

1 9 1 3

No. ★ 4069.06-201

Bd. 2

PURCHASED FROM THE INCOME OF THE
JOSIAH H. BENTON FUND

FN 91-1 2.5.40: 10M.

CHR. LANGAARDS SAMLINGER

ANDET BIND

KUNSTHAANDVERK

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
Boston Public Library

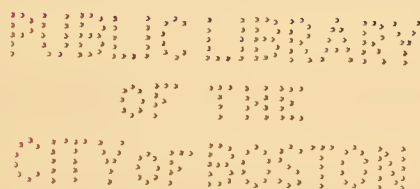
CHR. LANGAARDS SAMLINGER AV
MALERKUNST OG
KUNSTHAANDVERK
FRA FORTIDEN

MED TEKST AV

HARRY FETT · H. GROSCH · EMIL HANNOVER
KARL MADSEN · JENS THIIIS

ANDET BIND

KUNSTHAANDVERK

GYLDENDALSKE BOGHANDEL · NORDISK FORLAG · CHRISTIANIA
MCMXIII

*4069.06-201

Joseph W. Borden & d

March 26, 1940

f

2 x 12.

YASSEN, J. L. B. & d
1874
1874

EMIL HANNOVER: Forord side 9.
HARRY FETT: Træ side 21.
H. GROSCH: Glas side 37.
H. GROSCH: Stentøi side 49.
Tyske stentøis krus side 51.
Cöln, Frechen, Siegburg og Raeren side 65.
Westerwald og Creussen side 75.
EMIL HANNOVER: Fayence side 81.
EMIL HANNOVER: Porcellæn side 95.
Europæisk porcellæn side 97.
Kinesisk og japansk porcellæn side 105.
EMIL HANNOVER: Sølv side 109.
EMIL HANNOVER: Uædle metaller side 121.

EXHIBIT
NO. 10
MUSEUM

FORORD

Langsomt, fra en ringe Begyndelse, er *Chr. Langaards* Samling groet op. Dens Ejer, der nu er kendt som en Mand, der med Held har bejlet til kostelige gamle Billeder af de berømteste Mestres paa Verdensmarkedet, begyndte i sin Ungdom med en beskeden Tilbøjelighed for det gamle Kunsthaandværk, som den Gang var for Haanden i ganske anderledes Omfang end nu og til Fals for rimelige Penge. Det kunde ganske vist hænde ogsaa i hin Tid, at et gammelt Billed fandt Vej til *Chr. Langaards* Ungkarlehjem paa Wergelandsvejen eller til hans Førstehjem som Gift i Universitetsgaden. Men det var dog først efter at han i 1898 havde bygget sin nuværende herskabelige Bolig og vundet bedre Plads end forhen, at han med Forkærlighed blev Samler af gammel Malerkunst, og endda er det først i de sidste 6—7 Aar, at hans Passion i saa Henseende er bleven i den virkelig store Stil. Han havde tidligere følt Tilbøjelighed — og vel ogsaa Pligt — overfor den nye norske Kunst, som den Dag i Dag er repræsenteret med typiske Billeder i hans Hus. Men først og sidst var dog hans Liebhabere i de yngre Aar det gamle Kunsthaandværk.

Købepladsen for saadant var til at begynde med saa godt som udelukkende Norge og overvejende Christiania. Konkurrenterne til de gamle Ting var ikke mange, og ingen af dem gjorde Markedet umuligt for de andre. Rigtignok havde allerede den Gang tilrejsende Englændere faaet Øje paa, at Norge ingenlunde var blottet for Antikviteter. De forefandt lejlighedsvis saadanne i Bennetts Rejsebureau og til Stadighed hos *Gram*, den eneste Raritetshandler i Byen. Men endnu var Englænderne ikke flere end, at de Indfødte nok kunde

holde dem Stangen og bevare det mest mulige af de gamle Ting for Landet. Om denne Opgave, for saa vidt man var sig den bevidst, stod samlet en lille Kreds, bestaaende af Medicinaldirektør Dahl, Kammerherre Faye, Thos. Fearnley, Chr. Langaard, S. Larpent, P. Simonsen, Oberst Viderberg, lidt senere ogsaa Aug. Pellerin. De mødtes saa godt som daglig i Middagstimerne hos Gram, hvor der hver Dag var nye Ting at se, eller hos Simonsen, der vel var Samler selv, men som dog ogsaa indlod sig paa at sælge eller bytte, naar Talen var om Venner og Bekendte. Hans Købmandsforretning laa paa Torvet, hvor der var en livlig Trafik af Folk fra Landet, og til ham søgte snart sagt alle fra Landet, som havde gamle Ting at afhænde, idet han ved passende Køb forstod at holde dem alle til Huse. Egentlige Kundskaber havde han ikke; men han var ikke saa lidt af en Kender og en ægte Samler. Om det daværende Omfang af hans Samlinger gør man sig vanskeligt nu nogen Forestilling. Hvad der solgtes ved hans opsigtsvækkende Auktion i 1896 i København, var kun Resterne af alt, hvad han havde ejet. Af hans Samling var først Vestlandske Museum i Bergen opstaaet; derefter var det meste af hans Sølvbesiddelse gaaet over til Kunstindustrimuseet i Christiania; endelig var mangfoldige gode Ting i Aarenes Løb tilfaldne de nævnte Privatsamlere og derimellem Chr. Langaard.

Meget af, hvad denne i 70'erne og 80'erne samlede, er senere kommet paa andre Hænder. I den lille Kreds, som er nævnt, var det Skik og Brug at tuske i Overensstemmelse med den enkeltes Tilbøjeligheder i Øjeblikket. Saaledes er der intet at finde længere af en Vaabensamling, som en Gang var til Stede. En Samling af norske Smykker blev byttet hos Simonsen mod et Skab; en middelalderlig Aquamanile er nu formodentlig forlængst forsvundet fra Landet; en stor Textilsamling, deri hele 13 norske Figurtæpper, undgik — ligesom en Ske-Samling — til alt Held samme Skæbne. Det er her Stedet at minde om, at Chr. Langaard i nogle og tyve Aar har siddet i Christiania Kunstindustrimuseums Bestyrelse, at han siden Professor Lorenz Dietrichsons Afgang har været dets Formand og bestandig har vist dette Museum en varm og virksom Interesse.

Indenfor det gamle Kunsthåndværk havde Chr. Langaard tidligt sine særlige Passioner, som endnu præger hans Samling. I første Række var det det «rhinske» Stentøj, som nu staar i statelige Rækker

FORORD

i hans Hall og Spisestue, og hvoraf flere Stykker Siegburg hører til hans aller første Indkøb i Christiania. Ogsaa af Delfterfayencerne, der næst efter Stentøjet var hans Yndlinge, stammer den største Mængde fra Norge og fra en tidlig Tid, og det samme gælder den skønne Gruppe af de norske Glaspokaler og meget af Samlingens Sølv. For Sølv interesserede Langaard sig saa at sige fra sin første Stund som Samler. Det var, som sagt, aldeles overvejende i Norge, han den Gang gjorde sine Erhvervelser. Vel kunde det hændes, at han paa en Rejse i Udlandet købte et enkelt Stykke hos Fröschl eller Hecht i Hamborg eller hos de Handlende i Amsterdam og Antwerpen, Nürnberg, Berlin eller København. Men han havde tidligt den Tanke fortrinsvis at samle, hvad der fra Fortiden og saa at sige fra Fødselen fandtes i Norge, og ved Siden af Christiania var derfor Bergen og Stavanger, Mandal og Tønsberg hans Købepladser. Først langt senere gav han Samlingen dens Topstykker i Henseende til Kvalitet ved Erhvervelser paa det europæiske Marked, senest paa de store Auktioner hos Lepke i Berlin eller hos den udmærkede Böhler i München.

Som Samlingen er i dette Øjeblik, falder den naturligt i følgende Grupper, efter hvilke den ogsaa er ordnet i efterfølgende Katalog:

Træ.	Fayence.
Glas.	Porcellæn.
Stentøj.	Sølv.
Uædle Metaller.	

Det vil af Katalogen fremgaa, hvad der rummes indenfor hver af disse Grupper. Her skal kun peges paa saadanne Stykker, som er særlig Opmærksomhed værd.

Gælder det i Almindelighed om alt Kunsthaandværket i det Langaardske Hus, at det langt mindre er samlet af Mani for at samle end af Lyst og Trang til at smykke Hjemmet med smukke Ting, gælder dette i Særdeleshed den første Gruppe, der, fra regnet Michel Pachers to fortrinlige Træskulpturer (67—68), overvejende bestaar af *Møbler*. Disse Møbler er ikke bragte sammen for at give et Bidrag til Bohavets Historie, men blot for praktisk og dekorativt at fylde deres respektive Pladser, paa hvilke de da ogsaa ser ud, som om de alle Dage havde staaet der. Ikke desto mindre er der mange udmærkede og interessante Stykker derimellem, Stykker, der snart af historiske, snart af kunstneriske

Grunde kunde have deres Mission i et Museum. Det gælder saaledes saavel det brilliant bevarede store Barokskab (48) som det elegante lille hollandske Skab (49), der begge befinder sig paa den øverste Afsats i Hallen, gælder ogsaa de usædvanligt smukke Rococo-Stole (17) samme- steds og et Par sene Renaissancekister (40 og 41) nede. I Spisestuen, som forud smykkedes af den typiske tidlige Renaissancekiste i Eg med Profilhovederne (39) og af det skønne hollandske Skab (45), som Ejeren i sin Tid erhvervede for Spotpris hos Bennett, er nylig tilkom- met to af de toskanske Kredenser fra det 16de Aarhundrede (42 & 43), der hører til de fornemste borgerlige Møbler fra alle Tider. I Hallen dekorerer et Par af de saakaldte «spanske», dog mange Gange sydtyske «Kabinetter» (51 & 52); men ogsaa her har en Erhvervelse fra den allersidste Tid fuldendt og forfinet Virkningen, nemlig det yderst enkle, men i sine Forhold saa fortryllende fine Bord i tidlig fransk Renaissancestil (28). Det er dog først i Herreværelset, at de gamle Møbler er rigtig samlede i broget Blanding. Her er det mærkelige Barokskab (47), om hvis norske Oprindelse Dr. Harry Fett har bragt saa interessante Oplysninger. Her er en norsk Rococo-Sofa (1) og en hel Samling af barokke Armstole. Her er et ualmindelig fint Exem- plar af de bøhmiske Skrin (50), for hvis Figurfremstillinger Forbil- lederne, nogle Kostymefigurer af Wenzel Hollar, er i Ejerens Besiddelse. Her er ogsaa et Egetræs Stolpeskab af slesvigsk Herkomst (46) og et Par Kugleborde af hollandsk (32 & 33). Men atter her er det de seneste Erhvervelser af italiensk Oprindelse, som fordunkler de tidligere, skønt de kun er to i Tal og ganske enkle og tarvelige, nemlig Piedestalen, som bærer den store blaamalede kinesiske Krukke, og det lille Bord (29) foran Kaminen. Endnu fortjener det mærkelige Rococo-Hjørne- skab (54) i «Kabinettet» at fremhæves, ikke mindst fordi det trods sin hollandske Type og sine Blomstervaser af indlagt Træ i de udpræget hollandske gule og grønne Farver efter Dr. Fetts Mening utvivlsomt er udført i Christiania.

Mere af en systematisk Samling frembyder *Stentøjet*, som Direktør Grosch har bearbejdet saa kyndigt. Er end ikke samtlige Fabriksteder lige godt repræsenterede, mangler der i hvert Fald ingen af dem, og af flere af deres berømteste Mestre giver den et anskueligt Billed. Et Glans- punkt i denne Del af Samlingen danner Gruppen *Cöln-Frechen* allerede i Kraft af de skønne kugleformede Krus med den maleriske, koparrede

brune Glasur, der tilligemed visse Særeheder i Dekorationen er et Særkende for Fabriken i Maximinenstrasse. Men hertil kommer, at et af Mesterværkerne fra denne Fabrik, nemlig «Syndefalds-Kruset» (84), nylig er hidkommet fra Opplers Auktion i Berlin, og at Samlingen derved er blevet et Stykke med europæisk Ry rigere. Ogsaa fra Fabriken i Komoedienstrasse findes et Stykke, en «Bartmann» eller et «Rosenkrug» fra Midten af det 16de Aarhundred (85). Af *Siegburgs* Stentøj har Samlingen 9 «Schneller», en Tudekande og en Bondedans-Kande at opvise. Hovedstykket her er en usædvanlig stor Schnelle (98) med Fremstillinger af Abrahams Offer, David og Loth, et Stykke, der af Direktør Grosch tilskrives Monogrammistens *F. T.*, efter Falke den ledende Kunstner i Siegburg i den derværende Stentøjsfabrikations første Blomstringstid og formentlig arbejdende for den berømte Anno Knütgens Værksted. Men *Raerens* brune Stentøj og *Westerwalds* blaa har dog aabenbart interesseret Ejeren mere end noget andet, og navnlig for *Raerens* Vedkommende har han haft Held til at skaffe sig en Række Stykker af de anseteste Mestre. Af *Jan Emens* findes saaledes en hel lille Samling af de slanke Krus eller Kander, hvis Dekoration indskrænker sig til et Vaaben paa Forsiden, men som har saa stor Skønhed netop i denne sparsomme Dekoration og i de højt elegante Former (123 til 127). Af samme Kunstner ejer Samlingen et «Bartkrug» med Johan III af Sverrigs Portræt og det svenske Rigsvaaben (107) samt en blaa Feltflaske med et Dobbeltvaaben og Aarstallet 1582 (128). Begge disse Stykker er gjort verdenskendte ved at være afbildede i Otto v. Falkes grundlæggende Skrift om det rhinske Stentøj, og det sidstnævnte Stykke er heri udpeget som særlig sjældent og mærkeligt, idet det efter Forfatteren er det første Stykke af *Raerens* graa Stentøj med den blaa Glasur, som ellers først optræder kontinuerligt fra 1587. Med Monogrammistens *W. E.*, af hvem der findes en af de sædvanlige Kander med horizontalt riflet Hals og et Vaaben mellem to Løver paa Korpus (115), naar vi til *Jan Baldens Mennickens* Værksted, fra hvilket den mystiske Monogrammist synes at være udgaaet, og fra hvilket Samlingen tæller flere Stykker, derimellem den statelige Tudekande med Muserne fra 1584 (111), Soldaterkruset (112) og Kurfyrstekruset (117), begge fra ca. 1600. I Modsætning til disse to Mestre, *Jan Emens* og *Jan Baldens*, har *Engel Kran* ikke noget stort Ry i Øjeblikket. Falke kalder ham en uselvstændig Efterligner

af Jan Emens. Men hvadenten nu Susanne-Kruset (110) i den Langaardske Samling (og med og uden Variationer andet Steds) er gjort direkte efter Stik af Konrad Golzius eller kopieret efter Jan Emens' Stentøjsgengivelser af disse Stik, saa er det med sin rige figurlige Dekoration og i Kraft af sin Størrelse dog et af Samlingens kapitaleste Stykker. Af Stentøjet fra *Westerwald* (Grenzau, Höhr, Grenzhausen) maa det her være nok at fremhæve den smukke og sirlige Tudekande (132); thi indenfor denne Gruppe, til hvilken der i det hele kun lader sig knytte ganske faa Kunstnernavne, har Samlingen mere sin Styrke i Rigdom paa velkendte Typer end i Rigdom paa individuelle Arbejder. For Fuldstændighedens Skyld, ikke for Skønhedens, kan endnu tilføjes, at Samlingen ikke helt mangler Prøver paa *Kreussens* Stentøj (170 & 171), for hvilket Ejeren dog med Rette synes at have haft langt mindre Smag end for de langt ædlere rhinske Produkter.

Ogsaa *Glassene* har Direktør Grosch beskrevet. De danner kun en lille Gruppe i Samlingen, men en meget værdifuld, takket være Rækken af de norske Pokaler (69—72). Der eksisterer bøhmiske og schlesiske Glas fra det 18de Aarhundred, paa hvis Slibninger der er anvendt det kosteligste Arbejde, og som i Henseende til splendid Virkning er vidunderlige. Men der er noget fuldendt velskabt ved disse langt enklere norske Pokaler, som med deres Vindinger i Bægret og deres Krone paa Laaget er af udpræget plastisk Karakter. De vilde utvivlsomt have været berømte i Glaskunstens Historie, hvis de ikke havde forekommet saa sjældent. Nuomstunder synes der i det Hele ikke at være flere af dem at faa. De hører saaledes ikke blot til de skønneste, men til de sjældneste Ting i Samlingen.

Betragter man derefter *Fayencerne*, da er mange Arter repræsenterede. Af italienske, det saakaldte Majolika, findes nogle flot dekorerede venetianske Apothekerkrugker (127—75) og en oval Platte, som er udført i Castelli i det 18de Aarhundred og signeret *Liborius Grue* (176). Ogsaa sidstnævnte Stykke er en stor Sjældenhed; thi af dette Medlem af Familien Grue, der var saa nøje knyttet til Castelli-Keramikens Historie, kendtes hidtil kun et eneste Stykke, hvis Signatur figurerer i alle keramiske Haandbøger. Af de franske Fayencefabriker er kun *Rouen* repræsenteret i Samlingen, dels med en blaamalet Jardinière (180), dels med et Par karakteristiske Stykker af Arten «en quatre couleurs» (178—79). Men man behøver ikke at have set andet af det Langaard'ske

Hus end Hallen og Spisestuen for straks at være paa det rene med, at Ejerens Forkærlighed har været de blaa Fayencer fra *Delft*. Hvad der har tiltalt ham saa meget ved disse, har aabenbart været deres slaaende dekorative Virkninger, og han har derfor mere lagt Vægten paa de senere kraftige Stykker end paa de tidlige og finere. En lille Række Stykker giver dog en Forestilling ogsaa om Delfter-Fayencen af hin ædle Kvalitet, som den havde i det 17de Aarhundred og i det 18de Aarhundredes Begyndelse, da nogle af de berømteste Værksteder stod i Flor. Fra Værkstedet *de Paauw* er en sekskantet Assiette og et lille Fad (183—84). Fra Værkstedet *de Roos* ligeledes et Fad (185). Dekoreret af *Aelbrecht Cornelis de Keizer* (eller er det Amerensie van Kessel?) er et Par ottekantede Krukker (187—88), af *Cornelis de Berg* en Tallerken med et blomstrende Træ foran et Gærde (189). Af *Johannes van Duyn* er flere Arbejder til Stede (190—93), og det samme gælder *Justus Brouwer*, Ophavsmanden til de to Svanedaaser (194—95), som har Plads paa det bøhmiske Skrin i Ejerens eget Værelse. Sammesteds, over Kaminen, ses et smukt, men usigneret Garniture af blaamalede Vaser og Horn (206—10). Men ellers er det, som allerede antydtes, i Hallen og Spisestuen, at Fayencerne fra *Delft* har Plads. Her staar i lange Rækker de blaa Fade, som er dekorerede med kinesiske Motiver, enkelte Steder afbrudte af de lidt bondsk behandlede brogetmalede Fade, der ligeledes hører til de taknemlige Ting at dekorere med. Som Fagfolk véd, er det ikke alt, hvad man før kaldte *Delft*, som hævder dette Navn endnu. Tyske Forskere har gjort et intensivt Arbejde i de sidste Aar for at paavise, at snart den ene, snart den anden Art af Fayencer, som hidtil indgik under Fællesbegrebet *Delft*, stammer fra smaa eller større tyske Fabriker, der i det attende Aarhundred i Udal var spredte over næsten alle Egne af Tyskland. Ogsaa nogle af disse Fabriker er repræsenterede i Samlingen, saaledes *Nürnberg* (265), *Bayreuth* (266), *Potsdam* (267), *Hamborg* (268), muligvis ogsaa *Frankfurt*. Af Fabrikerne i de skandinaviske Lande mangler mærkelig nok ganske København. Fra *Herrebøe* findes kun et enkelt Stykke (270). Med et sandt Pragtstykke er derimod *Marieberg* i Sverrig repræsenteret: en kolossal Terrin (269) af et Service, som 1768—69 blev udført for den franske Ambassadør Louis Auguste Le Tonnelier de Breteuil, og hvorefter kun nogle faa andre Stykker synes at være bevarede.

Medens Fayence-Afdelingen paa det nærmeste tæller 100 Numre, tæller *Porcellænet* et halvt hundred Numre mere og udgør saaledes den største Gruppe i Samlingen. Indledningen dannes af et Stykke (271) af det smukke brune Bayreuther-Stentøj med Dekoration i Guld eller Sølv, som bekendt en Efterligning af Böttgers røde Stentøj, der betegnede et Stadium paa Vejen til Opfindelsen af det ægte Porcellæn i Meissen. Fra *Meissens* bedste maleriske Periode under Herold møder man i Samlingen flere mere eller mindre komplette Frokoststel med alle Fabrikens Fortrin i Henseende til Finessen (272—93). Fra den efterfølgende plastiske Periode under Kändler er et Par polykrome Statuetter, en Neptun (296) og en Gartner (297) og desuden en Tallerken (298) af det berømte Brühl'ske Svaneservice og en anden Tallerken (299) med det samme Services sirlige Relief som Malegrund for nogle Blomster i Purpur. Hertil er ganske nylig kommet to pragtfulde gennembrudte Vaser (300—01) med rig Dekoration af frit modellerede og polykrome Blomster, maaske det kostbareste Porcellæn, som hidtil har fundet Vej til Norden. Fremdeles af fremragende Kvalitet er Brudstykker af et Frokoststel med figurstafferede Landskaber i rige polykrome Rococo-Rammer (303—08) og et Par dybe Fade med «Neubrandenstein»-Mønster paa Kanten og dekorerede i Bunden med Fugle (309—10). I Spisestuen er i store Ophængninger samlet en Mængde Fade og Skaale, blomsterdekorerede, af det mere dagligdags, men dog saa skønne sachsiske Porcellæn fra Tiden omkring 1760 (311—46), og hertil slutter sig i «Kabinettet» flere Sager, bl. a. en stor Terrin (355). Ikke mindre end ca. 90 Stykker af de ca. 150, som Porcellæns-Samlingen omfatter, skriver sig fra Meissen. Ved Siden deraf er de andre tyske Fabriker kun temlig sparsomt repræsenterede; den thüringske Fabrik *Kloster Veilsdorf* dog med nogle Stykker af et af sine eleganteste Stel (361—67). Heller ikke af fransk Porcellæn rummer Samlingen synderligt; men der er derimellem en sjælden Ting som den lille Natlampe af «pâte tendre» (368), der i Fortegnelsen med Forbehold er tilskrevet *Mennecy*, og et Par Kopper (369) og en Tallerken (370) fra *Sèvres'* bedste Tid. Ikke betegnede, men utvivlsomt engelske og fra *Chelsea* er et Par polykrome Statuetter af «Sommer» og «Høst» (376—77). Heller ikke betegnet, men utvivlsomt af det sjældne *venetianske* Porcellæn er to Par Kopper (378—79) i *Meissens* Stil, men i et fra Meissen forskelligt Materiale. Glimrende Eksempler har Sam-

lingen at opvise paa det gamle københavnske Porcellæn. Her er Laag-Urnerne med de store hvide Faun-Masker (380—81). Her er de ægformede Urner med den siddende Genius paa Laaget (382—83). Her er de pompøse Vaser med de frit modellerede Blomster og med Arveprins Frederiks og hans Gemalindes Silhuetportræter i de smaa Skjolde, som Genierne paa Laagene holder (384—85). Og her er endelig Statuetten af Atlas bærende Himmelgloben (389), en af Ejerens mange gode Erobringer paa Simonsens Auktion i København, hvor til Held for de norske Museer og Samlere de danske Museer mødte op uden at have rustet sig særlig.

Saameget om det europæiske Porcellæn i Samlingen. Hermed taaler det *kinesiske* og *japanske* ingen Sammenligning. Men ogsaa deriblandt findes dog enkelte karakteristiske Ting, saaledes de tre Statuetter i «blanc de Chine» (390—92), nogle Tallerkener henholdsvis af «famille verte» og «famille rose»-Typen (394—403), tidlige Eksempler paa det blaamalede «ostindiske» Porcellæn (410, 413 o. fl.) og ikke altfor sene Eksempler paa det saakaldte «Kapuciner»-Porcellæn (415—22). Fra Japan findes kun nogle faa Stykker af det saakaldte «Imari»-Porcellæn (431—32), opkaldt efter Imari, Udførselshavnen allerede i Aarhundreder for Aritas og Provinsen Hizens Porcellæn.

Hvad nu *Sølvet* i Samlingen angaar (paa lidt nær altsammen opstillet i Spisestuen), da er det de *norske* Arbejder, som er dominerende. Gamle norske (og danske) Sølvarbejder har hidtil ikke nydt nogen særlig Agtelse paa Verdensmarkedet. Men deres Tid vil sikkert komme, efterhaanden som Markedet tømmes for de højtanskrevne Arbejder fra Augsburg, Nürnberg eller andre af Renaissancetidens Kulturcentre. De gamle norske (og danske) Sølvarbejder maaler sig vel temlig sjældent med de samtidig tyske i Udførelsens Finhed, men, muligvis fordi Formverdenen i dem var mindre opslidt, fremtræder de ofte med en egen Friskhed i Stedet. Mellem de mange smukke norske Sølvarbejder i den Langaardske Samling er der to, som er sande Pragtstykker. Det ene er Christiania Snedkerlaugs Pokal (438), udført 1767 af Jacob Steen; det andet er Bergenserens Peder Johannes Reimers' kolossale Laag-Krus (446). Ogsaa mellem de andre Laag-Krus er der udmærkede Arbejder. Sjældnere at møde er dog de «Römer»-formede Bægre, hvoraf i hvert Fald det ene (444) kan dokumentere sig som et bergensisk Arbejde. Ved Siden af Christiania, maaske endog i højere

Grad end selve Hovedstaden, synes Bergen at have været et Centrum for den gamle norske Sølvsmedkunst. Men ogsaa andre af de norske Byer er i saa Henseende repræsenterede i Samlingen, saaledes Drammen (439), Larvik (440) og Trondhjem (451—52) og formodentlig endnu flere, eftersom en hel Række Stykker ikke lader sig nøjere stedfæste. Andre Stykker er kun muligvis norske, kunde lige saa godt være danske. Af de afgjort *københavnske* Sølvarbejder i Samlingen gør et Par Lysestager i Ludvig XVI's Stil (468—69), udførte af Christian Jørgensen Westrup, sig fordelagtigst gældende. Andre Lande har kun i ringe Grad ydet Sølv-Tribut til Samlingen. Fra *Sverrig* skriver sig et vakkert Krus med Filigran-Arbejde (471). Fra Hamborg (sandsynligvis) et elegant, slankt cylindrisk Krus (472). Fra *Worms* (?) en Römer (473). Fra *Utrecht* et Møllebæger (474), der i Modsætning til de fleste andre Bægre af denne snurrige Art er ganske utvivlsomt ægte.

Sluttelig er der Samlingens sidste Afdeling: *De uædle Metaller* med Under-Afdelingerne Plet, Bronze, Malm og Messing, Kobber, Tin og Jærn. Her har Brugshensyn og Tilfælde raadet i højere Grad end i nogen af de andre Dele af Samlingen; men god Smag har her, som i det hele, avet Valget, og saaledes træffer man ogsaa i denne Gruppe Genstande af Værdi. Mellem Bronzearbejderne er f. Eks. den lille nederlandske Klokke fra Renaissancetiden (477) et smukt Stykke i sin Art, og det samme gælder baade den ene og den anden af Morterne (478—81). De store Fade af Messing (488—93) er uden Undtagelse gode, retskafne, gamle Ting; Lampetterne af samme Materiale (497—99) ligesaa. Fremhæves kan endvidere det nydelige lille Dukat-Skrin i Michel Manns Stil (494), de to store Kirkelysekroner, hvoraf den ene (496) kommer fra en Kirke i Bergen, endelig samtlige Kirkestager (502—09). Mellem Genstandene i Kobber kan udpeges det noget overlæssede og derfor ikke videre virkningsfulde, men udmærket drevne Fad fra 1689 (514) samt det sjældne og mærkelige Uhr i Vaseform (515) med den roterende Kugle, udført i Augsburg eller Nürnberg i det 17de Aarhundred. Tin er kun repræsenteret med et Par Schweizer-kander (518—19); Jærn med en nederlandsk Kaminplade (520).

Dog: nok med Rubriker. De er i nærværende Oversigt i Grunden lige det modsatte af formaalstjenlige. Thi genkalder man sig Indtrykket af det Langaard'ske Hus, melder Tingene sig i broget Blanding og ikke i de Rubriker, hvori det i Katalogen var nødvendigt at ordne

dem. I dette Hus er mangfoldige Arter af det gamle Kunsthåndværk fra mange Tider og Lande stævnedes sammen efter deres Ejers Behov og Smag. Man kan kalde alt dette en Samling, om man vil. Men dets Charme bestaar rigtignok netop i, at det ikke virker som blot en Samling. I Ordets strengere Forstand er en Samling noget, som er systematisk erhvervet og ordnet og allerede i Kraft af sin Begrænsning afgrænset fra det Hjem, hvori det rummes. Men et Hjem med Krav paa Navn af saadant er noget i sig selv, er en Enhed, hvori alle Ting gaar op, hvor mangfoldige de end kan være.

Det er let at se, hvorfor det Langaard'ske Hus trods dets rige Udsmykning med gammelt Kunsthåndværk ikke virker som et Museum. I dette Hus tager mange af de gamle Ting endnu Del i det daglige Liv. Man hviler sig her i de gamle Stole og Sofaer; man støtter ved de gamle Borde; man henter sin Cigar i et af de gamle Skabe og lægger dens Aske i en af de gamle Mortere. Og er der end en Mængde af de gamle Ting, som ikke kan være med paa saadan Maade i Dagliglivet, saa er dog kun yderst lidet deraf og kun de aller skrøbeligste spærrede inde bag Glas og Laas. Resten staar i Frihed fremme og mødes paa mange Punkter med fordringsløse moderne Ting. Men just paa disse flydende Grænser mellem Tingene fra Fortid og Tingene fra Nutid, mellem det, der formedelst Ælde og Skønhed æres og skaanes, og det, som uden Hensyn bruges og slides, beror det Indtryk af Enhed, som gør det Langaard'ske Hus i saa høj Grad til et Hjem.

EMIL HANNOVER

LIBRARY
PUBLIC

HARRY FETT

TRÆ

De Langaardske møbler er ikke samlet efter noget bestemt princip, de har kun hat til hensigt at smykke et hjem. Men da de allerfleste er indkjøpt i Norge, gir de samtidig, særlig for stolenes vedkommende, et ganske godt billede av møbler som har været brukt i gammel tid her i landet.

I møbelskikken, som i al anden kultur, har man at regne med de almindelige tidsstrømninger og med nationale eiendommeligheter. Møbler fra renæssance, barok og rokoko har sit tidspræg, samtidig med at enkelte lande i en grad som sterkt taler for nationens iboende styrke og egenart, har formaadd at særpræge stilens forskjellige arbeider. Vi kan saaledes tale om engelske, franske og hollandske møbler, og man har her et særpræg like sterkt som det der gir sig utslag i disse landes almindelige kultur. National selvhævdelse er et langt mere indviklet problem end politikere i almindelighet regner med, og sterke kulturindsatser kan gjøres selv paa et saa prosaisk omraade som møbler.

Den norske møbelskik i de senere aarhundreder hænger sammen med tidens almindelige stilstrømninger fra renæssance op til empire, desuten vil man let kunne se bestemte impulser, en sterk hollandsk med adskillig import, en fransk, en sterk engelsk, likeledes med adskillig direkte import av møbler. Landets kulturforbindelser gjenspeiler sig saaledes i møbelskikken.

Kan vi saa tale om en national norsk møbelskik?

Herpaa kan man svare baade ja og nei.

Hvis man med national møbelstil mener et maalbevisst arbeide av en række fremragende kunstnere, som samtidig har stimuleret og egget hverandre, som ubevisst har stillet sig den opgave at skape et slags fællesuttryk for en tids og en nations smak, hvilket møter en i Hollands renæssancemøbel, Englands mahognystil og Frankrikes 18de aarhundredes møbelkunst, likeledes i Sveriges under Gustav III og tildels i Danmarks under senempiren, saa maa vi indrømme at en saadan national møbelstil mangler vi. Vi er paa dette, som paa mange andre omraader, de forskjellige indsatsers land, vi maa regne med lokale størrelser, avbrutte utviklingslinjer, mens man forgjæves vil lete efter en samling av alle de forskjellige indsatser, en summering av kræfterne. Dette har gjort at den norske møbelkunst har været særlig van-

skelig videnskabelig at bearbejde. Desuten har vi, likesom tidligere i vor sølvsmedekunst, fradømt os selv adskillig av vort eget materiale. Egentlig har vi en lang tid kun regnet vor bondekunst som i egentligste forstand national, og har paa dette omraade gjort os skyldig i et ret almindelig feilsyn paa vor historie, idet vi ikke tilstrækkelig har tat hensyn til vor gamle bykultur.

Vort bondemøbels betydning, som bygdekunsten i sin almindelighet, ligger paa helt andre omraader end hvad man kan kalde det kunstnerisk skapende. Det har et sterkt konservativt drag, og styrken er at søke i en maalbevisst forenkling i det konstruktive og en ofte primitiv overlæsselse i det dekorative. Desuten i evnen til at passe en ting ind i et bestemt milieu. Derfor er det intet som i virkeligheten stiller større krav til omgivelserne end netop bondemøbler. Det kræver bondestuen, næsten den bestemte art bondestue, som møblet er arbeidet for. Og det kræver sin bestemte plads i rummet.

Selv om vi altsaa maa indrømme at vi i vore bidrag til tidens almindelige møbelkunst mangler de kostbareste luksuserarbeider, ofte ogsaa den maalbevisste særprægede utviklingslinje, saa mangler vi ikke som anført originale indsatser, og vi vil, naar engang materialet blir gjennomarbeidet, komme til at kunne tale om en *borgerlig norsk møbelkunst*. I meget er denne rigtignok avskygninger av tidens store stilbevægelser. Men disse avskygninger er det vi nu maa se at skaffe os kjendskap til, hvis vi vil at vor ydre kultur skal bli præget av vore egne hjemlige traditioner, i likhet med hvad f. eks. dansk, svensk og engelsk kultur i saa høi grad er blit. Og det gjælder her som overalt Leonardos gamle replik: «Har du ikke kundskap om tingen, kan du enten blot litt holde av den eller slet ikke.» Det er denne kundskap vi maa skaffe os, hvis vi vil skape en i videste forstand norsk kultur.

Av renæssancens møbler findes i Langaards samling de almindelige fast konstruerte stole med svirrede ben og mellemstykker. Armstolene har baade rette og buede armlener (nr. 6 og 8). Det er renæssancestolen her i landet med adskillig av konstruktionen arvet fra de middelalderske møbler.

Ved aarhundredets midte begynder stolryggen at vokse i høiden, den blir likesom mere ceremoniel. Istedenfor skind klædes sæte og ryg med kostbare stoffe som gyldenlær og broderier. Benene, armene og de konstruktive dele blir mere dekorativt behandlet. Nr. 9—11 er typiske eksempler paa norske stole fra denne tid. Istedenfor den høie ryg dækket med kostbare stoffe begynder man ogsaa rent dekorativt at behandle dele av stolen for yderligere at markere dens repræsentative karakter. Typisk er i saa henseende den omkring 1660—1680 almindelige engelske stol. Rørsæterne kommer ind i møbelkunsten som en indflydelse fra kolonierne, sammen med saa mange andre motiver. Det er stolen fra den engelske restauration, og som dekorativt motiv benyttes ofte den lukkede krone. Disse rikere engelske stole faar hos os en noget almindeligere karakter. Den saakaldte «Akershusstol» med smal akantusbord om ryggen, og med enevoldstidens lukkede krone dekorativt anvendt blir meget almindelig (nr. 14). Repræsentationsstolens dekorative utvikling i England kan ganske godt studeres i materiale som har været i Norge. Forbindelsen mellem England og Norge, som i det 18de aarhundrede blir meget livlig, viser sig tydelig paa møbel-

haandverket. I stolene fra det 18de aarhundrede har vi den videre utvikling fra den tidligere omtalte type. Det hele blir lettere. Istedenfor de rette ben faar man hestehovmotivet. Ryglinjen bygger sig elegant profileret op og krones med ornamentik. Selve ryggen løser sig yderligere op. Vi gaar med andre ord mot det 18de aarhundredes elegante hjemkultur.

Middelalderens yndlingsmøbel, *kisten*, som trofast fulgte mennesket gjennom hele livet, er i den Langaarske samling repræsenteret ved et stykke fra den tidligere renæssance. Det er kjøpt fra egnene nordenfor Kristiania. I felterne har man den italienske renæssances medaljoner omgitt av en ornamentik med slangeagtige dyr, som bugter sig i krøller. Fra Rhinegnene kjendes lignende kister.

I motsætning til denne dekorativt stramme kiste uten særlig arkitektonisk præg findes to mindre med den senere renæssances mere dekorative holdning. Av kisterne er den ene kjøpt i Trøndelagen, den anden har tilhørt kjøpmann P. Simonsens samling. De har et litt almindelig nord-europæisk stilpræg og kan endnu ikke henføres til bestemte billedskjærere; men det er netop den slags arbeider som vore hjemlige «bilthuggere» utførte for de mere formuende familier, naar de unge døtre skulde træde ind i egtestanden.

I saadanne kister blev særlig det kostbare utstyr gjemt. Man har saaledes hat egne kister for sølvtøi. Vi kan gaa ut fra at det sølv som en av disse smaa, fornemme jomfruer i det 17de aarhundrede bragte med sig, vilde bragt mangan samler eller museumsdirektør til at gjøre bud paa indholdet til priser som sikkerlig de smaa jomfruer aldrig hadde drømt om.

Helt utenfor de norske møbler er de tre vakre florentinske *kredensere* foruten ogsaa enkelte andre ting som findes blandt de Langaardske møbler. De danner et meget tydelig overgangsled fra kisten til skapet. Kisteformen er i virkeligheten bevaret. Men man har istedenfor loket faat to døre, samt skuffer oventil. Det ene av disse arbeider bærer Borgiaernes vaaben. Profiler, kapitæler, pilastre viser den markerte renæssance, som litt efter litt blir en saa almen kulturstil at vi med tydelighet gjenfinder motiverne i norske bønders arbeider.

En anden utvikling av kistemøblet er *kabinettet*. Ogsaa dette opstod i Italien, utdannedes videre i Syd-Tyskland og kom allerede i det 16de aarhundrede til Norden. Typen er jo kisten paa ben som opbevaringssted for preciosa og kostbarheter. I det 17de aarhundrede utførtes de oftest i sort trø og prydedes dels med utskaaret dekorasjon, dels med fyldinger indlagt med forskjellig materiale som elfenben, skildpadde, sølv, tin samt forskjellige marmorsorter.

Av særlig interesse er det bøhmiske arbeide nr. 49, idet man her har et av de mange eksempler paa kunstindustriens forbindelse med de andre kunstarter. Som man vil se, bestaar arbeidets utskjæringer av en række kostymbilleder. De har hele tidens almindelige illustrationskarakter. Man har ved dette arbeide det eiendommelige og interessante tilfælde at man kan pege paa bestemte forbilleder, idet dørenes fire billeder er skaaret efter den produktive tysk-engelske raderer *Wenzel Hollars* (født i Prag 1607) allegorier paa aarstiderne. Allegorierne bestaar ganske enkelt i fire fornemme kvinder iført tidens sæsondragter. I virkeligheten en kombination av et

kabinet og en modejournal! Hollar kom efter at ha opholdt sig avvekslende i Frankfurt, Strassburg og Köln i 1636 til London sammen med den berømte kunstsamler og kunstven grev Thomas Howard Arundel. Han døde i 1677. Originalerne til skapets fire aarstidsbilleder er signeret: London 1644.

Paa grundlag av kister sat paa hverandre utviklet sig saa *skåpet*. Først finder man to, senere tre kister sat over hverandre som grundmotiv. Dette forener renæssancen arkitektonisk med pilastre, fyldinger og friser. Der dannes forskjellige typer av denne skole, i Syd-Tyskland en, i Holland en. Det hollandske skap blir meget almindelig hos os i sidste halvdel av det 16de og begyndelsen av det 17de aarhundrede og utvikler sig fra arkitektonisk i stadig mere dekorativ retning samt med en tendens til at kombinere sammen det tredelte kistemotiv (nr. 44).

Fra det 17de aarhundrede møter man nye skaptyper, særlig skjænken.

Ogsaa her vil man kunne gjenfinde kisten sammen med andre motiver, f. eks. den gamle middelalderske kandestol. Som bekjendt blir skjænken det kjæreste skapmøbel i vor folkekunst, varieret med en virkelig rik opfindsomhet. Et smalskap paavirket av skjænkemotivet har Langaard i det lille nordtyske skap kjøpt fra P. Simonsens samling (nr. 45).

Mens de her gjennomgaaede møbler med undtagelse av de fleste av stolene og de to smaakister alle er sikre utenlandske arbeider, saa har samlingen et hjørneskap (nr. 46) av en av de betydeligste kunstnere som har arbeidet i Norge i det 17de aarhundrede, nemlig av Stavangermesteren *Anders Smith*. Hans kirkelige kunst er stillet sammen i mit arbeide over Norges kirker i det 16de og 17de aarhundrede side 85 o. f. Beslegtede hjørneskap findes i Kunstindustrimuseerne i Bergen og Trondhjem (se avbild. i min bok: «Gamle norske hjem» fig. 301) samt i privateie. I kunsthandelen har der været en fortreffelig kiste av samme kunstner og et smalskap. Likeledes kjendes en stol i familiens eie. Alle arbeider bærer præg av en frodig barokkunstner — kanskje den frodigste som har virket i Norge — i hvert tilfælde den hvis arbeider kjendes bedst og lar sig tydeligst bestemme.

Derved blir denne gruppe av betydning for det begyndende studium av norske renæssance- og barokmøbler. Av interesse for os er at denne gruppe staar kunstnerisk fuldt paa høide med det bedste som er ydet i samtidig nordisk møbelkunst.

Under det 17de aarhundredes senere del utvikler skapet sig i streng arkitektonisk retning. Façaden inddeles av tre konsoler som staar paa høie sokler, og som igjen oventil bærer et rikt profileret listverk. Møblerne har eksotiske træsorter som ibenholt eller søker ved sort beis at efterligne disse træsorter. Typen er utdannet i Holland og findes igjen i de nordtyske arbeider, f. eks. Hamburger- og Danziger-skap. To fortreffelige og karakteristiske eksemplarer av denne type findes blandt de Langaardske møbler, begge indkjøpte her i landet.

Det 18de aarhundredes møbelutvikling er repræsenteret ved en serie stole, hvor særlig nr. 18 har en behersket og fornem holdning, og som med sine rike og samtidig diskrete indlægninger øker denne virkning. Av interesse er Chippendale-stolene, de to typer med klofføtter, altsaa fra aarhundredets midte eller noget før, den tredje med rette ben, en type som kommer op omkring 1760.

Vi kan avslutte disse møbler med et litet efter vore hjemlige forhold fortræffelig stykke, et arbeide som jeg mener tilhører en *lokal Kristiania-gruppe* i det 18de aarhundrede.

Skapet har rik intarsia-indlægninger. I en barok-fylding staar en dekorativt overdreven rokoko-vase omgitt av løsrykkede rokoko-ornamenter, hvori en buket med roser, stedsmorsblomster, tulipaner og liljer. Denne ornamentik, mere eller mindre flot, gjenfindes paa en række arbeider. Vi staar her foran en utvikling paa norske intarsiamøblers omraade som omspænder et helt aarhundrede. Det er ikke tvil om at det er den rike engelske intarsia-kunst som har gitt støttet til disse hjemlige arbeider. Disse kostbare og rike engelske møbler var netop noget for det 18de aarhundredes diletanter og skjønaander, og vore rikmandssønner har over i England sammen med sine venner gaat og beundret disse kostbare arbeider, som utførtes netop i denne tid. Ikke faa av disse engelske møbler er ogsaa kommet over til os. Denne interesse har de saa ført med sig hjem, og vore rikfolk har her, som i andre lande, støttet dette kunsthaandverk. De ældste av disse møbler fra aarhundredets første tid er forholdsvis enkle og naive med dyr og mennesker langs dragkistens skuffer og paa skapets døre. Fra denne første periode har vi et signeret arbeide. Hos dr. Hartvig i Bergen har Johan Bøgh i Vestlandske Kunstindustrimuseums aarbok for 1907 side 57 gjort opmerksom paa dette arbeide. Det er et høit chatol med indlagte rike arkitekturbilleder paa skuffer og døre: store havepavilloner, palæer med foranliggende haver, alt i flerfarvet træ. Særlig karakteristisk for denne gruppe er gesimskroningens profil og midtparti med sin tilsagede runding. Dette møbel er signeret *Poul Krefting. Anno 1736*. Det Vestenfeldske Kunstindustrimuseum har som gave fra kjøpmand Nicolay Nicolaysen et chatol av samme mand. Overdelen er skapformet med to skapdøre, underdelen komode med tre skuffer. Poul Krefting tilhørte den rike slekt som i det 18de aarhundrede eiet det meste av Bærum. Selv var han kjøpmand, født i 1692, gik imidlertid ca. 1725 fallit, døde 1747 og ligger begravet i Tanum kirke. Der kjendes ifølge kontorchef Axel Krefting av ham yderligere to skap, hvorav et i Drammens museum, samt en dragkiste. Poul Kreftings arbeider viser hvor utbredt blandt den rikere kjøpmandsstand i Kristiania i det 18de aarhundrede interessen for kunstfærdige intarsiamøbler var, idet saa at si en av standens egne gav sig av med denslags arbeider. Naar han saa kom økonomisk nedfor, skaffet han sig som haandverker en indtægt av sin interesse.

Ved siden av Kreftings skap har vi en betydelig gruppe av forskjellige mesteres arbeider, baade enkle borgerlige og finere, mere luksuriøse. Ved aarhundredets midte har vi flere skap med rike indlægninger. De findes i privateie, forfatteren har saaledes et godt chatol (sign. W i hjerte); der findes flere arbeider paa Folkemuseet. Et av de bedste arbeider inden gruppen er dette Langaardske hjørneskap. Indlægningen er beslegtet med en liten laugslade, som likkisteberernes laug i Fredriksstad hadde, og forresten gjenfinder man de samme blomster og motiver paa flere av de norske arbeider fra denne tid. Denne møbelgruppe er av slik interesse at den fortjente en egen undersøkelse.

Det synes at være en avgrænset og eiendommelig kunstindustriel gruppe, særlig knyttet til Kristiania. At der ogsaa i andre byer her i landet har været arbeidet

HARRY FETT

lignende møbler, maa man vel kunne gaa ut fra. Interessant er i saa henseende den senere gruppe av bergenske empiremøbler, som Johan Bøgh har behandlet i «Kunst og Kultur», første aargang. Det er nu kjendt at den meget beskjæftigede kunstner *I. F. L. Dreier* har tegnet mønsterblade for flere av disse møblers indlægninger.

Som man ser, har vi en liten lokal møbelgruppe hvori dette skap gaar ind som et godt, interessant stykke og et vigtigt led i utviklingen.

Anders Smith's utskaarne hjørneskap fra det 17de aarhundrede og dette indlagte fra det 18de hører for os hver paa sin maate til spidserne i den Langaardske møbelsamling, likesom de hører med blandt det bedste norsk møbelkunst har utført. Og disse arbeider gir os haab om at vi engang, naar materialet er bearbeidet, virkelig med større ret end nu kan tale om en *norsk møbelkunst*, med sit særpræg og sin utvikling inden rammen av de store stilarter.

TRÆFIGURER AV MICHAEL PACHERS SKOLE

Blandt de mange tyske kunstnere som arbeider i tiden umiddelbart før de store mestere Grünewald, Dürer og Holbein, er der vel ingen som mere tiltrækker sig vor opmerksomhet end *Michael Pacher*. Han er den eneste som virkelig rager op over det realistisk smaaborgerlige milieu, som præger hans tyske samtidige. I Colmar arbeider den brave Martin Schongauer, «Hipsch Martin genannt von wegen seiner Kunst», med sine sengotiske figurer, som han søker at fiffe realistisk op, i Ulm har vi Friedrich Herlin og Hans Schüchlin og i Nürnberg Hans Pleydenwurf og Michael Wolgemut, — alle med en kunst, trohjertet og from, realistisk og smaaborgerlig snakkesalig. Ser man paa disse kunstneres arbeider, saa er det som at blade i et kulturhistorisk illustrationsverk — en ren Troels-Lundsk billedbibel. For den som søker kunst og ikke kulturhistorie, kan det ofte være en trættende fornøielse at beskæftige sig med disse arbeider, tiltrods for at man godt forstaar hvor dypt en mand som Dürer bundet netop i denne kunst. Hans portræt av sin lærer Wolgemut, dette tænksom trætte karakterhode, er netop mesterens ærbødige hyldest til denne realistiske haandverksmæssige smaaborgerkunst, hvor han nok følte at han ogsaa hadde røtter, røtter som hans væsen oftere fik næring fra.

Som sagt, blandt denne kreds av smaaborgerlige realister rager Michael Pacher op. Han er født omkring 1435 og bodde i Bruneck i Pusterdal indtil sin død i 1498. Hans kunst og hans avstamning er rent tysk, tiltrods for at Bruneck ligger paa sydsiden av Brennerpasset, nær indpaa Tizians fødested. Han har sikkert ogsaa selv været i Italien. Man har endog ment at den perspektivisk rigtige behandling av interiøret, den sikkert avveiede likevegt i kompositionen, den plastiske gjennomarbeiden og drevne forkortning av den menneskelige figur, som præger hans kunst, har han i denne tid kun lært ved en bestemt italiensk skole, nemlig Squarciones i Padua, hvor man vet at ogsaa nordlændinger ofte studerte. I hvert tilfælde er han i meget en tysk aandsfælle av Mantegna, og mere og mere blir hans kunstneriske betydning klar. Dette merkes tydeligst paa den store indflydelse han øvet, dels direkte, dels gjennom den kreds av elever som har arbeidet i hans verksted. I tysk kunsthistorisk forskning tales nu om en «Donaustil» i denne tid. Og der gives i virkeligheten en saadan.

Man merker en enhet og et særpræg som tydelig skiller arbeiderne ut fra de andre tyske skolers. Men dette særpræg er Michael Pachers, og den saakaldte «Donaustil» er i virkeligheten hans.

Hans hovedverk — og samtidig utvilsomt det mest storartede av alle kjendte gammeltyske utskaarne altertavler — er arbeidet for kirken i den lille by St. Wolfgang i det Salzburgske distrikt. Det er arbeidet fra 1479—81. I Gries ved Bozen har man et autentisk, likeledes rikt utskaaret arbeide av ham fra 1471—75, og i Franziskanerkirken i Salzburg efterlot han ufuldendt sit sidste store alterverk. Paa disse arbeider er hans malerier sikret, og R. Stiassny, som i større publikationer har bearbejdet Michael Pachers og Donaudalens kunst, viser med rette hen paa at det kun er som maler vi kjender ham fra kilderne. Selvfølgelig er det ikke utelukket at han ogsaa kan ha skaaret enkelte av sine figurer. I hvert tilfælde har han — selv om kun malerierne er utført av hans egen haand — sikkert været «den kunstneriske leder» for disse store, rikt utskaarne arbeider og gjort tegningen til de utskaarne figurer, som saa hans elever utførte. De utskaarne figurer fra St. Wolfgang viser en knyttende rik foldebehandling. St. Wolfgang, biskop av Regensburg, er her avbildet sittende med kirken i haanden. Paa alterets døre har saa kunstneren malet den hellige Wolfgang i prægtige arkitekturomgivelser, idet han utdelte almisser til de fattige. Paa et andet felt ser man den hellige Wolfgang, som præker. I det hele tatt har denne lokalhelgen i høi grad beskæftiget Michael Pacher, og det er forsaavidt karakteristisk at en av de Langaardske figurer netop fremstiller denne helgen. I Augsburgs galleri findes et bekjendt billede av Pacher av samme helgen liggende i bøn foran et alter. Han ber Gud om et under. En engel kommer og flytter monstransen til side. I et motsvarende billede paa samme sted helbreder den hellige Wolfgang en syk, og kunstneren faar samtidig anledning til at gjøre en overordentlig interessant aktstudie. Paa et andet billede tvinger helgenen djævelen til at holde bønneboken for sig.

Langaards utskaarne figurer, som i og for sig er to fortræffelige arbeider, gaar ind i den gruppe arbeider som er fremkommet inden den Michael Pacherske kreds. De har en tyngre, roligere foldebehandling end de utskaarne arbeider fra St. Wolfgang og viser slegtskap med to karakterfulde arbeider, den hellige Leonard og den hellige Stefan, som nu findes i Germanisches Museum, Nürnberg, og som Bode bestemmer til arbeider av mesterens skole. Selv om ogsaa disse figurer i foldebehandlingen har en noget livligere behandling end de her avbildede, saa viser ogsaa disse den stræben mot forenkling som gaar gjennem tiden, og som ogsaa præget Michael Pachers senere arbeider. De Langaardske figurer har faat ganske meget av denne fornemme enkelhet, som blev den nye tids løsen ogsaa i Tyskland — høirenæssancen med de store mesternavne.

- Nr. 1. Kanape. 1700—1720. Bøk.
Kjøpt i Tønsberg 1881. L. 1.46 m.
- Nr. 2. Kanape, omkr. 1750 (se stole nr. 25). Bøk.
Kjøpt i 1885 hos fru Ottesen paa gaarden Marienborg ved Holmestrand. L. 1.68 m.
- Nr. 3. Stol, italiensk barok, midten av det 17de aarh. Nøttetræ.
Kjøpt i 1910 hos Jul. Böhler, München. H. 1.15 m.
- Nr. 4. Stol, portugisisk, med presset og skaaret svinelærsbetræk. 17de aarh. Nøttetræ.
Kjøpt i 1877 i Paris. (2 st.) H. 1.26 m.
- Nr. 5. Stol, portugisisk, med presset og skaaret svinelær. Nøttetræ.
Kjøpt i 1877 i Paris. (2 st.) H. 1.14 m.
- Nr. 6. Stol med svirrede mellemstykker fra første halvpart av det 17de aarh. Bøk.
Kjøpt i 1887. Tidligere i D. M. Aalls saml., Kristiania. H. 0.95 m.
- Nr. 7. Armstol med svirrede mellemstykker og rette lener fra første halvpart av det 17de aarh. Nøttetræ.
Kjøpt i 1911 i Kristiania. H. 1 m.
- Nr. 8. Armstol med buet armlene fra første halvpart av 17de aarh. Nøttetræ.
Kjøpt i 1911 i Kristiania. (2 st.) H. 1.11 m.
- Nr. 9. Armstol med høi ryg og svirrede mellemstykker fra midten av det 17de aarh. Nøttetræ.
Kjøpt i 1883. Tidl. i medicinaldirektør Dahls saml., Kristiania. H. 1.20 m.
- Nr. 10. Armstol med høi ryg og barokt mellemstykke fra omkr. 1660. Bøk.
Kjøpt i 1885 hos antikvitetsh. Gram, Kristiania. H. 1.17 m.

HARRY FETT

- Nr. 11. Armstol med høi ryg og barokt mellemstykke fra omkr. 1660. Bøk.
Kjøpt i 1886 hos David Andersen, Kristiania. Se Fett: Stol og bänk fig. 148. H. 1.19.
- Nr. 12. Armstol med høi ryg fra omkr. 1660. Nøttetræ.
Kjøpt i 1910 hos Bernheimer, München. H. 1.13 m.
- Nr. 13. Armstol med høi ryg fra omkr. 1660. Nøttetræ.
Kjøpt i 1910 hos Bernheimer, München. H. 1.11 m.
- Nr. 14. Armstol med akantus fra 1660—1680. Bøk. Helt ensartet stol staat paa Akershus.
Kjøpt i 1885 hos Helstrøm, Stavanger. Se Fett: Stol og bänk nr. 181. H. 1.25 m.
- Nr. 15. Stol med akantus og rørsæte og ryg. Nøttetræ. Engelsk, fra 1660—1680.
Kjøpt i 1881 i Tønsberg. (2 st.) H. 1.23 m.
- Nr. 16. Stol med utskaaret rygstykke og ben med hestehov fra 1700—1720. Nøttetræ.
Kjøpt i Norge. H. 1.23 m.
- Nr. 17. Stol med utskaaret karm og ben med hestehov fra 1700—1720. Nøttetræ.
Kjøpt hos Bessesen, Kleven pr. Mandal. H. 1.29 m.
- Nr. 18. Stol fra første halvaar av det 18de aarh. Birk.
Kjøpt hos I. Arntzen, Kristiania, 1909. (2 st.) H. 1.15.
- Nr. 19. Stol fra første halvpart av 18de aarh. med rike indlagte blomster i baandverk. Bøk med nøttetræs finer.
Kjøpt i 1909 i Kristiania. Stammer fra Tjøme. (4 st.) H. 1.08 m.
- Nr. 20. Armstol fra første halvpart av det 18de aarh. Bøk.
Kjøpt i 1908 hos I. Arntzen, Kristiania. H. 1.00 m.
- Nr. 21. Stol fra første halvpart av det 18de aarh. Bøk. (2 st. hører sammen med 20.)
Kjøpt i 1908 hos I. Arntzen, Kristiania. H. 1.01 m.
- Nr. 22. Stol fra midten av det 18de aarh. Bjerk.
Kjøpt i 1911 i Vestre Aker. Stammer fra Smaalenene. (8 st.) H. 1.05 m.
- Nr. 23. Stol med klør og kugle som fot. Chippendale. Mahogny.
Kjøpt i 1903 hos I. Arntzen, Kristiania. (2 st.) H. 0.97 m.
- Nr. 24. Stol med klør og kugle som fot. Chippendale. Mahogny.
Stammer fra Husan, Farsund. (10 st.) H. 0.96 m.
- Nr. 25. Stol, Chippendale med rette ben. Mahogny.
Kjøpt i 1903 hos I. Arntzen, Kristiania. Fett: Stol og bänk s. 227. (2 st.) H. 0.95 m.

TRÆ

Nr. 26. Stol fra omkr. 1760. Bøk.

Kjøpt i 1885. Fra fru Ottesen, gaarden Marienborg pr. Holmestrand. Fett: Stol og bänk 224. (9 st.). H. 0.88 m.

Nr. 27. Armstol fra begynnelsen av det 19de aarh. Mahogny.

Kjøpt 1899 hos I. Arntzen, Kristiania. (2 st.) H. 0.84 m.

Nr. 28. Bord, fransk, stil Henrik II. Nøttetræ.

Kjøpt hos Julius Böhrer, München, 1912. H. 0.82 m. Bordpl. 1.33×0.72 m.

Nr. 29. Bord, italiensk, fra det 16de aarh. Nøttetræ.

Kjøpt i 1911 hos Julius Böhrer, München. H. 0.62 m. Bordpl. 0.72×0.53 m.

Nr. 30. Bord, hollandsk, med uttræksskive. Ek. Sargen utsk. rankeornamentik. Kugleben. Fra første halvpart av det 17de aarh.

Kjøpt i 1885 hos Gjermstad i Kristiania. H. 0.78 m. Bordpl. 1.02×0.63 m.

Nr. 31. Bord, ovalt paa 8 kugleben. Ek. Fra det 17de aarh.

Kjøpt i 1904 hos I. Arntzen, Kristiania. H. 0.78 m. Bordpl. 1.77×1.26 m.

Nr. 32. Fasanbord, hollandsk, med uttræksskive, fra midten av det 17de aarh. Ek med ibenholts indlæg.

Kjøpt i 1884, tidl. i medicinaldirektør Dahls saml., Kristiania. H. 0.78 m. Bordpl. 1.14×0.78 m.

Nr. 33. Fasanbord, hollandsk, med uttræksskive, fra midten av det 17de aarh. Ek.

Kjøpt i 1892 hos Rasmussen, Kjøbenhavn. H. 0.80 m. Bordpl. 1.50×0.86 m.

Nr. 34. Klaffebord med oval plate fra det 17de aarh. Ek.

Kjøpt i 1890-arene hos I. Arntzen, Kristiania. H. 0.75 m. Bordpl. 1.40×0.99 m.

Nr. 35. Bord, rokoko, hvitmalet.

Kjøpt 1888, tidl. i P. Simonsens saml., Kristiania. H. 0.75 m. Bordpl. 1.00×0.70 m.

Nr. 36. Bord, rokoko, hvitmalet. Bjerk.

Kjøpt 1888, tidl. i P. Simonsens saml., Kristiania. H. 0.72 m. Bordpl. 0.93×0.69 m.

Nr. 37. Bord fra første halvpart av det 18de aarh. Nøttetræ.

Kjøpt i 1908 hos I. Arntzen, Kristiania. H. 0.72 m. Bordpl. 0.73×0.47 m.

Nr. 38. Gueridon, fra slutten av 17de aarh. Forgylt.

Kjøpt hos C. Petersen, Kjøbenhavn. H. 1.40 m.

Nr. 39. Kiste med utskaarne fyldinger, hoder i rundinger. Ek.

Kjøpt i 1883 hos Gram, Kristiania. Fra distriktet nordenfor Kristiania. Beslegtet med kister fra Rhinegnene. Fra midten av det 16de aarh. Fett: Gamle norske hjem s. 172. H. 0.95 m. Laaket 1.85×0.72 m.

HARRY FETT

Nr. 40. Kiste med utskaarne fyldinger. Bebudelse og Kristi fødsel. Ek. Fra omkring 1620.

Kjøpt i 1880. Tidl. i P. Simonsens saml., Kristiania. H. 0.53 m. Lokets pl. 1.00×0.53 m.

Nr. 41. Kiste med utskaarne fyldinger, hoder i barokkartucher. Ek. Fra første halvpart av det 17de aarh.

Kjøpt hos Bruun, Trondhjem. H. 0.54 m. Lokets pl. 0.94×0.51 m.

Nr. 42. Kredens, italiensk fra det 16de aarh. med Borgiaernes vaaben. Nøtte-
træ. I døre og skuffer bronceknapper.

Kjøpt i 1912 hos A. S. Drey, München. H. 1.16 m. Pl. 1.70×0.60 m.

Nr. 43. Kredens, florentinsk, fra det 16de aarh. med bronceknapper i døre
og skuffer. Nøtte-træ.

Kjøpt i 1911 hos Julius Böhlér, München. H. 1.09 m. Pl. 1.65×0.57 .

Nr. 44. Kredens, italiensk, liten, fra det 16de aarh. med bronceknapper i dørene.
Nøtte-træ.

Kjøpt i 1911 hos Julius Böhlér, München. H. 0.85 m. Pl. 0.89×0.44 m.

Nr. 45. Skap, hollandsk med inndelte felter, pilastre og gesims med utskaaret
akantus. Ek med sorte ibenholts rosetter og kvadre.

Kjøpt i 1884 hos Bennett, Kristiania. H. 2.06 m. Br. 1.40 m. Dybde 0.53 m.

Nr. 46. Smalskap med utskaarne fyldinger. Abrahams offer og syndefaldet.
Ek. Karyatider med brusk-ornamentik. Midten av det 17de aarh. Tysk arbeide.

Kjøpt i 1877, tidl. i P. Simonsens saml., Kristiania. H. 1.84 m, Br. 0.56 m. Dybde 0.44 m.

Nr. 47. Hjørneskap av Anders Smith med aarstal 1660 med bumerker. I
midten en allegorisk fremstilling av lykken (engel med kugle). Ek.

Kjøpt i 1884 i Kristiania. Tidl. i privateie i Stavanger. H. 1.52 m. Br. 1.76 m.

Nr. 48. Skap, hollandsk, jakaranda med ibenholts søiler. Midten av det 17de aarh.

Tidl. besiddelse P. Simonsen, Kristiania, og Helgesen, Kristiania. H. 2.15 m. Br. 1.94 m.
Dybde 0.70 m.

Nr. 49. Skap, hollandsk, jakaranda med ibenholts søiler. Midten av det 17de aarh.

Kjøpt i 1884 i Kristiania. Tidl. baronesse Wedel, Skjellebæk, og P. Simonsens saml. H. 1.87 m.
Br. 1.03 m. Dybde 1.56 m.

Nr. 50. Kabinet, bøhmisk arbeide fra midten av det 17de aarh. med ut-
skaarne og indlagte figurer. Ibenholt og forskjellige træsorter.

Kjøpt i 1882, tidl. i C. Blunck og P. Simonsens saml., Kristiania. H. 1.19 m. Br. 0.54 m. Dybde
0.28 m.

TRÆ

Nr. 51. Kabinet med geometrisk listverk og søileføtter. Ibenholt. Omkr. midten av det 17de aarh.

Kjøpt i 1882. Tidl. i P. Simonsens saml., Kristiania. H. 1.46 m. Br. 0.95 m. Dybde 0.50 m.

Nr. 52. Kabinet, fyldinger i kvadratisk listverk. Indvendig døre og skuffer bemalet i olje med landskaper og figurstaffage. Hollandsk. Omkr. midten av det 17de aarh. Ibenholt med skildpadde.

Kjøpt i 1882. Tidl. i P. Simonsens saml., Kristiania. H. 1.47 m. Br. 0.99 m. Dybde 0.40 m.

Nr. 53. Skap med indlagte rosetter i dørene. Ek med nøttetræ finer.

Tilhørt familien Langaard og kommet fra Lillesand. H. 2.07 m. Br. 1.29 m. Dybde 1.52 m.

Nr. 54. Hjørneskap med indlagt ornamentik i rokokko. Furu med nøttetræ finer.

Kommet fra Fosseholm, Eker, Buskerud. H. 1.75 m. Br. 0.83 m.

Nr. 55. Skap, hollandsk med tre skuffer og glassdøre, fra midten av det 18de aarh. Mahogny.

Kjøpt i Amsterdam. H. 2.8 m. Br. 1.20 m.

Nr. 56. Komode. Fra det 18de aarh. Jakaranda finer med marmorplate.

Kjøpt hos C. Petersen, Kjøbenhavn. H. 0.87 m. Br. 1.37 m.

Nr. 57. Komode, rokokko. Furu med nøttetræ finer, utskaaret og forgyldt fot. Marmorplate.

Kjøpt i 1913 hos Holtermann, Kristiania. H. 0.78 m. Br. 0.68 m.

Nr. 58. Komode, rokokko. Ek med nøttetræ finer. Marmorplate.

Kjøpt i 1913 hos fru Schönheyder, Kristiania. H. 0.80 m. Br. 0.72 m.

Nr. 59. Skrin fra det 17de aarh. Ibenholt.

Kjøpt i 1884. Tidl. i P. Simonsens saml., Kristiania. H. 0.32 m. Br. 0.34 m. Dybde 0.20 m.

Nr. 60. Speil fra det 17de aarh., ottekantet med springlister.

Fra P. Simonsens saml. 0.48×0.43 m.

Nr. 61. Speil fra det 17de aarh., firkantet med springlister.

Kjøpt i 1877 i Florenz. 0.80×0.77 m.

Nr. 62. Speil med forgyldt ramme og slepne ornamenter i regentstil. 2 stk.

Kjøpt hos Arntzen, Kristiania. H. 0.77 m. Br. 0.50 m.

Nr. 63. Speil, forgyldt, rikt utskaaret. Rokoko.

Kjøpt i Kristiania. H. 1.25 m. Br. 0.54 m.

Nr. 64. Klokke, sign. Willm. Bagley, Cork. Mahognykasse.

Været i familien Langaards eie. H. 2.30 m.

HARRY FETT

Nr. 65. Klokke, sign. N. E. Ziegenhirt, Copenhagen. Kasse i ibenholt med messingornamenter.

Kjøpt i Bergen. H. 0.35 m.

Nr. 66. Smykkeæske av buksbom, indvendig med skildpaddebelæg. Paa laaket en fremstilling av et landsens bryllup.

Kjøpt i 1910 hos Hammer i Bergen. Dm. 0.09 m.

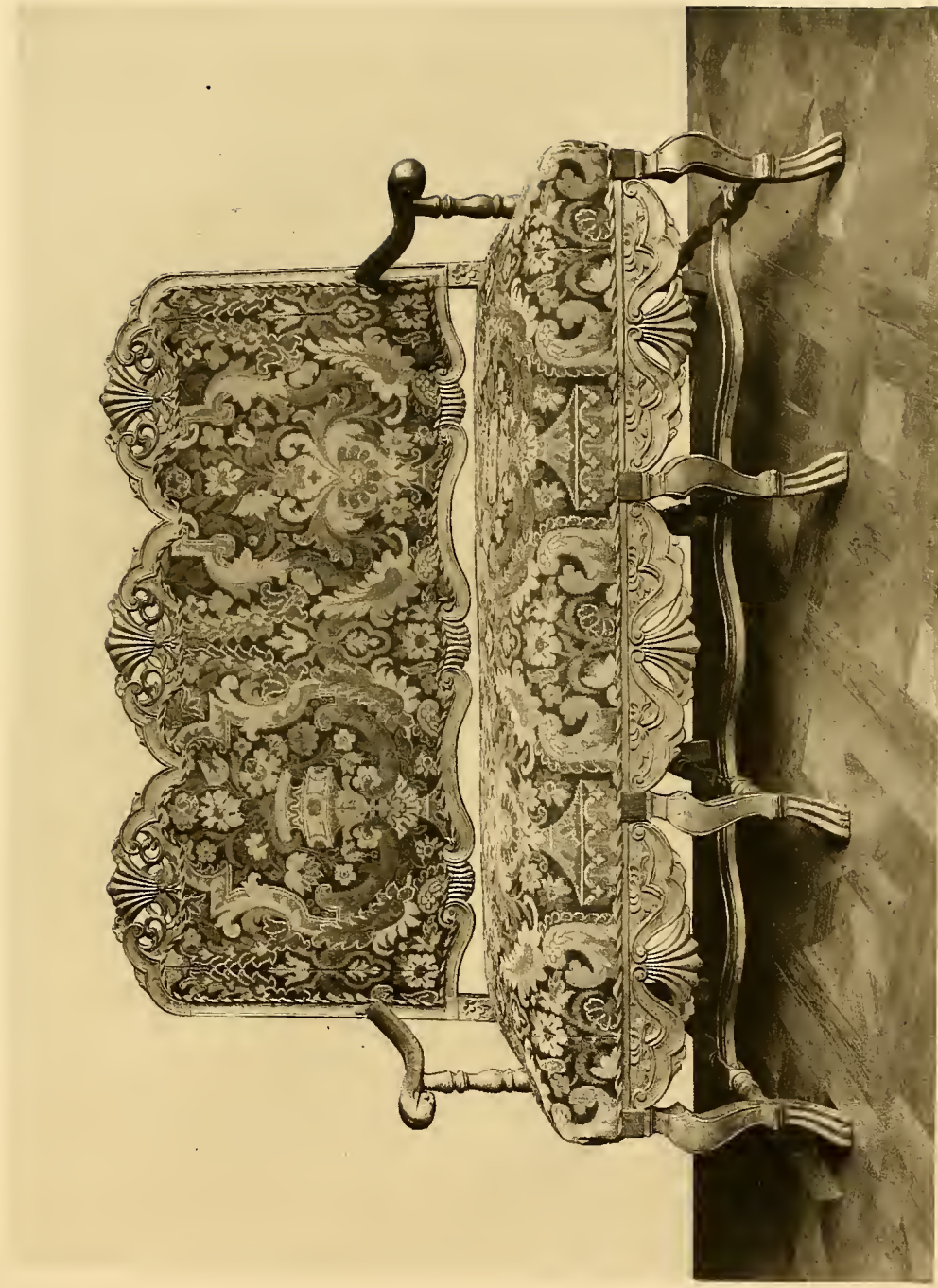
Nr. 67. Den hellige Wolfgang. Træfigur. Helgenen staar i rød biskopskappe med guldkant. Grønt fór. Underkappen graahvit. Graahvit stav i høire haand, i venstre en kirke. Originale og velbevarte farver.

H. 1.22 m.

Nr. 68. Evangelist. Træfigur. I høire en bok. Blaa kjortel. Gul kappe med guldkant og rødt fór. Originale og velbevarte farver.

H. 1.05 m.

Arbeiderne er fra en kirke i nærheten av Ulm. Har tidligere tilhørt maleren Eilif Peterssen.

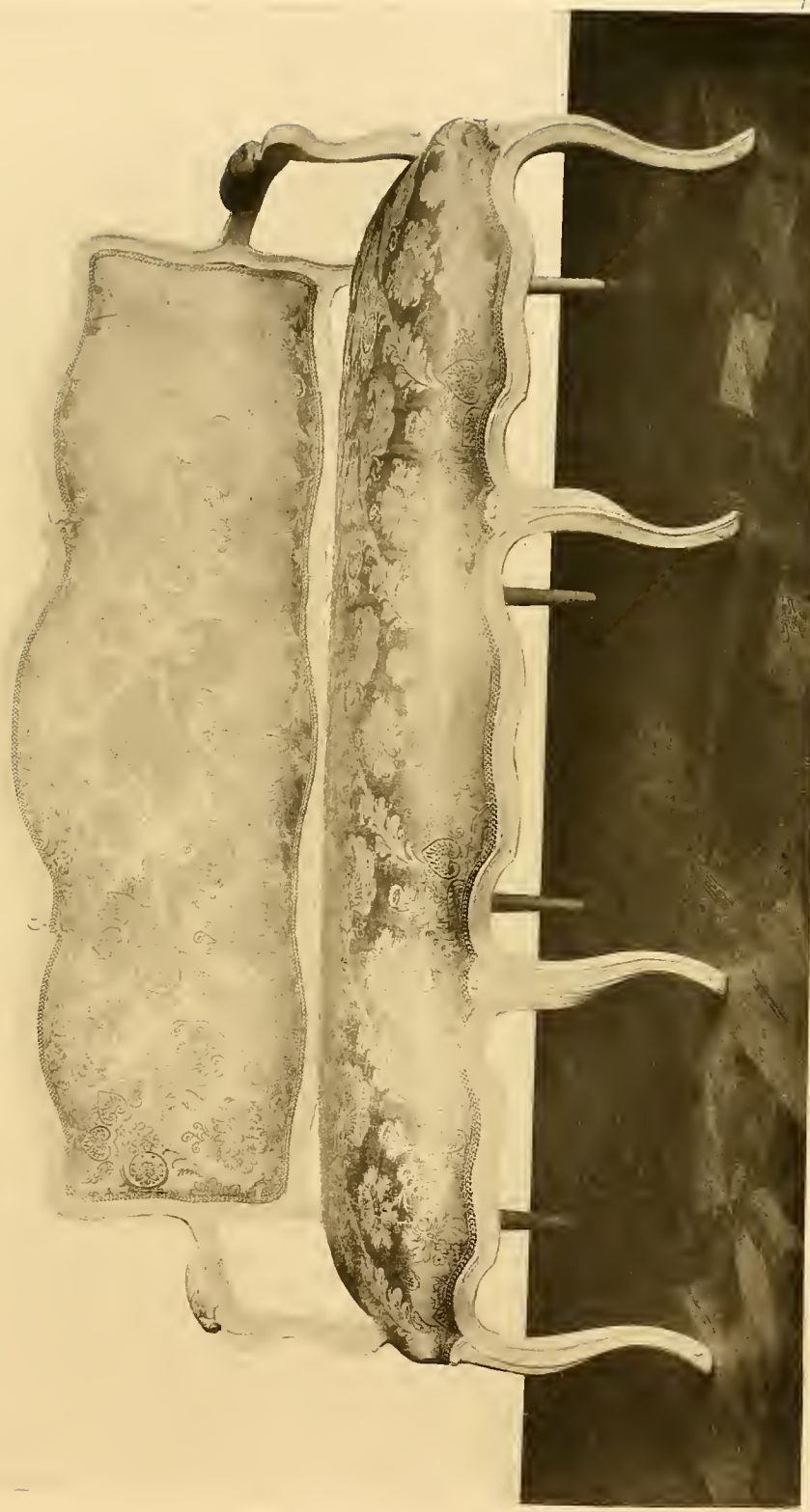

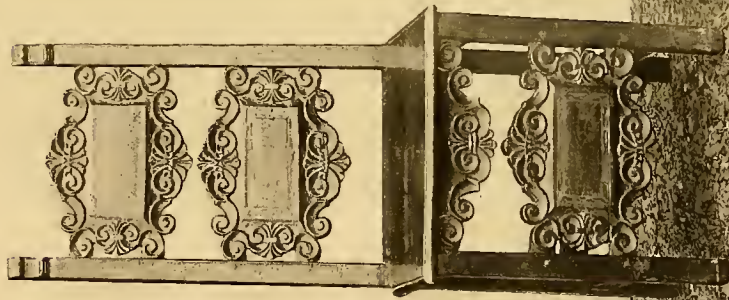
№ 7

LIBRARY
L. C.

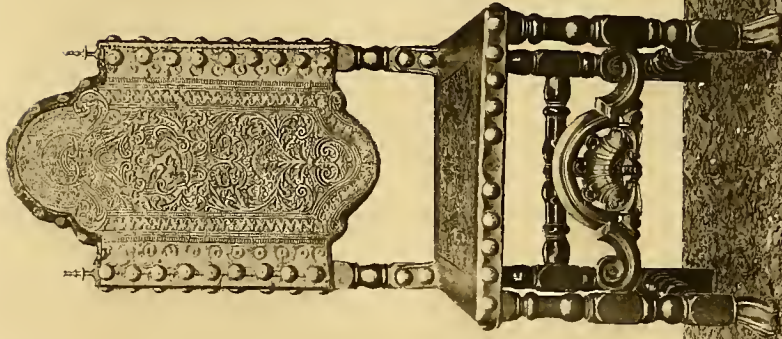
PHOTOGRAPHIC
LIBRARY

Nº 2

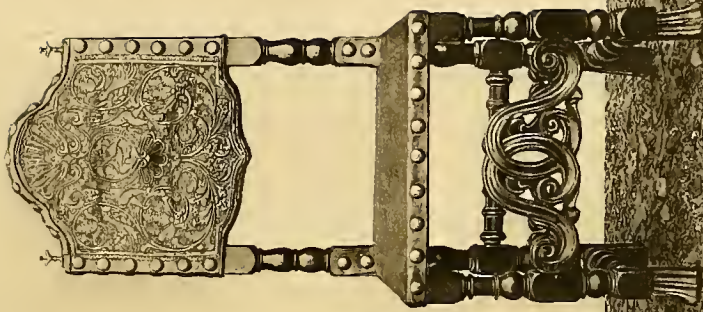

N° 3

N° 4

N° 5

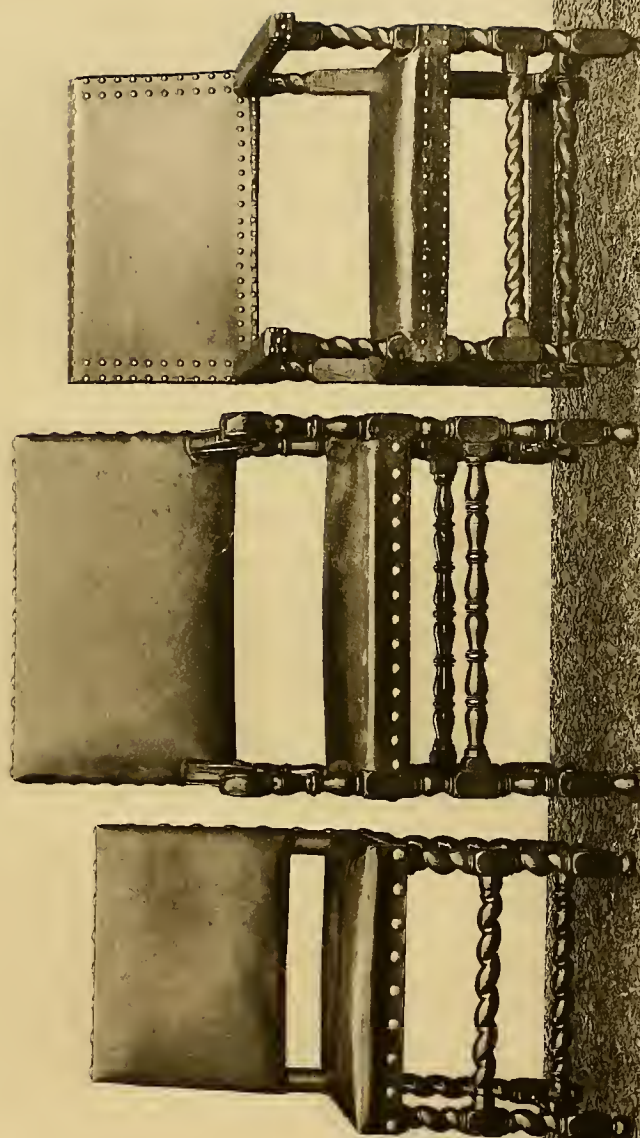
LIBRARY
PUBLIC

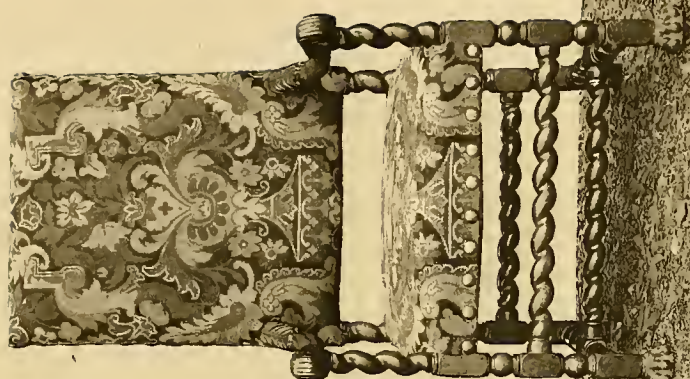
FO. A.
PUBLIC
LIBRARY

N° 7

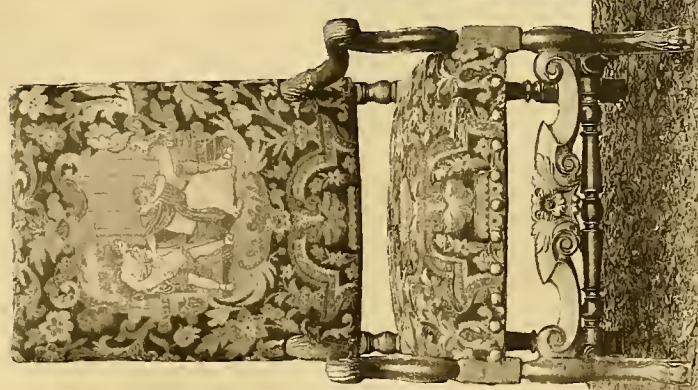
N° 8

N° 6

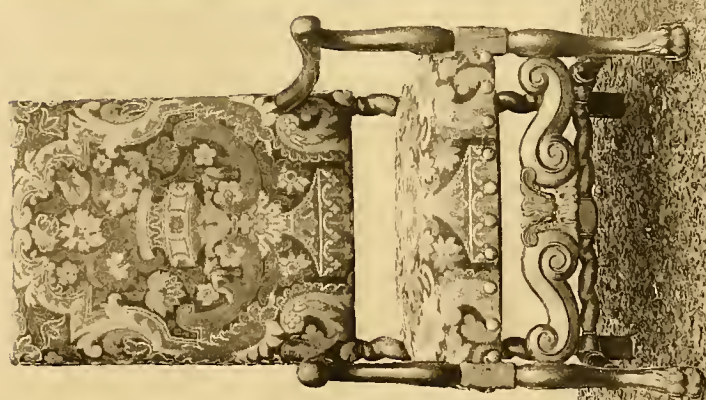

Nº 9

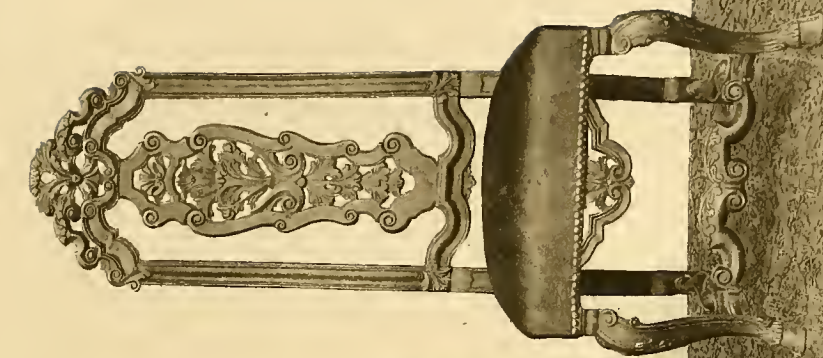

Nº 11

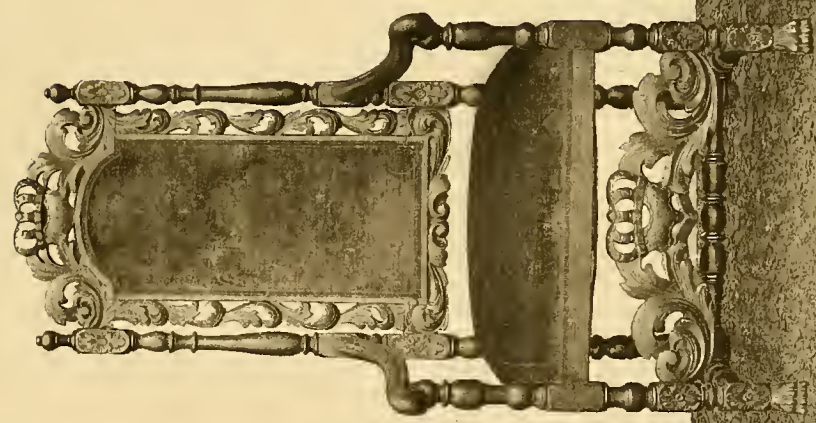

Nº 10

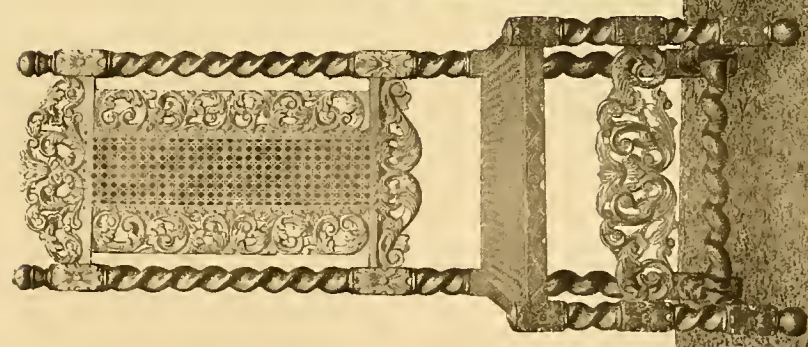
EX LIBRIS
PUBLICA
LIBRARI

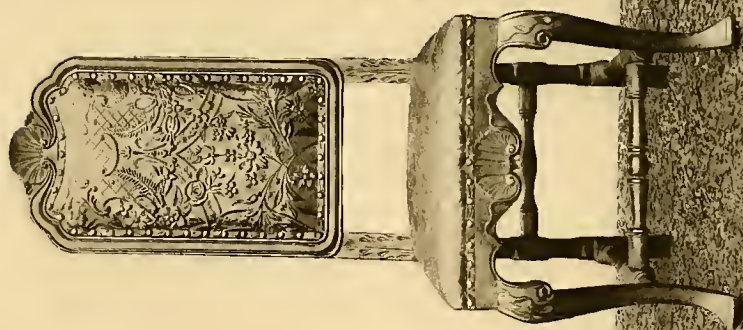
№ 16

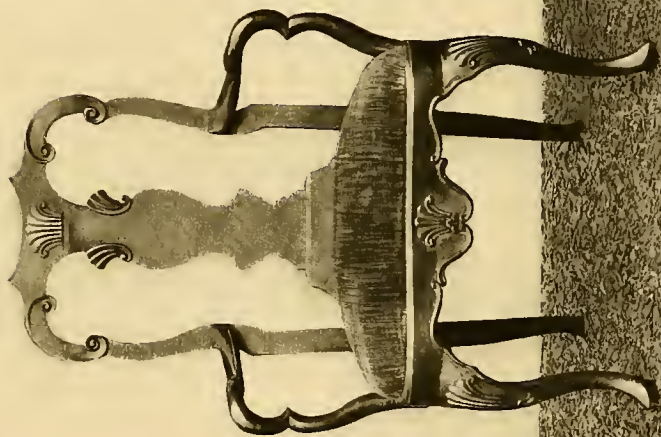
№ 14

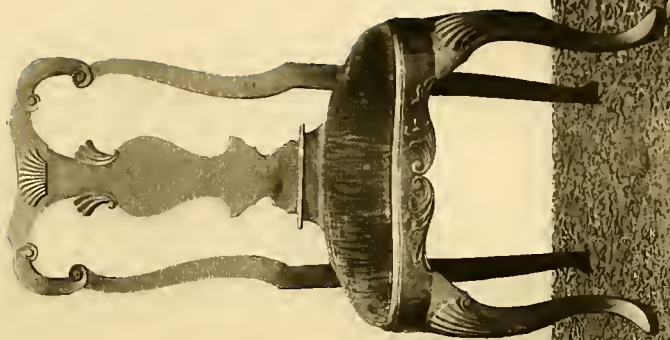
№ 15

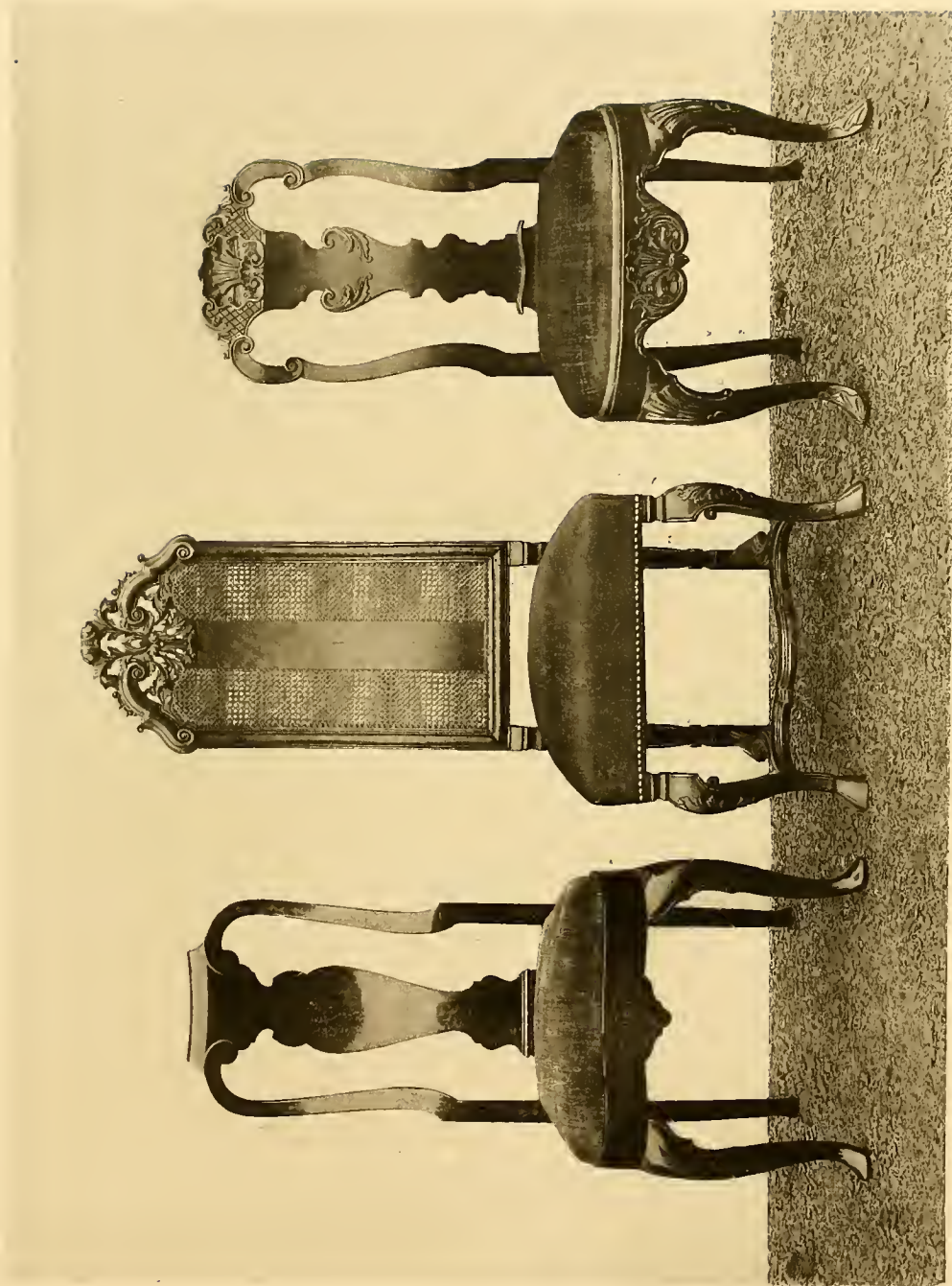
N° 18

N° 20

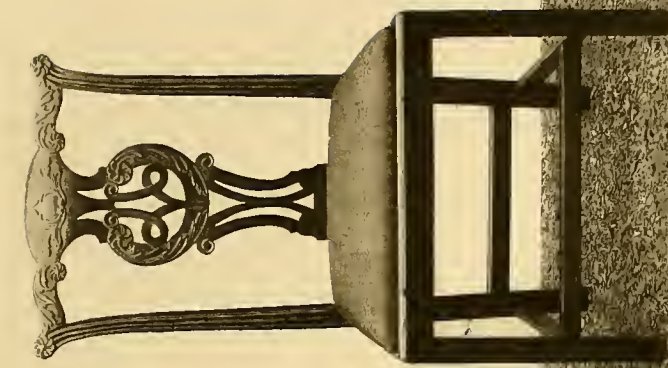
N° 21

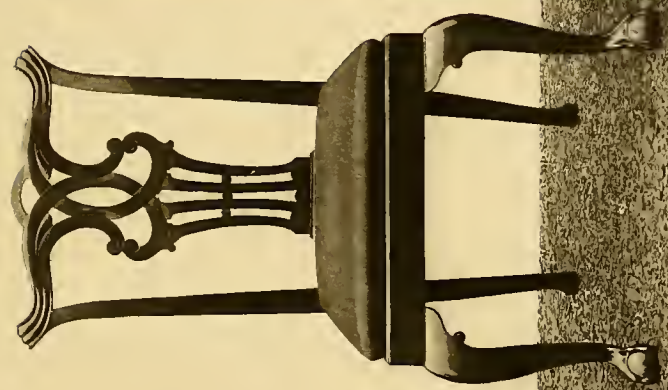
№ 99

№ 11

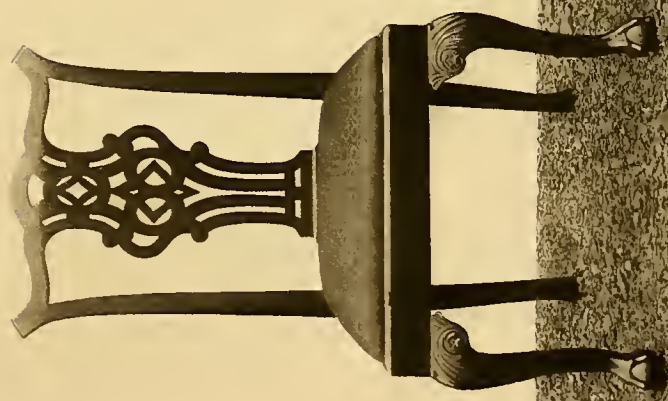
№ 10

№ 325

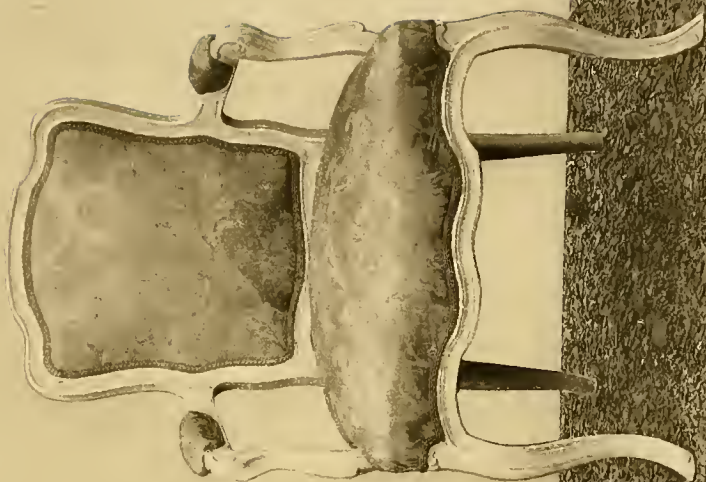

№ 324

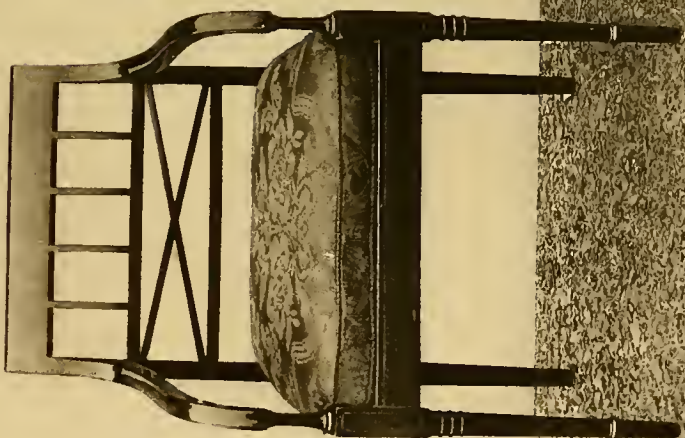

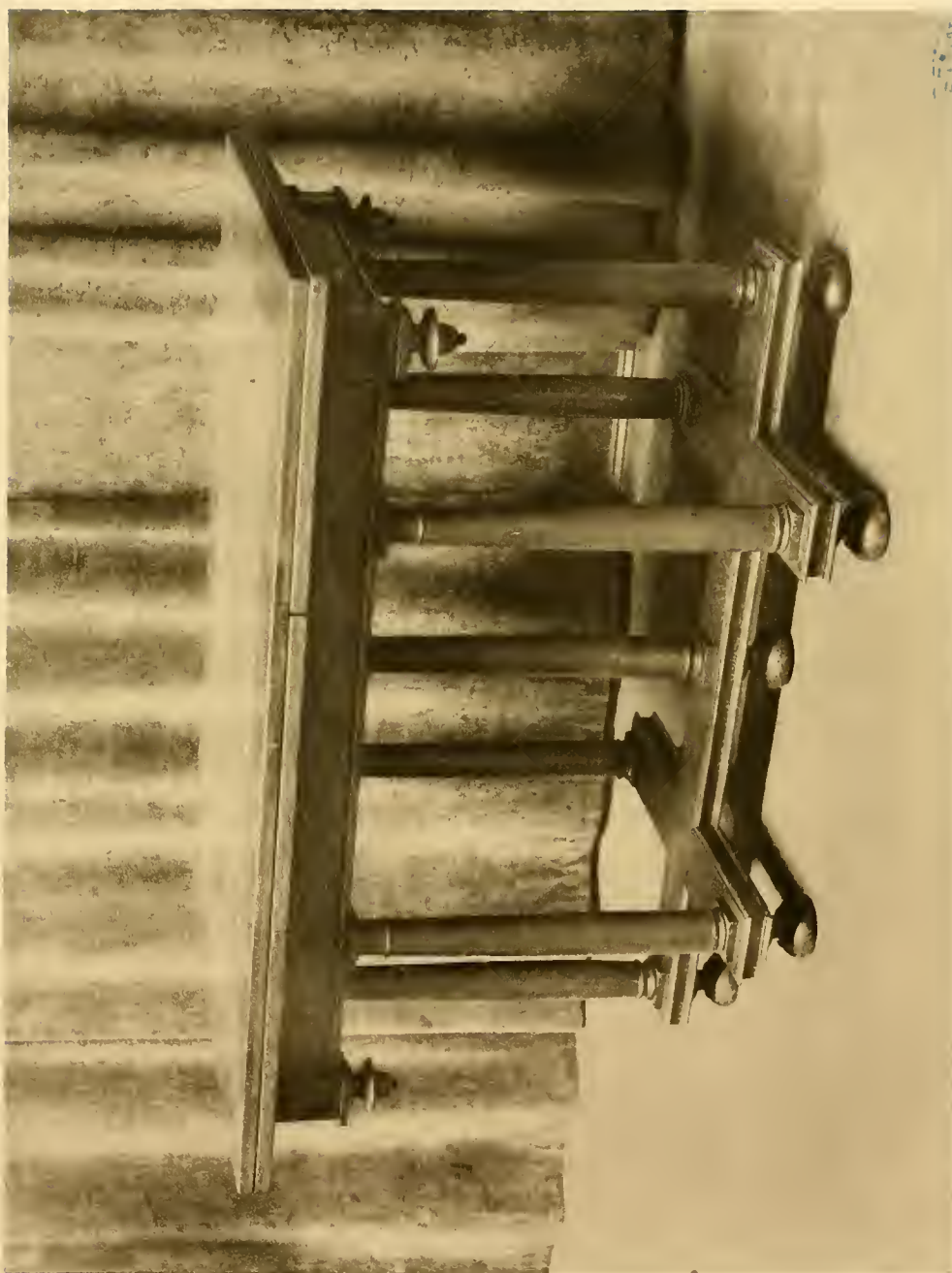
№ 323

N° 280

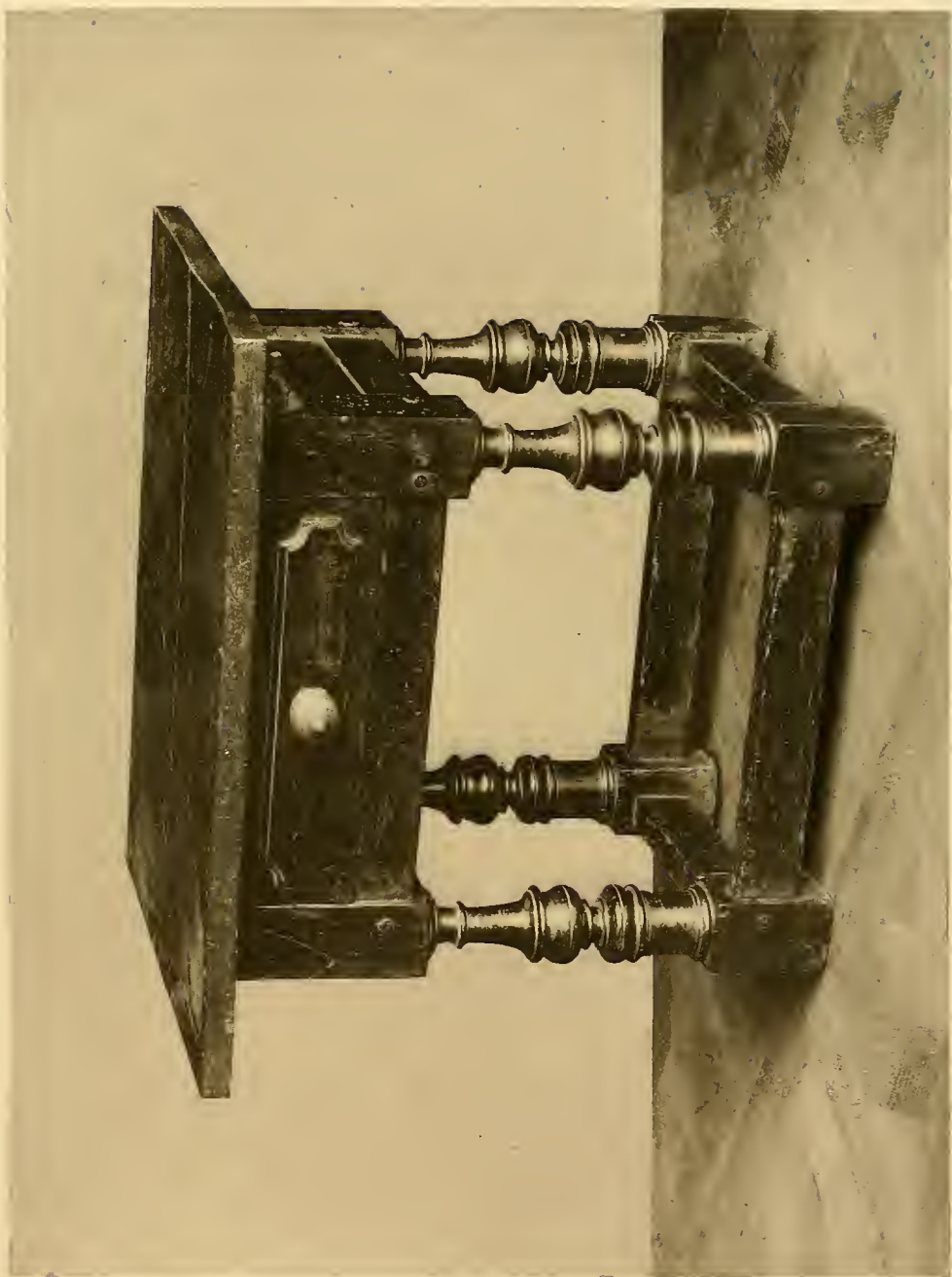

N° 281

N. 28

Nº 20

№ 32

55
1905

Af38

EXHIBIT

1830

1830
1831
1832

N°40

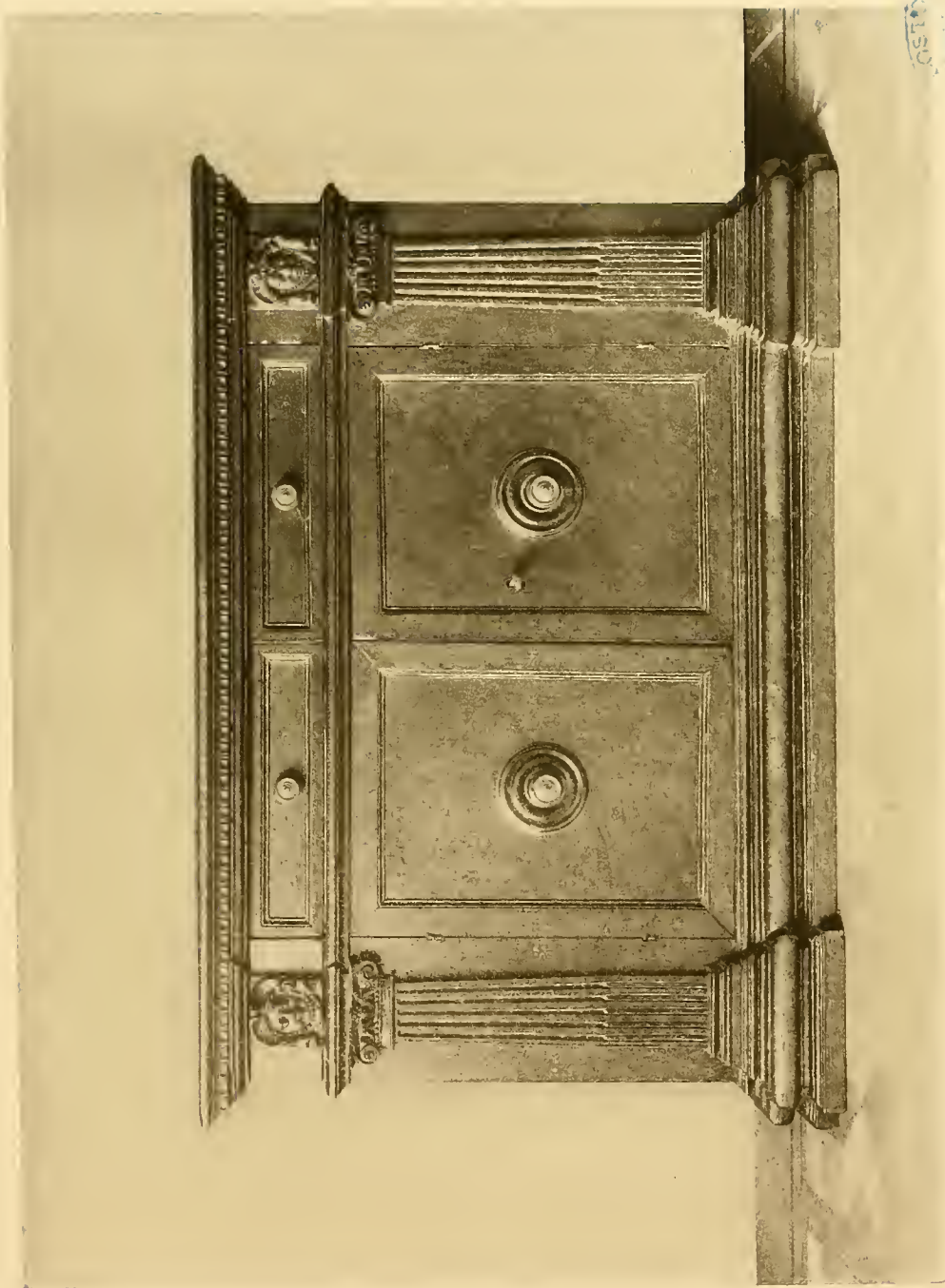
N°41

ASTON
GETIC
1873

No 42

OSL
PUBLIC
LIBRARY

111
C
130
CST

N° 43

111
C
130
CST

№ 44

10
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Nº 45

N° 46

Nº 47

Nº 49

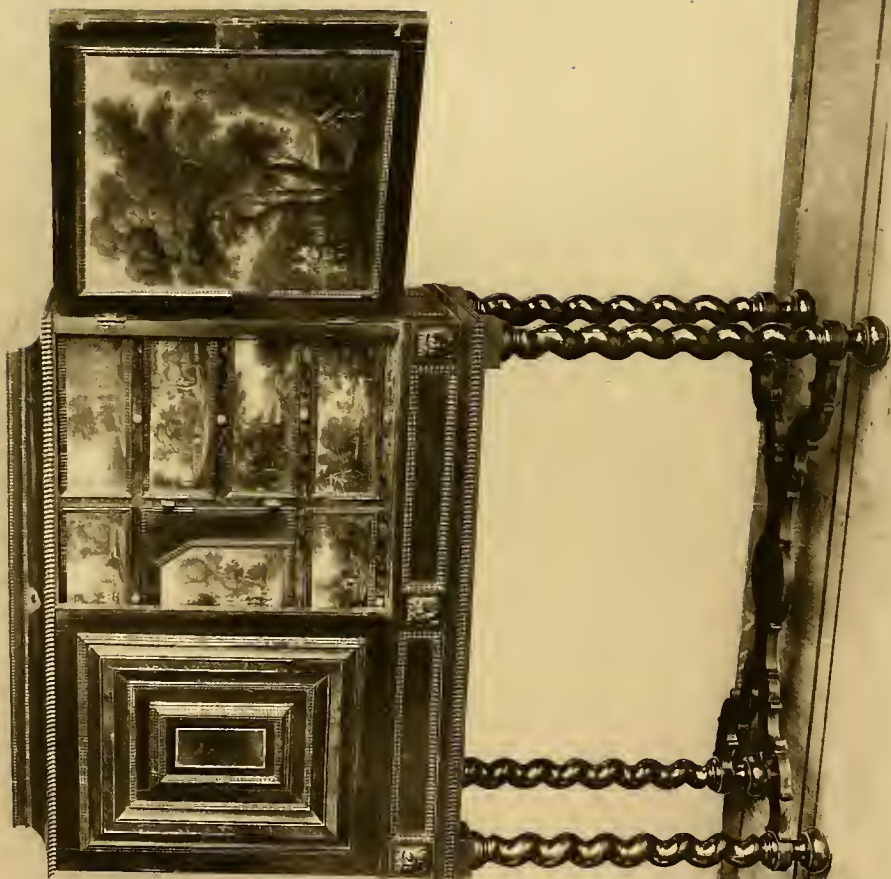
Nº 50

1770
100
200

Nº 51

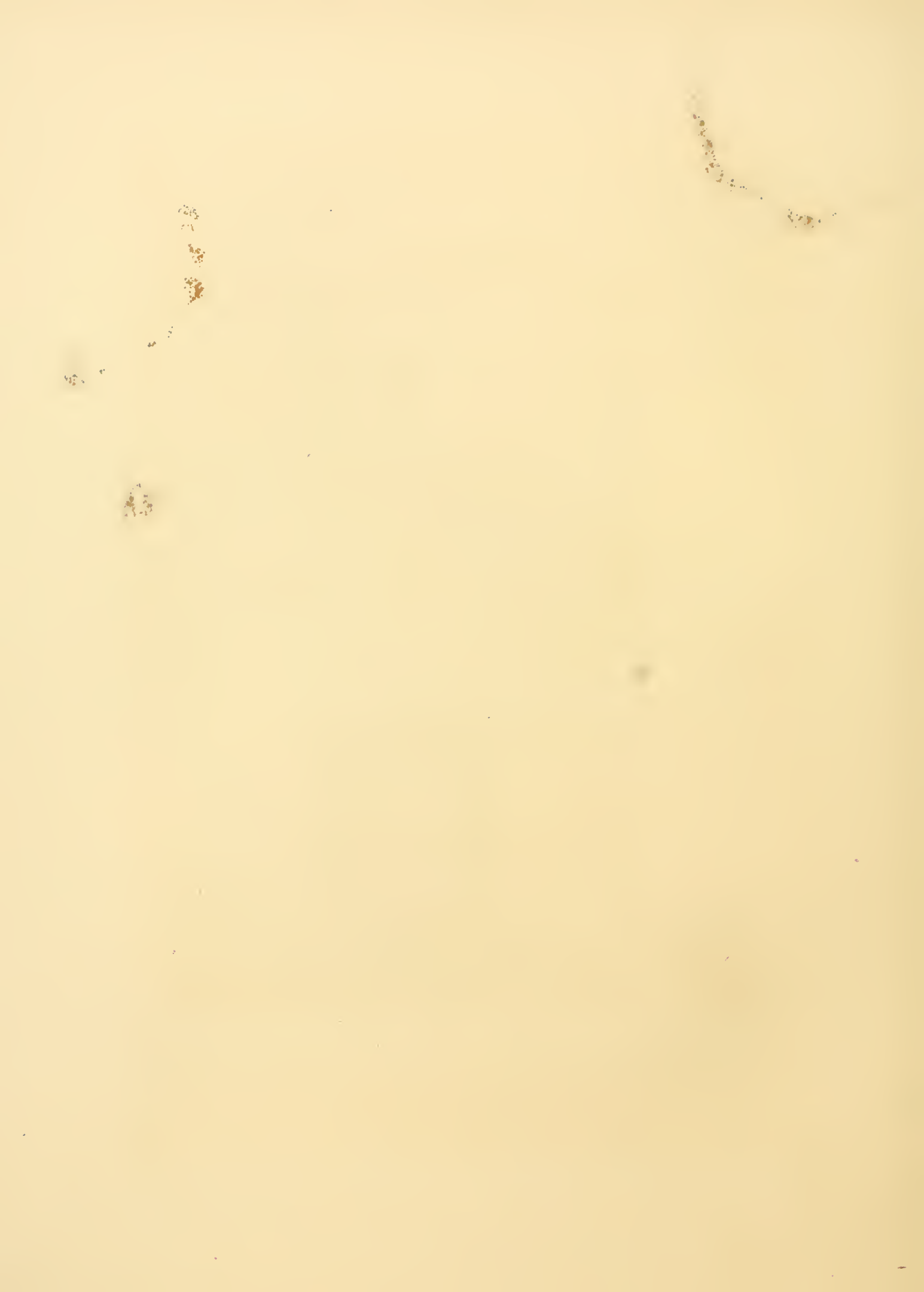
N° 52

N° 54

ESTD
1811
LONDON

A. 165

N° 67

Michael Pacher.

N° 68

H. GROSCH

GLAS

I Glassets tusindaarige Historie indtog vort Land først sin Plads trods de gunstige Betingelser for dets Tilvirkning, som vi eier i let og rigelig Adgang til flere af de vigtigste Raamaterialier og Brændsel.

Æren for at have brudt Veien tilkommer det «*Norske Kompagni*», som ved Octroi af 21 Mai 1739 fik omtrent uindskrænket Eneret til at forædle og nyttiggjøre alle Landets Naturprodukter, et karakteristisk Udslag af Samtidens landsfaderlige Bestræbelser for ved Privilegier og Monopoler at fremelske en udviklingsdygtig Industri. Uagtet Anlæg af «Glashytter» kun var et enkelt Punkt i den omtrent alt mellem Himmel og Jord omfattende Plan, blev efter faa Aars Forløb Glasproduktionen saagodtsom den eneste Virksomhed, hvormed Kompagniet beskæftigede sig. Dets første Anlæg var «*Aas grønne Glashytte*» i Sandsvær (antagelig 1741) og «*Nøstetangens Glaspusteri*» paa Ekers Præstegaards Grund (antagelig 1744), men det økonomiske Resultat viste sig hurtigt saa slet, at alle Kompagniets Værker allerede i 1750 maatte sælges ved Auktion, hvor det Hele for en meget lav Pris tilsløges et Interessentskab, hvis Aktier tildels overtoges af Kongen. Den nye Direktør, Major og senere Geheimeraad Caspar Herman Storm tog sig strax med den største Energi af Værkernes Opkomst og Forbedring af deres finansielle Stilling. I de følgende Aar anlagdes saaledes nye Glasværker i *Hurdalen* (1755) paa *Biri*, og (1765) paa *Mo* i Jevnaker, hvorhen Aas Glashytte i sidstnævnte Aar blev flyttet under Navn af *Hadelands Glasværk*, medens han samtidig ivrig arbeidede for at øge Udbyttet ved stadig større Privilegier og Forrettigheder, indtil det i 1760 endog lykkedes ham at faa udfærdiget en Kgl. Forordning med ligefremt *Forbud mod fremmede Glasvarers Indførsel* og Fastsættelse af svære Straffe for Overtræderne. Fordelene af denne enestaaende Begunstigelse blev imidlertid ganske illusorisk, da Værkerne ikke paa langt nær var istand til at dække Behovet og opfylde Kravet om «udi alle Stifter og de fornemste Kjøbstæder i Danmark og Norge alletider at have det fornødne Oplag af Glasvarer». Mangelen navnlig paa Vindusglas, Buteljer og Flasker blev snart saa følelig, at der Gang paa Gang maatte gives Dispensation fra Indførselsforbudet. Interessentskabet vedblev ogsaa, trods den stærke Efterspørgsel efter dets

Varer, at befinde sig i den mest forpinte økonomiske Stilling. Intet vilde hjælpe, Kapitalens Forøgelse ligesaa lidt som Forsøget med Værkernes Bortforpagtning, og Enden paa det Hele blev, at de fleste af Interessenterne paa Generalforsamlingen den 24 November 1776 modtog Kongens Tilbud om at overlade ham Aktierne for omtrent en Fjerdedel af den indskudte Kapital. Glasværkernes Ledelse overdroges nu til «*Den norske Fabrikdirektion*» i Kjøbenhavn, bestaaende af Etatsraad Koefod, Justitsraad Holt og Kommerceraad Karsten Anker. De inspiceredes og istandsattes af Sidstnævnte, paa hvis Forslag der i de følgende 5 Aar foretoges betydelige Forbedringer og Udvidelser, til et Beløb af henved 100000 Rdlr. I 1778 overførtes saaledes Tilvirkningen ved Nøstetangens Glasværk, der allerede flere Aar havde været standset, til Hurdalen, og samme Aar bifaldtes Anlægget af et nyt Glasværk ved Strømmen i Hurum under Navn af *Skatmester Schimmelmans Værk*. Resultatet svarede imidlertid ikke til Forventningerne. Fortjenesten var trods Produktionens stærke Væxt ikke paa langt nær istand til engang at dække Udgifterne. Et Forsøg fra Kongens Side paa at blive disse besværlige Eiendomme kvit ved at overdrage dem til det ved Octroi af 10 Mai 1782 oprettede «Kongelige danske, norske, slesvigske forenede Handels- og Kanal-Kompagnie» mislykkedes, da det viste sig umulig at tilveiebringe den fastsatte Aktiekapital, og Kompagniet selv efter faa Aars Forløb maatte opløses. Det laa da nær, inden videre foretoges, at undersøge Grundene til disse stadige Vanskeligheder og skaffe sig en Oversigt over Forholdene for derved muligens at opnaa en Bedring af den i Længden uholdbare Tilstand. Til dette Øiemed nedsattes ved Kgl. Resolution af 8 September 1784 en Kommission bestaaende af *Etatsraad Zoéga*, *Justitsraad Wilkens* og *Kammerraad Wexels*, som overdroges at indgive Forslag angaaende Glasværkerne. Efter et Par Aars Arbeide fremlagde Kommissionen i December 1786 en udførlig og overmaade indholdsrig Betænkning med en Række meget forstandige Forslag til at bringe Indretningen paa god Fod ved Indførelse af Sparsomhed og Orden, forenet med stadigt og nøie Tilsyn af en i Norge værende Direktion med udstrakt Myndighed og Andel i Udbyttet samt Udsigt til Gratialer. Den af Kommissionen lagte Plan bifaldtes af Kongen, som ved Kgl. Resolution af 30 Mai 1787 bestemte at Glasværkerne endnu i 6 Aar skulde drives for «Vores allerhøieste Regning», under Bestyrelse af en i Norge værende Administration bestaaende af Kammerraad Wexels og Forvalter Essendrop. Den nye Direktion tog strax alvorlig fat og søgte efter bedste Evne at gennemføre de lagte Planer, som virkelig ogsaa snart bragte gunstigere Resultater, ja til og med et Overskud af tilsammen 29266 Rdlr. for Aarene 1787–89.

Efter de 6 Prøveaars Udløb besluttedes derfor i Skrivelse af 22de December 1792 Driften fortsat i det kommende Aar efter samme Reglement, dog med Nedsættelse til det Halve af de Administrationen tillagte 25 Procent af Værkernes Overskud. Kort iforveien var man af Mangel paa Ved blevet nødt til at flytte Taffel-Glasblæsningen til *Jevne* i *Faaberg*. Man maa imidlertid alligevel have fundet den bestaaende Ordning utilfredsstillende, da Kongen allerede under 16 Oktober 1793 approberede en med Kammerraad Hans Wexels oprettet Forpagtningskontrakt, hvorved Glasværkerne med Tilbehør overlodes ham for et Tidsrum af 15 Aar fra 1 Januar 1794

mod en aarlig Afgift af 8700 Rdlr., men med saa mange Fradrag, Refusioner og Godtgjørelse baade af Fabrikationspræmie og Exportationspræmie, at Wexels i det tredie Aar efter Forpagtningens Begyndelse kun indbetalte et Beløb af 1691 Rdlr. til den Kgl. Kasse. Forpagteren fik desuden *Eneret i 10 Aar til Anlæg af Glasværker*, hvorhos Forbudet mod Indførsel af fremmed Glas, som skulde ophørt ved Udgangen af 1796, gjentoges for 7 Aar undtagen for Vinduesglas og Speilglas, hvis Indførsel fra dette Tidspunkt var tilladt. Produktionens Størrelse voxede meget hurtig, og ligesaa Afsætningen, som allerede i 1795 naaede et Beløb af 131763 Rdlr. eller over det Dobbelte af det i den tidligere Plan forudsatte aarlige Beløb. Tilstanden synes imidlertid ikke at have været tilfredsstillende for nogen anden end Forpagteren selv, som stadig tilstodes nye Begunstigelser i Form af Tilladelse til at forhøje Priserne paa enkelte Varer, indtil han endelig ved Kgl. Resolution af 14 November 1804 helt fritoges for at følge og rette sig efter de i den gamle Tarif fastsatte Priser. Behovet navnlig af Buteljer kunde saaledes ikke tilfredsstilles, men maatte delvis dækkes ved en Masseindførsel af engelske Flasker. Mangelen paa det ordinære Kronglas var ligeledes meget følelig, og Beholdningerne suppleredes stadig fra England. Der klages derhos stadig over Værnernes Slethed og Forpagterens Tilsidesættelse af sine Forpligtelser. Hverken Værkerne eller Magasinerne holdtes i den ønskeligste Stand, da Wexels for at sikre sig den størst mulige Indtægt med den mindst mulige Risiko atter bortforpagtede de enkelte Værker. Medens derfor Glasværkerne i Tidsrummet fra 1 Januar 1794 til 31 December 1808 indbragte Forpagteren ialt ca. 169000 Rdlr., havde Staten for det hele Tidsrum kun en virkelig Indtægt af 24 Rdlr. 4 Sk. og uden Renter af den til Forpagtning overdragede Kapitalværdi af 138231 Rdlr. Nogen Forbedring eller Udvidelse af Værkerne fandt neppe Sted, medens Monopolets Udløb med Aaret 1803 gav Anledning til, at Private anlagde enkelte nye Værker. Saaledes omtales der et af Justitsraad Brockmann anlagt *Glasværk i Utskoug*, hvorhos Caspar Kauffeldt i 1806 anlagde et Glasværk i Vardal under Navn af *Gjøviks Glasværk*. Kongen var da ogsaa betænkt paa en Forandring, der kunde give en rimelig Indtægt for den Kgl. Kasse, men forinden der kunde træffes nogen Bestemmelse i saa Henseende, døde Wexels den 15 August 1808, efter nogen Tid forud at have erklæret, at han ikke ønskede at fortsætte Forpagtningen. Disse vanskelige Forhold benyttede saa den Afdødes Broder, hidtil Forvalter af Glasmagasinet i Kjøbenhavn, Friderich Wexels til at fremkomme med Forslag om Værkernes Forpagtning. Ansøgningen bifaldtes, og den 22 Januar 1809 udvexledes Kontrakterne, hvorved Forpagtningen overdroges til Kammerraad Friderich Wexels, Branddirektør Heyerdahl og Forpagter Kauffeldt for et Tidsrum af 10 Aar fra 1 Januar 1809 at regne. Betingelserne var langt ugunstigere end i den forrige Kontrakt. Der tilstodes saaledes ikke Forpagteren Fabrikations- eller Exportationspræmie ligesaalidt som nogen Eneret til Glashytters Drift, medens den aarlige Afgift fastsattes til 8000 Rdlr., der senere omskrevs til 2800 Spd. Forpagterne har imidlertid desuagtet uden al Tvivl i de første Aar høstet betydelig Fordel af Forretningen. Værkerne dreves aabenbart med langt større Kraft end tidligere af Forpagterne selv, rimeligvis uden Forvaltere som Mellemmand, og Afsætningen, der næsten fordobledes fra Aar til Aar, naaede i 1812 et Beløb af

732 520 Rdlr., for rigtignok allerede i 1813 at synke ned til 199 681 Rdlr. Disse gunstige Resultater havde aabenbart hos Forpagterne vakt Lysten til for altid at sikre sig Besiddelsen af Værkerne, men deres Forslag af 1812, endnu 6 Aar før Kontraktens Udløb, om at overlades Værkerne til Eiendom for 200 000 Rdlr. vandt ikke Myndighedernes Bifald. Forpagterne fik forøvrig paa denne Tid en Konkurrent i det af Kaptein Ludvig Mariboe i 1813 paa *Eid i Høland* anlagte Glasværk med Tafelovn, Hvidglasovn og Sliberi.

Imidlertid var Norge i 1814 blevet et selvstændigt Rige, og Glasværkerne den norske Stats Eiendom. Ved Forpagtningskontraktens Udløb i 1818 ansøgte forgjæves om dens Forlængelse paa 10 Aar, hvorimod Stortinget under 16 April 1818 bifaldt det Kgl. Forslag om, at Værkerne skulde søges afhændet ved offentlig Auktion. Da imidlertid intet antageligt Bud opnaaedes, blev Værkerne atter sat i Drift for Statskassens Regning, for i de følgende Aar Gang paa Gang igjen at sættes til Auktion med stadig lavere Bud. Under Trykket af de uafslidelige Underskud saaes tilsidst ingen anden Udvei end enten at nedlægge Værkerne eller sælge dem for hvilken som helst Pris. Stortinget valgte det sidste og approberede enstemmig de ved Auktionen den 30 Marts 1824 gjorte Bud for tilsammen 26 250 Spd., adskillig mindre end ved nogen tidligere Auktion. Værkerne kom herved paa forskellige Hænder, men samledes dog efterhaanden hos et Interessentskab af nogle faa Personer, Peter Tanberg, Doktor J. Gløersen og Christopher Berg, som fra 1843 og navnlig efter Optagelsen i Firmaet i 1852 af Christopher Bergs tre Sønner førte Virksomheden en ny og lysende Fremtid imøde.

Det var saaledes vor Tid forbeholdt omsider at virkeliggjøre de store Planer, som knyttedes til Anlægget af de første Glashytter. Men trods alle Misgreb og skjæbnesvangre Feil har disse gamle Værker efterladt sig saa rige Minder, at man gjerne glemmer Virksomhedens økonomiske Skyggesider for den historiske og kunstneriske Interesse, som mange af disse, under trange og vanskelige Kaar udførte Arbejder viser sig at eie.

Om Driftens tekniske Sider, Massens Bestanddele og Blanding, Ovnenes Bygning og de forskjellige Fremgangsmaader foreligger desværre ingen eller kun yderst faa og utilfredsstillende Oplysninger, men det siger sig selv, at den maa have været forbundet med store Vanskeligheder i et fjerntliggende Land med saa lidet udviklede Samfærdselsmidler som vort. Vel gav de udstrakte Skove, ialfald i den første Tid, rigelig Adgang til de Masser af Brændsel, som Smeltningen krævede, og man sørgede uden Tvivl ogsaa for at anlægge Værkerne paa Steder, hvor der var nok af Raa materialets vigtigste Bestanddele, Kvarts og kiselholdig Sand, men dermed var man ikke naaet langt. Og at skaffe sig i tilstrækkelig Mængde og af god Kvalitet de øvrige Tilsætninger til Massen og Midlerne til dens Rensning, har visselig ikke været nogen ligetil Sag. Det er da let forklarlig, at Massen ofte er uren og kun eier ringe Glans; man maa snarere undres over, at det saa hurtig lykkedes i stor Udstrækning at overvinde disse Mangler. Opmærksomheden fæster sig navnlig ved *Nøstetangens Glasværk*, som i 1755 erholdt nogle «meget duelige engelske Fabrikanter og bekom en bedre Glaskomposition». Man havde formodentlig ogsaa lært Fremstilling af Krystal-

glas, der nogle Aar efter omtales som en egen Fabrikationsgren. Om Værkets Betydning faar man et godt Begreb ved den af Ip. Olufsen Weise, i 1763 forfattede, med Tegninger forsynede Prisfortegnelse over Nøstetangens og Aas's Glasprodukter. At det ganske overveiende Antal af de betydeligste Arbeider, vi endnu eier, uden Tvivl er udført ved Nøstetangen, godtgjøres saavel af disse Afbildninger som af den Kristiania Kunstindustrimuseum tilhørende store Alterstage med Aarstallet 1757 fra Hougsunds Kirke, hvor der findes anvendt mange af de Former og Tekniker, som med Forkjærlighed er benyttet ved de mange Pokaler og andre større Gjenstande, der er os levnet fra denne første Tid og de Par følgende Aartier. Da den hele Fabrikation var ganske ny og ukjendt, maatte i den første Tid fremmede Arbeidere indkaldes og benyttes. Allerede i en Memorial af 1742 omtales saaledes en Glas-mester, som Grev Stolberg i Thüringen havde oversendt, og senere nævnes oftere tyske Arbeidere, af hvem vistnok de finere Sager væsentlig har været udført. Paa den ovenanførte Alterstage anføres saaledes som Givere: Köhler, Lodel, Wentzel «als Meister», men ved deres Side de norske Navne: Michelsen, Christensen, Gram «als Gesellen». Fra hvilke Egne disse tyske Arbeidere kom, kan vel neppe med Bestemthed afgjøres, men de fleste Navne peger i Retning af Thüringen og Böhmen. Det har aabenbart været dygtige Folk, som med Sikkerhed beherskede baade Blæsningens, Slibningens og Skjæringens Teknik, hvori de norske Svende ogsaa efterhaanden oplærtes. Glasset synes hurtig at være bleven populært og at have fundet udstrakt Anvendelse baade som Vinduesglas, Flasker, Buteljer og Drikkeglas, samt hvad der navnlig her interesserer os, som Minde- og Hædersgaver ved mangfoldige Anledninger. Vi ser det af alle de Figurscener, Allegorier og Emblemer, Bygninger, Byer og Landskaber, som, ledsagede af Inskriptioner, humoristiske og alvorlige paa Vers og Prosa, efter Tidens Leilighed og Smag, Vaabener og Navne dækker Drikkeglas, Bægere og Pokaler. Det synes næsten at være blevet en Modesag at anvende vakre og staselige Glasse paa denne Maade.

De ældste, større Gjenstande kan vel neppe føres længere tilbage end til Fredrik V's Tid, da Nøstetangens Glaspusteri, det første Værk af Betydning, ikke antages anlagt før 1744. Til denne tidligste Gruppe, hvor Udførelsen maa antages helt at have ligget i de indkaldte tyske Arbeideres Haand, kan maaske henføres *Samlingens* Nr. 72 med Fredrik V.s kronede Dobbeltmonogram i skaaret Arbeide. Formen bærer endnu Barokens Præg med høi bægerformet, nedentil sleben Klokke, Stilken og den høie Laagknap er ligeledes sleben med dybe og tætte Snitrækker, den saakaldte Olivenslibning, medens Monogrammet er indbefattet i en skaaret Barok-Cartouche med polerede Perler. Mellem denne og *Samlingens* øvrige, *utvivlsomt norske Pokaler*, Nr. 69, 70, 71, er en let paaviselig, afgjørende Forskjel baade i Masse, Form, Forsiring og Udførelse. Rokoko'en, som imidlertid har vundet Herredømmet paa alle Kunstens og Haandværkets Omraader, gjør sig ogsaa her gjældende. Foden er bleven mere skaalformet, og Stilken dannes af en Række skive- og kugleformede Udvidelser uden Slibning, Klokken nærmer sig Tragtformen med stor Vidde oventil og dækkes nedentil af de eiendommelig saakaldte «Løv», vredne spidse Blade af paasmeltede Glastraade. Dens øvre Del bærer rige, skaarne Rokoko-Cartoucher med Monogram-

mer samt Indskrifter. Laagene, som ligeledes er forsirede med «Løv» og skaarne Rokokoborder, afsluttes som ved Nr. 69 og 70 af en fem- eller firebøilet Krone med Kugle og Kors eller, som ved Nr. 71, af en pæreformet Knap med Luftblærer. Vi finder i disse sidste Pokaler «den norske Stil», om vi tør tale om en saadan i Glasarbeidet, fuldt udviklet. De eier ialfald en Selvstændighed baade i teknisk og kunstnerisk Henseende, der synes at give Ret til en saadan Betegnelse. Formen er vistnok ikke saa gennemarbejdet og omhyggelig afveiet som i Böhmens og Schle- siens samtidige bedste Arbejder, Slibninger benyttes kun sjelden, og de skaarne Forsiringer er ikke altid udførte med fuld Sikkerhed, men til Gjengjæld kommer Glassets Egenskab af en flydende, plastisk Masse og dets naturlige Behandling ved Blæserøret langt bedre til sin Ret, medens samtidig de skaarne Ornamente bæres af en personlig, om end ofte noget vilkaarlig Fantasi og Stilfølelse. Det maa heller ikke glemmes, at deres Monogrammer, Vaaben, Afbildninger og Indskrifter danner et rigt, kulturhistorisk Stof af norsk Oprindelse. Karakteristiske Arbejder i samme Smag er ogsaa *Vinglassene* Nr. 73, 74, 75 med sine Monogrammer, Vaaben og Indskrifter. Særlig karakteristisk er de melkehvide Filegranstraade eller Luftkanaler, hvorefter de høie Stilker gennemspindes, en af vore Glasarbejdere med Forkjærlighed benyttet Teknik, som vi kjender fra Venedigs Glasse og deres Efterligninger andetsteds. At man ogsaa forstod at fremstille det spiralformede riflede Glas, viser os den kugleformede, lyseblaa *Karaffel* Nr. 76 med lang, smal Hals, afsluttet af en paasmeltet bølgeformet Krave i saakaldt «knebet» Arbejde.

Samlingens udenlandske Glasse er dels engelske, som de velformede Krystal *Drikkeglasse* Nr. 82 og 83 fra Begyndelsen af 19de Aarhundrede, dels af tysk Oprindelse fra Slutningen af 17de og 1ste Halvdel af 18de Aarhundrede. Navnlig møder vi i den prægtige ottekantede *Pokal* Nr. 81 et fortrinligt og meget oplysende Exempel paa Datidens Glasstil med sin Efterligning af Bjergkrystallets Behandling af Former og Forsiringer. Saavel her som ved *Kanden* Nr. 80 er Skjæringens Teknik anvendt med et beundringsværdigt og overlegent Mesterskab.

Derimod staar *Pokalerne* Nr. 78 og 79, navnlig den sidste, vore egne Arbejder fra den nærmest følgende Tid, se Nr. 72, meget nær. De bærer ogsaa de danske Kongers, resp. Fredrik IV.s og Christian VI.s kronede Monogrammer. Ligheden er i flere Henseender saa paafaldende, at man nok kunde tænke sig dem udført, maaske som Prøver eller Forbilleder af de samme Folk, som bragte Kunsten med sig herop, hvor Udviklingen imidlertid hurtig tog en Retning, som bedre stemmede med Materialets Egenskaber og den opnaaelige tekniske Færdighed.

Nr. 69. K r o n p o k a l. Skaalformet Fod med ombøiet Kant og en skaaret Blad og Blomsterkrands. Profileret Stilk med skive- og kugleformede Udvidelser. Vid, ægformet Klokke med Løv rundt Nederdelen. Rundt omkring dens Overdel er skaaret: *Velkommen til Opsæt i Rokokoramme og paa hver sin Side Monogrammerne I. D. A. og I. C. K. ligeledes i Rokokoramme, en Bygning med to Stokverk og fremspringende Endepartier i en kronet Rokokocartouche samt Indskriften: Ærlighed og Kierlighed er den største Herlighed.* Det klokkeformede Laag, som er forsiret med Løv og en skaaret Rokokobord, afsluttes af en fembøilet Krone med Kugle og Kors.

Norsk Arbeide fra Nøstetangens Glasverk, omkring Midten af det 18de Aarhundrede. H. 34 Cm.

Nr. 70. K r o n p o k a l. Skaalformet Fod med ombøiet Kant og en skaaret Blad og Blomsterkrands. Profileret Stilk med skive- og kugleformede Udvidelser. Vid, ægformet Klokke med Løv rundt Nederdelen. Omkring dens Overdel er skaaret: *Velkommen til Opsæt i Rokokoramme, ved Siden Monogrammerne I. D. A. i Rokokoramme og I. C. K. ligeledes i Rokokoramme med en nøgen Vildmand samt Indskriften: Ærlighed og Kierlighed er den største Herlighed 1768.* Det skaalformede Laag, som er forsiret med Løv og en skaaret Rokokobord, afsluttes af en firebøilet Krone med Kugle og Kors.

Norsk Arbeide fra Nøstetangens Glasverk. 2den Halvdel af det 18de Aarhundrede. H. 36,5 Cm.

Nr. 71. P o k a l. Skaalformet Fod med ombøiet Kant og en skaaret Rokokobord. Profileret Stilk med skive- og kugleformede Udvidelser. Vid, egformet Klokke med Løv rundt Nederdelen. Omkring dens Overdel er skaaret Monogrammet: *I. F. S.* i rig Rokokocartouche med Figurer, paa den ene Side en siddende Kvinde med en Vægt (Retfærdigheden), paa den anden en staaende Kvinde med Speil (Sandheden) og bag hende en Mand med en Slange spiddet paa et Sværd (Styrken) samt Indskriften: *Velkommen hvo du er naar du er ærlig Ven. Velkommen første gang og hver gang hid igjen.* Det skaalformede Laag, som er forsiret med Løv, afsluttes af en pæreformet Knap med Luftblærer.

Norsk Arbeide fra Nøstetangens Glasverk, omkring Midten af det 18de Aarhundrede. H. 36 Cm.

Nr. 72. Pokal. Skaalformet, glat Fod. Profileret Stilk med en pære- og to kugleformede Udvidelser med hulslebne Kanter. Dyb, konisk Klokke med massiv flad Bund med Luftblærer og hulslebne Facetter og Border. Paa Overdelens Forside skaaret Fredrik V's Dobbeltmonogram i en kronet Barokcartouche. Det skaalformede flade Laag omgives af en skaaret Blomstergren og afsluttes af en profileret Knap med hulslebne kugle- og pæreformede Udvidelser.

Norsk Arbeide fra Nøstetangens Glasverk, omkring Midten af det 18de Aarhundrede. H. 35 Cm.

Nr. 73 a og b. Vinglas. Flad Fodplade. Glat Stilk med en Bundt af sammenflettede melkehvide Filegranstraade i Midten, omgivet af fire tykkere Traade. Paa Klokken ene Side skaaret Monogrammet *S. H. F.* omfattet af sammenbundne Blomstergrene med delvis blankpolerede Blomster, paa den anden *B. P.* i lignende Ramme. Rundt Kanten en skaaret Bord med Netmønster.

Norsk Arbeide fra Nøstetangens Glasverk, omkring Midten af det 18de Aarhundrede. H. 16 Cm.

Nr. 74. Vinglas. Flad Fodplade. Stilk med kugleformede Udvidelser, gjennemspundet af spiralformige Luftkanaler. Paa Klokken Forside et skaaret Vaaben-skjold med en springende, vinget Hjort og kronet af en Hjelm med vinget Hjort. Paa hver Side af Skjoldet en Rokokocartouche med Monogrammerne *A. B. S.* (til venstre) og *J. M. S.* (til høire).

Norsk Arbeide fra Nøstetangens Glasverk, sidste Trediedel af det 18de Aarhundrede. H. 17 Cm.

Nr. 75. Vinglas. Flad Fodplade. Høi, glat Stilk gjennemspundet af to Bundter gjennemsigtige Filegranstraade. Paa Klokken Forside i skaaret Arbeide en kronet Rokokocartouche med svævende Engle, der i Baand holder Monogrammerne *O. E.* (til venstre) og *A. M. L.* (til høire). Paa Bagsiden ligeledes skaaret: *Enighed iblandt os være til vor fælles Gavn og Ære d. 25 Feb^r 1774.*

Norsk Arbeide fra Nøstetangens Glasverk, sidste Trediedel af det 18de Aarhundrede. H. 16,5 Cm.

Nr. 76. Karaffel af klart, lyseblaat Glas med spiralformede Rifler. Skiveformet, tunget Fod. Kugleformet Beholder med lang Hals, om hvis øvre Del er paasmeltet en bølgeformet Krave.

Norsk Arbeide fra sidste Halvdel af det 18de Aarhundrede. H. 22 Cm.

Nr. 77. Lysestage. Skaalformet, svag riflet Fod. Profileret Stilk, hvis Midt-parti er gjennemspundet af melkehvide Filegranstraade. Lyspiben spiralformig riflet.

Norsk Arbeide fra Nøstetangens Glasverk, omkring Midten af det 18de Aarhundrede. H. 13,5 Cm.

Nr. 78. Pokal. Skaalformet Fod med et slebet Rankeornament paa Forsiden. Profileret Stilk med slebne Facetter. Rundt Klokken Nederdel en Krands af hulslebne lancetformede Blade. Paa Overdelens Forside skaaret Fredrik IV's Dobbelt-monogram i en kronet Barokcartouche med polerede Perler, rundt Kanten et Ranke-ornament.

Tysk Arbeide fra første Halvdel af det 18de Aarhundrede. H. 20,5 Cm.

GLAS

Nr. 79. Pokal. Skiveformet Fod med ombøiet Kant. Profileret Stilk med slebne Facetter og to skive- og en pæreformet Udvidelse. Høi, konisk Klokke med en Krands af hulslebne, lancetformede Blade rundt Nederdelen. Paa Overdelens Forside skaaret Christian VI's Dobbeltmonogram i en kronet Barokcartouche med pole- rede Perler, omfattet af sammenbundne Palmegrene, paa Bagsiden symmetriske Ranker udgaende fra en stiliseret Blomst i Midten. Det skaalformede Laag omgives af en skaaret Ranke og afsluttes af en spids, sekskantet Knap.

Tysk Arbeide, omkring Midten af det 18de Aarhundrede. H. 38,5 Cm.

Nr. 80. Kande. Flad, tyk Fodring. Bredbuget Beholder med vid Hals og tyk, glat Hank med oprullet Spids. Paa Forsiden skaaret Dobbeltmonogrammet I. K. i en kronet Barokcartouche afsluttet med en Perlerad, paa hver Side en symmetrisk storfliget Bladranke endende i en Blomst. Halsen dækkes af et skaaret Ornament med knækkede Baand og symmetriske, fligede Bladranker.

Tysk Arbeide fra første Halvdel af det 18de Aarhundrede. H. 20 Cm.

Nr. 81. Pokal. Flad, ottekantet Fod. Omvendt pæreformet Stilk med slebne Facetter og skiveformede Udvidelser oven- og nedentil. Den tragtformede, ottekan- tede Klokke med fire flade og fire svagt buede Sider dækkes af skaarne Forsiringer: et rigt Barokornament med knækkede Linier, fligede Bladranker og Blomsterguir- lander. Midt paa Forsiden under en Baldakin det kronede Dobbeltmonogram: C. D. B., paa den modsatte Side, ligeledes under en Baldakin en Palme og en straa- lende Solskive med Omskriften: «*Redligkeit Schreibt eigenhändig, Wahre Treue bleibt.*»

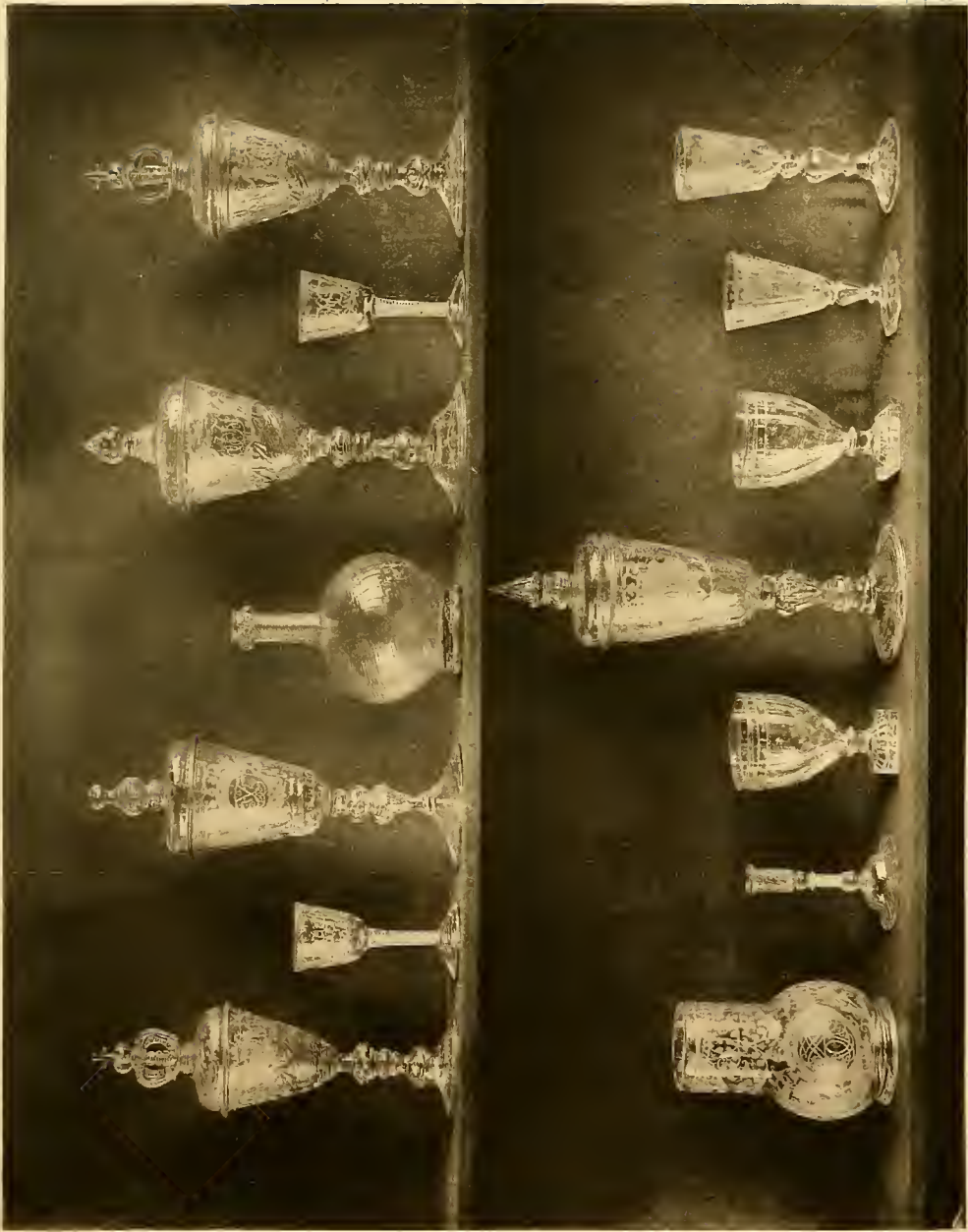
Tysk Arbeide fra Slutningen af det 17de Aarhundrede. H. 15½ Cm.

Nr. 82 a og b. Vinglas. Rektangulær, støbt Fodplade. Kort Stilk med skive- formet Udvidelse. Vid, tragtformet Klokke med skaarne Stjerner, rundt Kanten parallele Linier med en Zikzaklinie paa hver Side.

Engelsk Arbeide fra Begyndelsen af det 19de Aarhundrede. H. 14,5 Cm.

Nr. 83 a og b. Vinglas. Rektangulær Fodplade. Lav sleben Stilk. Paa Klok- kens Forside i skaaret oval Ramme Monogrammet: B. N. (Bertel Nørregaard).

Engelsk Arbeide fra Begyndelsen af det 19de Aarhundrede. H. 11½ Cm.

84 04

78 64

68 14

64 94

68 64

14 84

80 00

H. GROSCH
STENTØI

TYSKE STENTØIS KRUS

Blandt den europæiske Keramiks mangfoldige Grene findes kun en enkelt, skarpt begrændset Gruppe, som paa hjemlig Grund og fri for al fremmed Indflydelse har udviklet sig i fuld Selvtændighed til en Fuldkommenhed, der, trods al Forskjel, i sine dybeste Karaktertræk minder os om den græske Vasekunst.

I *Rhinlandets Stentøi*¹ møder vi for Tidsrummet fra 1ste Halvdel af det 16de til Midten af 17de Aarhundrede et klart og veltalende Udtryk for kunstneriske Anlæg, om fast og sikkert bygger sine Former paa Materialets naturlige Egenskaber og Gjenstandens Øiemed, støttet til Resultaterne af den samtidige Udvikling af Formsands og dekorativ Evne inden den tyske Kunst.

Tilvirkningen har sit Sæde langs Rhinens nedre Løb, paa Strækningen mellem Coblenz og Cöln og henimod den belgiske Grændse. Her fødes den, voxer frem, blomstrer og dør. Det er uden Tvivl Egnens Rigdom paa en fortrinlig, stærk kiselholdig Lere, som i Brændingens Glød gaar over til en flinthaard, uløselig og for alle Væsker uigjennemtrængelig Masse, der har givet Stødet til en Produktion, hvis Spor kan følges langt ind i Middelalderen, for med den begyndende Renaissance at skyde kraftig Væxt og efterhaanden hæve sig til en Høide i teknisk og kunstnerisk Henseende, der sikrer den blivende Værd for alle Tider.

For den hele Gruppes Vedkommende gjælder det, at Virkningen væsentlig betinges af Formen og dens plastiske Udsmykning, medens Farven kun spiller en underordnet Rolle. Dette maatte saa være, da den stærke Brænding, Godset underkastedes, forbød Anvendelsen af andre Farvestoffe end den blaa Kobolt og den violette Mangan. Massens fortræffelige Beskaffenhed gjorde ogsaa ethvert Farvebelæg eller dækkende Glasur overflødig. Man kunde nøie sig med en under Brændingen frembragt, let Saltglasur, som ved sin Glands kun fremhævede Materialets egen vakre Farve, eller i Ovnens Flamme udviklede nye Toner, som Raerens saftige kastanjebrune af den røde, jernholdige Masse. Kun i de senere Arbejder fra Raeren og navnlig Westermwald er ogsaa en rigere Farvevirkning søgt opnaaet ved Glasering af enkelte Dele

¹ Fremstillingen er bygget paa *Geheimerath Otto von Falke's* grundlæggende Hovedværk om dette Emne: *Das rheinische Steinzeug*. Berlin 1908. To Bind 4to.

med Kobolt eller Mangan. Saa meget større Interesse knytter sig til Formbehandlingen. Her har det rhinske Stentøi den utvivlsomme Fortjeneste at have skabt en Række nye og egenartede Karformer, i et og alt afpasset efter den tungbrændte Lermasse.

I disse, paa en lavt liggende, til et tungt Jernhjul fæstet Skive som Regel i en Opdrift færdig fremstillede Kander og Krus røber sig ofte en beundringsværdig fin og sikker Følelse for Linier og Forhold, forenet med klart Blik for Materialets Krav og Øiemedets Fordringer. De eier manganen Gang en arkitektonisk Holdning, en monumental Kraft, som trods det beskedne Materiale og fordringsløse Ydre stiller dem i Række med de ypperste Kunstværker i kostbare Stoffe.

Virkningen forhøies i væsentlig Grad af den mangeartede Udsmykning, navnlig med paalagte, ophøiede Billeder og Figurer, Ornamenter og Indskrifter, hvoraf de gamle Pottmagere besad et uendeligt, atter og atter benyttet og paa de forskjelligste Maader sammenstillet Forraad. Til Matriser anvendtes fingertykke Plader af letbrændt Lere eller sjældnere af Sandsten, hvori de Forsiringer, Figurer og Ornamenter, man havde Brug for, blev udskaaret af Mesteren selv eller af særlig dertil uddannede Arbeidere. De porøse Hulformer fyldtes med tynde Skiver af blødt Ler, hvis Vandindhold hurtig opsugedes, hvorpaa Aftrykket løsnedes og med lidt vaad Masse fastklæbedes paa den lufttørrede Gjenstand. Senere fandt man ogsaa paa at bruge skarpkantede, i Buxbom udskaarne Stempler, hvormed enkle Liniemønstre, Arabesker og palmetlignende Former, siden ogsaa Rosetter, Stjerner, Hjerter og Blade pressedes ind i de glatte Flader. Kander og Krus udstyredes gjerne ogsaa med paa Frihaand udførte Hulkiler og Ribber eller dækkedes paa enkelte Dele af et skaaret Netmønster. Med alle disse fælles Træk i Teknik, Formbehandling og Udstyr fordeler Produktionen sig paa en Række Steder, hver med sin Karakter og eiendommelige Udvikling.

Cöln, Frechen.

Efter de senere Fund og Undersøgelser at dømme har Cöln og det nærliggende Frechen spillet en vigtig, om end kortvarig Rolle paa Produktionens tidligste Udviklingstrin i første Halvdel af det 16de Aarhundrede, da Gotikens Motiver og Opfatning endnu gjør sig gjældende i Former og Udstyr, for hurtig at afløses af den tidlige Renaissances rigere Udtryksmidler. Fra Verkstederne i *Maximinenstrasse* og *Comödienstrasse* udgik i Tidsrummet 1520—70 talrige Arbejder af betydelig Interesse saavel ved den her stedfundne Omdannelse og Forædling af de i sine Hovedtræk endnu bibeholdte traditionelle Brugsformer som ved de mange nye, til deres plastiske Udsmykning benyttede, enten selvstændig opfundne eller fra Ungrenaissancens Mønsterbøger og Kobberstik hentede ornamentale Motiver, Billeder og Figurer. Saaledes skyldes de kølnske Pottmagere Opfindelsen af de paa dette Tidspunkt som oftest kraftige og velformede, *skjæggede Masker*, der med Forkjærlighed benyttedes som Forsiring af Halspartiet paa de pæreformede eller kugleformede Kander, som udgjør Produktionens Hovedmasse. Om Beholderen selv slynger sig da enten gjerne gotiserende, paalagte Rosenranker med Blade, Blomster og Fugle (*se Kanden Nr. 86*), eller den belægges med Medaljoner med antike Hoveder eller Ansigter. Formen udvik-

STENTØI

ledes videre til kugleformede Kander med rigere Ledføining og skarp Adskillelse mellem Beholder og Hals, paalagte Bugfriser og selvstændig Forsiring af de enkelte Dele. Se *Kanderne* Nr. 85 og 87 med sine udtryksfulde Masker og den lille *Kande* Nr. 88, der særlig fortjener Opmærksomhed ved sin klart og bestemt udviklede, karakteristiske Form og rige, vel afveiede Forsiringer. Ogsaa de senere saa almindelige kegleformede Drikkekrus («Schnellen» eller «Pinten») møder man her fortrinsvis i sin tidlige lavstammede, svagt tilspidsede Form. Et udmærket Exempel af denne Art eier Samlingen i *Kruset* Nr. 84 med en interessant Fremstilling af Syndefaldet i tre Reliefer, i Midten Kundskabens Træ, hvorom Slangen slynger sig, tilvenstre Adam siddende paa en Gren med et Æble i Haanden, tilhøire Eva i lignende Stilling lænet mod et Figentræ. Modelleringen er kraftig og omhyggelig, et Vidnesbyrd om ikke ringe kunstnerisk Dygtighed.

Kun en halv Mils Vei fra Cöln ligger *Landsbyen Frechen*, fra hvis rige Leier Pottemagerne hentede Raamaterialet til alt, hvad der gjordes baade derude paa Landet og inden Stadens Mure. Med Bestemthed at afgjøre, hvor de enkelte Gjenstande er udført, vil som oftest være en Umulighed. Arbeidet dreves samtidig paa begge Steder, manges Gang kanske af de samme Folk, som opholdt sig snart her, snart der, indtil det omsider lykkedes Bystyret i Cöln helt at fordrive dem fra Stadens Egnmærker. Medens saaledes Værkstederne i Cöln efterhaanden maatte stænges, fortsattes Virksomheden i Frechen langt ind i det 18de Aarhundrede, men under stadig Tilbagegang i teknisk og kunstnerisk Henseende. Pæreformen bibeholdtes, men al Udsmykning forsvinder med Undtagelse af Halsmasken, der imidlertid taber sin Karakter og gaar over til et stiliseret Vrægebillede. Til de bedste Arbeider fra en Tid, der laa Blomstringsperioden nær, hører den store, kugleformede *Kande* Nr. 90, mærket «AMDERDAM 1600», med vakker Glasur, omhyggelig behandlet Halsmaske og tre ovale Medaljoner med Amsterdams, af Løvværk indfattede Vaaben. Glasuren har enkelte blaa Stænk, som det første Tegn paa Anvendelsen af farvet Glasur.

Siegburg.

Helt ind i Middelalderen fører os Minderne om Stentøiet fra *Siegburg*, den gamle Klosterby ved Floden Sieg i Nærheden af Bonn, hvis rene og hvide Lere Pottemagerne i «Aulgasse», («Aul» og Pottemagerens Benævnelse «Ullner» af det latinske «olla» = Potte) allerede i det 14de Aarhundrede vides at have anvendt til en rimeligvis ganske omfattende Tilvirkning af alskens Drikkekar, Kander og Bægere i enkle Former efter Tidens Smag. Til et høiere Trin hævede Tilvirkningen sig først gennem Bekjendtskabet med Arbeiderne fra Cölns Værksteder i Ungrenaissancens Aand fra andet Tiaar af det 16de Aarhundrede. Den nye, stærke og livsfriske Kunst, som her har holdt sit Indtog, virkede som en tændende Gnist, der vakte den slumrende Fantasi og Formfølelse. Under dygtige Mesteres Ledelse gaar Udviklingen hurtig fremad, for i Løbet af nogle faa Aartier, fra ca. 1550—1600, at bære sin modneste Frugt og saa atter standse og ganske dø hen efter Svenskernes Ødelæggelse af Byen i 1632. Den hele Tid vaagedes forøvrigt strengt over Varenes Kvalitet ved Begræns-

ning saavel af Arbeidsaaret til ca. 8 Maaneder som af det Antal Ovne, hver Mester havde Ret til at brænde. Lauget var desuden stængt for alle andre end ægtefødte Sønner af Mestere efter Gjennemgaaelse af en sexaarig Læretid. I teknisk Henseende staar derfor Siegburgs Arbeider meget høit. Den skønne hvide Masse, en plastisk, tungt smeltelig Mergel, fremstilledes saa ren og ensartet, at den ingen Dækning trængte og i Tilfælde kun forsynedes med en ganske let farveløs Saltglasur; den var derhos saa fin og fast, at selv meget sammensatte, skarpt profilerede Former ikke mødte nogen Hindring, medens de i Former pressede Forsiringer kunde udarbejdes med al ønskelig Klarhed selv i ganske lavt Relief. Udsmykningen forøvrigt med Rifler, Hulkiler og skaaret Netværk udførtes paa fri Haand.

Paa dette Felt, i Udsmykningens Rigdom, smagfulde Behandling og sirlige Udførelse havde Siegburgs Pottemagere sin Styrke, medens Formerne selv bevægede sig indenfor en snever Ramme. Hovedmassen bestod af de i talrige Exemplarer endnu forekommende kegleformede Krus, en typisk, fra Bødkerhaandværket hentet Form, som altid bevarede sin Yndest. De var let at udføre, med Spillerum nok i Valget af Dimensioner, Forhold og Linieføring, medens de store, glatte Flader gav god Plads for Anbringelsen af de pressede Reliefer med sit rige og mangeartede Indhold. Hvor interessante og vakre imidlertid disse «Schnellen» end mangen Gang kan være, i kunstnerisk Skjønhed overtræffes de langt af de sjeldnere, ofte saa pragtfulde *Skjænkekander*, Blomsten af Siegburgs Produktion, paa hvis Fremstilling dets Mestere anvendte sin bedste Evne. De omdannede de gamle og skabte nye Former, hvis fast og sikkert beregnede Opbygning, udtryksfulde Ledføining og elegante Linieføring i Forbindelse med en fantasirig dekorativ Udsmykning giver os et høit Begreb om disse gamle Mesterses sjeldne Smag og Stilfølelse. Navnlig enkelte «Schnabelkannen», Kander med lang, ret Tud, rimeligvis bestemt til Vin eller andre Hjertestyrkninger, vil altid hævde sin Plads som uovertrufne Mesterværker, baade hvad Form og Udførelse angaar.

Med al sin Fuldkommenhed i Form og Udførelse er det dog i de fleste Tilfælde navnlig Gjenstandens dekorative Udsmykning med pressede Reliefer og stemplede Forsiringer, som fængsler Opmærksomheden. Indholdet var rigtignok i de sjeldneste Tilfælde Mesterens egen aandelige Eiendom, men paa faa Undtagelser nær altid hentet fra den Skat af Billeder og Ornamente, der, skabt af betydelige Kunstnere og mangfoldiggjorte i Kobberstik og Træsnit, vandrede fra Haand til Haand inden alle Haandværkets Grene, ændrede og afpassede efter Materialet og Udførelsesmaaden. For Stentøiets Vedkommende kom det frie Haandarbejde ikke i Betragtning. Det var *Formskjærerens* Sag at vælge de for Øiemedet brugbare Motiver og udføre dem saaledes, at de kom til sin Ret efter at have gennemgaaet den videre Behandling gennem Presning og Brænding, medens *Mesteren* selv anbragte Reliefpladerne paa de Steder, hvor han fandt, at de passede og gjorde sig bedst gjældende. I Siegburg nøiede man sig til en Begyndelse med Efterligning af de Forsiringer med Renaissance Karakter, som fandtes paa Krus og Bægere fra Cölns Værksteder, for efterhaanden at arbejde sig frem til en selvstændig Behandling i en sirligere Reliefstil af de derfra hentede Motiver. Det varede imidlertid ikke længe, inden Siegburgs Potte-

magere lærte at søge hen til Kilden selv og komme i Besiddelse af de utallige Stik og Træsnit, hvori «Smaamestere» som Peter Flötner og Heinr. Aldegrev, Hans Sebald Beham og Virgil Solis, Jost Amman, senere ogsaa Theodor de Bry, havde nedlagt hele sin Kunst. Det var en uudtømmelig Rigdom af Figurer og Billeder, alvorlige eller lystige, hentede fra Literaturen eller Virkeligheden, Allegorier og Symboler, Bladværk, Ranker og Ornamentter af alle Slags, som her aabnedes Adgang til. Og Pottemagerne forsøgte sig ikke, men greb til med begge Hænder. De lærte hurtigt at finde, hvad de havde Brug for, og lagde en overraskende Dygtighed for Dagen i at bearbejde Motiverne og overføre dem i Plastiken. Mangen Gang lod Formskjæerne ogsaa sin egen Fantasi raade ved Udførelsen af selvstændig opfundne Billeder og Ornamentter. De fulgte ogsaa godt med Tiden. Hele den ornamentale Udvikling i det tyske Kunsthaandværk oprulles for os i disse Cölns og Siegburgs, Raerens og Westerwalds Arbejder, medens man faar et Indblik i Datidens Historie og Samfærdselsliv gennem de mange Vaaben og Indskrifter, hvis naive Tone og snart moraliserende, snart beskrivende eller fortællende Indhold, trods alle Feil og Forgaelser mod Sproget, ofte er af betydelig Virkning.

Som Regel vil Siegburgs Arbejder gennem sine mange tekniske og andre Kjendetegn med Lethed kunne bestemmes. Søger man derimod at bringe paa det Rene, hvem Formskjæeren eller Mesteren er, mødes ethvert saadant Forsøg af store og som oftest uovervindelige Vanskeligheder. Af Mærker findes intet andet end nogle af og til forekommende Monogrammer, som imidlertid kun tildels lader sig henhøre til bevislig eksisterende Mestere, medens andre af disse intet saadant Spor har efterladt sig. Det eneste, man saaledes har at holde sig til, er Formbehandlingen og Reliefernes Stil, men ogsaa disse Kjendetegn udviskes mere og mere, efterhaanden som Produktionen voxer og Værkstederne træder i nærmere Forbindelse med hinanden ved fælles Omsætning og Salg, indbyrdes Efterligning og tildels Anvendelse af de samme Arbejder.

Af hele den store Masse lader dog enkelte Grupper sig med nogenlunde Sikkerhed udskille og henhøre til bestemte Mestere.

En Række af de bedste Arbejder, navnlig fra Udviklingsaarene og den første Blomstringstid, er saaledes visselig udgaaet fra *Anno Knütgens* Værksted, en Mester, hvis Slægt hørte til Byens ældste og mest anseede, men som aldrig har betegnet sine Arbejder ved noget Monogram eller andet Mærke. Efterat han imidlertid ca. 1590 med sine to Sønner har forladt Siegburg og er udvandret til *Hoehr* i Westerwald, viser det sig, at de Arbejder, som der udgik fra hans Værksted, i Forsiringer og visse tekniske Eiendommeligheder stemmer nøie overens med en Række tidligere Siegburger-Arbejder, om hvis Oprindelse der saaledes ikke kan være Tvivl. Det er da navnlig de noget gammeldagse Former og Anvendelsen af tidlige Renaissance-motiver, der er betegnende for denne Mester. Man tager saaledes neppe Feil ved at tillægge Anno Knütgen Udførelsen af *Tragtbægeret* Nr. 99, med en væbnet Kvindeskikkelse (De Gerechtheit) i tre runde Medaljoner samt den *korthalsede, kugleformede Kande*, (Pulle) Nr. 100, ligeledes med tre Medaljoner, den midterste forestillende Josef og Potifars Hustru, hver af de to andre en Mand i antik Krigerdragt med Omskriften

«CONSTANTINUS 1576». Langt høiere i teknisk og kunstnerisk Henseende staar de to, uden Tvivl fra samme Værksted stammende *kegleformede Krus* (Schnellen) Nr. 91 med tre allegoriske Kvindeskikkelser i rundbuede Felter efter Peter Flötner: «DE GERECHTICHEIT – DER GHELOF – DE GEDVL» – med Aarstallet 1566 og Nr. 92 med tre mandlige Skikkelser under kløverbladformede Buer: «SALVATOR MVNDI – PETRVS EIN APOSTEL CHRISTI – PAVLVS DAS AVSERWELTE FAS».

Et karakteristisk Arbeide, hvis Reliefer rimeligvis skyldes den alene for Anno Knütgen i Aarene 1559–68 arbejdende Formskjærer «F. T.», er den ved Massens Skjønhed og Udførelsens Omhu lige fortrinlige «Schnelle» Nr. 98, hvis Sider dækkes af tre lodrette Relieffelter, hvert med tre af Renaissance-Løvværk indfattede Medalljoner, i den øverste Abrahams Offer, i den midterste en Kriger i antik Rustning med Indskriften «DAVIT» og i den nederste «LOT» med sine to Døtre og det brændende Sodoma i Baggrunden. En anden Formskjærer, Monogrammisten L. W., repræsenteres af *Kruset* Nr. 97 med Sveriges Vaaben i et kronet Vaabenskjold med Omskriften: «KVNINCK ZU SWEDEN» og Aarstallet 1576. Den største kunstneriske Kraft blandt Siegburgs Mestere møder vi imidlertid i den med det oftere forekommende Monogram C. K. identificerede *Christian Knütgen*, tilhørende en yngre Gren af Slægten, hvis Virksomhed kan henføres til Tidsrummet 1568 til 1605. Han udviklede saaledes Reliefbehandlingen til den yderste Sirlighed, hvad vi har en god Prøve paa i den store «Schnelle» Nr. 96, med det elegant komponerede og omhyggelig i tre Gjentakelser udførte Rigsvaaben med Dobbelttønnen omgivet af en Kjæde med den gyldne Vlies og oventil Keiserkronen, fra ca. 1574. Det rette Begreb om Mesterens Formsands og skabende Evne faar man dog først ved den Række, tildels store og pragtfulde Kander, navnlig «Schnabelkannen» fra det 16de Aarhundredes sidste Aar, som, uden at bære noget Mærke, efter visse Kjendetegn at dømme, antagelig kan tillægges ham. De almindelige Former er her paa mange Maader ændret og forfinet, i Opbygning og Udsmykning præget af en Kraft og harmonisk Ligevægt, en Skjønhed i Forhold og Linier, som betegner Høidepunktet af hele Siegburgs Produktion.

Til de hyppigst forekommende Mærker fra det 16de Aarhundredes sidste Trediedel hører Monogrammet H. H., der almindelig identificeres med Mesteren *Hans Hilgers*. At drage videre Slutninger ogsaa til umærkede Arbeider er saa meget vanskeliggere, som Mesteren ikke lægger nogen fremtrædende Selvstændighed for Dagen hverken i Reliefets eller Formernes Behandling men til forskellige Tider efterligner snart den ene og snart den anden af sine Samtidige, baade Anno Knütgen og Christian Knütgen saavel som Monogrammisterne F. T. og L. W. En saadan Efterligning er aabenbart *Kruset* Nr. 105 mærket H. H., med Fremstillingen af Samsons Historie. At her foreligger en Kopi af lignende Reliefer af Monogrammisten F. T., godtgjøres af Indskriften under Reliefet tilhøre: «V. S. M. A. S.», bagvendt istedetfor S. A. M. S. V. Til Hans Hilgers kan dog rimeligvis henføres *Kruset* Nr. 95, hvis lodrette Relieffelter er delt i tre: i Midten en Kvindeskikkelse i Tidens Dragt med Omskriften «LUCRECIA EIN ROMERIN», oventil i en Halvrunding Gud Fader med Kristus og Duen, nedentil Udjagelsen af Paradiset. Fra samme Værksted antages ogsaa Sam-

lingens to *Kander Nr. 102 og 103* at være udgaaet. Paa den sidstnævnte Skjænkekande er som Bugfrise anbragt Bondedansen efter Hans Sebald Beham, med Musikanter og dansende Par, hvorunder den sædvanlige, her stærkt forkortede og skjødesløst behandlede Indskrift, et i Siegburg sjelden, men i Raeren saa meget hyppigere anvendt Motiv. *Tudekanden Nr. 102* er et smukt, omhyggelig behandlet Arbeide, uden dog at besidde den bestemte Ledføining og Skjønhed i Linierne, som udmærker Christian Knütgens Kander af lignende Form.

Siegburgs Blomstringstid varer til Slutningen af det 16de Aarhundrede. Fra Begyndelsen af det 17de gaar Produktionen mærkbart tilbage baade i Omfang og kunstnerisk Selvstændighed, indtil det fuldstændige Forfald indtræder efter Byens Ødelæggelse i 1632.

Raeren.

Mellem Aachen og Eupen, nær den belgiske Grændse ligger Landsbyen Raeren (udtales Raren) i en Egn rig paa ypperlig Lere. Uden skriftlige Meddelelser af noget Slags er vi imidlertid henvist til alene af Gjenstandene selv og de hyppigere end andetsteds forekommende Mesternavne og let forklarlige Monogrammer at danne os en Forestilling om den Tilvirkning, som her i Løbet af det 16de Aarhundredes sidste Trediedel udviklede sig til et Omfang og selvstændig kunstnerisk Betydning, der stiller den i Spidsen for hele den tyske Renaissances Pottemagerkunst.

At saa blev Tilfældet, skyldes fremforalt nogle ganske faa betydelige Kunstnere, navnlig Mesteren *Jan Emens*, som i Aarrækker beherskede den hele Tilvirkning og uden væsentlig at udvide de tekniske eller kunstneriske Grændser evnede at fremstille Værker af ny og eiendommelig Karakter, ofte i Besiddelse af en monumental Holdning og kraftfuld Skjønhed, som endog giver dem Fortrinnet for Siegburgs bedste Arbeider. Af særlig Interesse er det, at Fremskridtet foregaar paa Grundlag af Materialet selv og dets væsentligste Egenskaber. Nødvendigheden af at dække den graalige og ofte urene Masse udviklede saaledes den alene ved Ildens Hjælp frembragte brune Saltglasur til en Fuldkommenhed, en Dybde og Kraft i Farven, der udgjør et af Raerens største Fortrin, medens Siegburgs elegante Sirlighed afløstes af undersætsige, kraftige Former og en dermed stemmende Forsiring, mindre detaljeret og i stærkere Relief, som en naturlig Følge af den grovere Lere. Og da det senere lykkedes at fremstille en finere og renere, graa Lere, som ikke krævede noget dækkende Overtræk, ændredes atter Formbehandlingen med Tilføielse af et nyt, malerisk Element i Blaafarvningen.

Efter de første, uselvstændige Forsøg fra Begyndelsen af det 16de Aarhundrede, hvor Indflydelsen fra Cöln endnu tydelig spores, som i den brune *Kande Nr. 105* med det raat skaarne og med Haanden modellerede Ansigt, gik Tilvirkningen hurtig fremad, for henimod Aarhundredets Slutning at naa sin høieste Blomstring og saa atter sygne hen i Løbet af det 17de Aarhundredes første Trediedel.

En lignende Rolle som Knütgenenerne i Siegburg spillede Slægten *Mennicken* i Raeren. Til denne vidt forgrenede Pottemagerfamilie hørte rimeligvis ogsaa, skjønt det ikke med Bestemthed kan godtgøres, *Jan Emens*, en Kunstner, hvis Monogram

«J. E.» findes paa Krus fra 1568, og som fra denne Tid til henimod Aarhundredets Slutning indtager den ledende Førerstilling saavel paa Formgivningens som Reliefbehandlingens Omraade. Efter en kort Tid at have fulgt Siegburgs Forbillede med Anvendelse af Høidefyldinger til Krusenes Belæg, gaar han snart over til at erstatte dem med Medaljoner, firkantede eller spidsrudede Felter som Indramning for Figurer, Portræter og Vaaben, medens hans Evner som Formskjærer navnlig lægger sig for Dagen i en Række mesterlig behandlede Bugfriser for Skjænkekandernes retopstigende Midtpartier med Billeder og Figurer i mere eller mindre fri Omdannelse af Fremstillinger paa samtidige tyske og italienske Kobberstik og Træsnit. Samtidig skaber han imidlertid en Række høist interessante Kandeformer, hvis Betydning mindre knytter sig til den sparsomt anvendte plastiske Udsmykning end til den klare Opbygning, enkle Ledføining og de harmonisk bevægede Omrids. Et ypperligt Exempel herpaa eier Samlingen i den enkle, men kraftige og udtryksfulde *brune Kande Nr. 107*, med en omhyggelig udført skjægget Maske foran paa Halsen samt paa hver Side af Beholderen en spids Rude med en rund Medaljon, hvori et Portræt af Kong Johan III af Sverige, og paa den ene Side det svenske Rigsvaaben, paa den anden «J. E. 1574», antagelig det senest daterede Rudebelæg med Jan Emens' Monogram. I Samlingen findes imidlertid *tre Krus Nr. 122, 124 og 125* med spidse Ruder paa Forsiden, hvori et Vaabenskjold med Dobbeltørnen og Keiserkronen over, der alle efter Karakteren at dømme rimeligvis ligeledes skyldes Jan Emens. Af disse bærer No. 124 Aarstallet 1583.

Om Mesterens Forkjærlighed under den første Del af sin Virksomhed for heraldiske Motiver vidner forøvrig ogsaa det *brune Krus Nr. 123*, der paa Forsiden har et pæreformet Relief med Danmarks Vaaben med Hjelm og Krone samt Ordet «DENMARKEN» øverst i Skjoldet. Over Kronen Aarstallet 1577 samt i Feltets Spids en kronet Maske med Bogstaverne J og E paa Siderne. Efter al Sandsynlighed kan ogsaa tillægges ham det *brune Krus Nr. 127* med en oval Medaljon paa Forsiden, hvori et Vaabenskjold med et Hjerte gennemstukket af en Bispestav og Omskriften: «SPES MEA DEVS. BALTHASAR REINE» (Balthasar Reiner de Brée, Abbed i St. Martins-Klosteret i Cöln), saavelsom *Kruset Nr. 126* med en oval Medaljon paa Forsiden, hvori et Alliancevaaben med Omskriften «PETER SVARTZENBVRCH VNDE MARGARET VAN NECKTERSEM. G. K. SIN HVSFRV».

Fra samme Værksted er rimeligvis ogsaa udgaaet den *brune Kande Nr. 114* med en Bugfrise i 6 Billeder af Kristi Barndom med Overskrifterne «DEI GRVS. MARIA ENDE ELEISEBET. CHRISTVS GEBVRT. DI HERDEN ERFVREN. DI H. DRI KONGEN. JOSIP FLIT IN EGIPT». Relieferne er uden ornamental Indfatning, kun adskilt med Streger, som Tilfældet er i andre af Mesterens Friser fra Ottiaarene. Blandt disse kan navnlig mærkes Frisen med den *kyske Susannas Historie* i 6 Billeder efter Konrad Golzius Kobberstik, en Fremstilling, der i denne Form efterlignedes og med stort Bifald anvendtes af flere af Jan Emens' Efterfølgere, navnlig *Engel Kran*. Det er et af dennes Susanna-Krus, Samlingen eier i den ved sin Størrelse og rige Udsmykning fremragende *brune Kande Nr. 110*, hvis Bugfrise omfatter 6 Billeder med Underskriften «DIT IS DEI SCHONE HESTORIA VAN

SVSANNA INT KORTE EIT GESNEIDEN ANNO 1584 ENGEL KRAN», samt paa Bagsiden to Medaljoner, hver med et Alliancevaaben og Omskriften «WILHELM VON NETLDROBDT — S V. — M.V.J.S. — S. VND WILHELMA VAN STRTHAGEN SEINE HAVSFRAVWE». Alle Jan Emens hidtil omtalte Arbeider har været af brun glaseret Masse. End større Fuldkommenhed opnaaedes imidlertid fra det Øieblik, det lykkes ham at fremstille en ren, lysegraa Lere, der intet andet Dække trængte end en let, farveløs Saltglasur. Den smidigere og finere Masse lod nemlig Kunstneren en langt større Frihed i Anvendelsen af stærkere bevægede Former med skarpt fremspringende Gesimser og Profiler, i stor Udstrækning udført paa fri Haand, tildels endog i gjenembrudt Arbeide. Samtidig benyttedes Blaafarvning med Kobolt til Fremhævelse af enkelte Partier eller Dele af Forsiringen. Mesterens tidligste Arbeide i denne Retning, hvortil han i de følgende Aar mere og mere gik over, og i det Hele taget det første graa Raerener-Krus med Blaafarvning, er den *linseformede Feltflaske Nr. 128*, hvis begge Sider dækkes af en rund Medaljon med et Alliancevaaben og Omskriften: «GERARDT VAN HANXLER VNDE CHRISTINA BELFEN SEIN HAVSFRAWE». Mellem Vaabenerne Bogstaverne «J. E.» og Aarstallet 1582.

Var end imidlertid Jan Emens den betydeligste af Raerens Pottemagere, er der dog enkelte andre, som kommer ham nær, hvad teknisk Fuldkommenhed og kunstnerisk Værd angaar. Det er da fremforalt *Baldem Mennicken*, som første Gang optræder i 1575, og hvis Virksomhed kun kan forfølges til 1584. Han har sin væsentligste Styrke i Formbehandlingen, der ofte røber en finere Følelse for Linieføring og harmoniske Forhold med Bibehold af den samme storladne Enkelthed og Ro, som udmærker Jan Emens' Arbeider. I hans Kander og Bægere mærkes saaledes en udpræget Forkjærlighed for Ægformen, der fastholdes gennem en mere eller mindre fremtrædende Afrunding af de sædvanlige lodrette Midtpartier og blødere, af Hulkiler formidlede Overgange til Halsen. Ved Siden af et mindre Antal Bugfriser med allegoriske Kvindeskikkelser forestillende Muserne, de frie Kunster, Dyderne eller Rækker af Soldater anvender han ofte til Forsiring runde Medaljoner med forskellige Staters Vaabenskjolde i sirlig, meget omhyggelig Udførelse. Forøvrig indskrænker Udsmykningen sig gjerne til Masker, skaaret Netværk og stemplede Ornamentter i Forbindelse med Renaissancebladverk og Cartoucher om Halsen og enkelte andre Dele som Tuderne og deres Forbindelsesled. En god Repræsentant for denne Kunstner eier Samlingen i den *brune Tudekande Nr. 111*, i hvis Bugfrise er fremstillet 7, i rundbuede Felter staaende Kvindeskikkelser med Underskrifterne «MELPOMENE — TIALIA — EVT. — TERPSICHORE — CLIO — POLI — CALIOPE 84» og Mestermærket «B. M.» Mester Baldem Mennicken efterfølges af sin Søn *Jan Baldems Mennicken* som Leder af den store Bedrift fra 1596, det tidligste Aarstal paa hans Arbeider, til 1616. De mangfoldige herfra udgaaede Arbeider bærer imidlertid kun sjelden noget Mærke og lader sig saa meget vanskeligere skille fra de mange andre Værksteders af lignende Art, som de ikke besidder særlig fremtrædende Kjendetegn og i det Hele kun ganske undtagelsesvis i enkelte Hovedværker staar paa Høide med Faderens. Han følger imidlertid denne i mange Enkeltheder og deler navnlig

Faderens Forkjærlighed for Ægformen og Anvendelsen af stemplede Ornamenter, som i Forbindelse med andre smaa Eiendommeligheder tillader at henføre enkelte Grupper til Jan Baldems' Værksted. Hyppigst forekommende er de saakaldte *Kurfyrstekander*, hvoraf en endog med Mesterens Mærke. I Samlingen findes to saadanne *brune Kander*, Nr. 117 og 118. Af disse bærer den første en Bugfrise inddelt i 7 buede formede Felter med Kurfyrsternes Halvfigurer og deres Vaaben samt Overskrifterne «BISCHO ZV TRIR. BISCHOF ZU COL. BISCHOF ZV MEINS. ROMISCHER KAISER. PALTZ G AM REIN. HARTZOG ZU SAXEN. BRANDENBURG», og nederst i sidste Felt Aarstallet 1602. En anden vidt forgrenet Gruppe rimeligvis fra samme Værksted er *Vaabenkanderne* med Cölns og andre Byers Vaaben i Bugfrisen, omgivet af Ranker og baarne af Hippogriffer. Hertil hører *Samlingens* Nr. 122, en brun Kande med tre forskellige Vaaben med Hjelme og Løvværk, samt vel ogsaa *Kanden* Nr. 115 med en Bugfrise af samme Karakter, i hvis Midte en oval Medaljon med et Pottemagerbomærke og Bogstaverne «W. E.», til hver Side en kronet Løve mellem Bladranker.

En Form, som ligeledes tilskrives Jan Baldems, de saakaldte Pelikan-Krus, repræsenteres i Samlingen af den *brune Kande* Nr. 116, hvis Midtparti dækkes af et Rudemønster med tre runde Medaljoner, i den midterste en Pelikan, som mader sine Unger, i de to andre Spaniens Vaaben, med Bogstaverne «H. K.» (Hispanisch Kunnick), og Burgunds samt den fortløbende Overskrift «GOTT ALLEIN DIE EHR VND GEINE MENSCHEN MEHR ANNO 1600». Den af Baldem Mennicken indførte Soldaterfrise findes paa den *brune Kande* Nr. 112, der saaledes muligens er udført paa Sønnens Værksted.

Foruden de her omtalte Arbejder, som med mere eller mindre Sikkerhed kan henføres til bestemte Mestere, er uden Tvivl mange andre, af de hyppig forekommende Kander og Krus med Bondedansen, Brystbilleder og Vaabener udgaaet fra Mennickens Værksted, Raerens betydeligste, som fra Tiden omkring 1600 leverede saadanne Gjenstande i store Masser. Navnlig turde dette være Tilfældet med Samlingens to fortræffelige *Bonedans-Kander* Nr. 119 og 120, daterede 1597 og 1583. Bugfrisen paa den sidste giver et livligt og ypperlig behandlet Folkelivsbillede med to Musikanter og ni Par dansende Bønder med Overskriften: «GRET. DV. MVS. DAPER. BLASEN. SO. DANSEN. DEI. BUREN. ALS. WEREN. SEI. RASEN. FRI. VF. SPRICHT. BASTOR. ICH. VERDANS. DI. KAP. MITEN. KOR».

Undertiden findes anbragt Monogrammer som det tidligere nævnte W. E. (se Kande Nr. 115) samt T. K. (se Kande Nr. 131) A. F. (se Kande Nr. 113) og andre, der ikke lader sig tyde. Kun et saadant J. M. kan muligens henføres til Mesteren Johann Mennicken, hvis væsentligste Virksomhed imidlertid er knyttet til Westerwald, hvorhen han med flere af Familiens Medlemmer udvandrede i de sidste Aar af det 16de Aarhundrede. I denne Udvandring af dygtige Mestere maa vistnok søges en af de væsentligste Aarsager til den aabenbare Tilbagegang i Raerens Pottemageri, som efter den første Trediedel af det 17de Aarhundrede neppe har frembragt noget betydeligere Arbejde, medens samtidig Produktionen i Westerwald endnu stod i fuld Blomstring.

Westerwald.

Under dygtige Mesteres Ledelse, baaret af Renaissancens frodige Fantasi og Stilfølelse udviklede Pottemageriet i Siegburg og Raeren sig ved egen Kraft i kort Tid til en Fuldkommenhed, der udtømte alle Stoffets og Formens Muligheder. Men Kaarene var for tunge til, at Virksomheden der kunde fortsættes. Krigens Herjinger fremtvang Bedriftens Henlæggelse til andre Steder med gunstigere Betingelser for en fortsat Udvikling. Allerede fra Slutningen af det 16de Aarhundrede og omtrent samtidig fra Siegburg og Raeren søger saaledes Mestere og Arbeidere i stigende Antal ned til det saakaldte «Pottemagerland», en Strækning paa Skraaningen af Westerwald langs Rhinens høire Bred mellem Elvene Sayn og Lahn i Nærheden af Coblenz, hvis mægtige Lerleier fra gammel Tid havde været benyttet til en omfattende Tilvirkning af de almindelige Mineralvandskrukker og af lidt finere Sager i de tæt ved hverandre liggende Smaabyer *Grenzau*, *Grenzhausen* og *Hoehr*. Massen er ren og jevn, af en lys, graalig Farve, meget lig Siegburgs, som langt bedre end Raerens mørke brungraa Lere egnede sig til Udførelsen af de graat og blaat glaserede Varer, der mere og mere var kommet paa Moden og efterhaanden ganske havde fortrængt de brunglaserede. I disse Smaabyer, hvor den ene efter den anden af Siegburgs og Raerens bekjendte Mestere nedsatte sig og tog Tilvirkningen i sin Haand, oplevede nu det rhinske Stentøi en Efterblomstring, som gennem Senrenaissancen og Baroken med vexlende Karakter og synkende Værd fortsattes langt ind i det 18de Aarhundrede.

Udviklingens Gang kan nok følges med nogenlunde Sikkerhed, men ethvert Forsøg paa en Fremstilling af de enkelte Byers og deres ledende Mesteres Virksomhed synes at maatte strandre paa Umuligheden af i Mangel af Mærker eller andre bestemte Kjendetegn at skjelne mellem de inden samme snevre Kreds under jevnlyse Flytninger, gjensidige Forbindelser og Benyttelse af egne og andres ældre og yngre Former udførte Gjenstande.

De tidligste Arbeider fra Slutningen af det 16de og første Fjerdedel af det 17de Aarhundrede staar baade i Form og Udstyr de samtidige Arbeider fra Siegburgs og Raerens Værksteder meget nær, en naturlig Følge af, at det er de samme Mestere og deres Slægt, der efter at have forladt sit tidligere Hjemsted, som Knütgen i Siegburg og Mennicken i Raeren, fortsatte sin Virksomhed i Westerwald med lignende Materiale og til samme Brug. Forholdene og hele Tidsretningen var imidlertid ikke gunstig for videre Fremgang i samme Aand. Der indtræder hurtig en Stilstand, Formfølelsen synes at slappes, og man gjenfinder sjældnere og sjældnere i de utallige Kander og Krus den harmoniske Ligevægt og skønne, energiske Linieføring, der udmærkede Arbeiderne fra Kunstens Blomstringstid. Selv et saa rigt og fortræffeligt Arbeide som den graa og blaa *Tudekande Nr. 132*, der bærer Aarstallet 1595 og efter sit Mærke «J. M.» tilskrives den fra Raeren indvandrede *Johann Mennicken*, røber sin Svaghed ved en usikker, mindre vel afbalanceret Form og en iøinefaldende Forkjærlighed for stærkt fremtrædende Lister og Profiler. Ogsaa i *Kanderne Nr. 133 — 136* fra første Fjerdedel af det 17de Aarhundrede, hvor den almindelige Form med

Iodret Midtparti og bred Bugfrise er bevaret, savnes i nogen Grad Linieføringens tidligere Fasthed og det vel afpassede Forhold mellem de enkelte Dele. Samtidig afløses Siegburgs og Raerens sirlige, høje og slanke Drikkekrus af de vide, cylinderformede, saakaldte «Masskrüge», til hvis Udsmykning Kandernes Bugfriser ofte benyttes.

Større Opfindsomhed lægger Westerwalds Mestere for Dagen som Formskjærere. Foruden de tidligere kjendte, overalt forekommende Friser, som Bondedansen (se *Kanden Nr. 135*) og Landsknegeterne (se *Kruset Nr. 146*), finder vi flere nye af bibelsk Indhold. Til de mest benyttede, der gjerne tilskrives Johann Kalb i Grenzau, hører: *Lignelsen om den barmhjertige Samaritaner*, se *Krus Nr. 138* med fem Figurscener og Indskriften: «WELCHER. DVNCKT. DICH. DER. VNDER. DIESEN. DRIEN. DER. NEHEST GEWESEN (dem) DER. VNDER. DIE. MORD» (er gefallen war), *Barmhjertighedens Gjerninger*, se *Kande Nr. 133* med 9 Figurscener (tre Gjentagelser) og Indskriften: H.S. (Hungrige speisen) D.R. (Durstige dränken) N.K. (Nackte kleiden) F.B.H. (Fremde beherbergen) K.B.E.S. (Kranke besuchen) G.E.F.T. (Gefangene trösten) F.B.H. (Fremde beherbergen) K.B.E.S. (Kranke besuchen) G.E. F.T. (Gefangene trösten), *de kristelige Dyder*, se *Kande Nr. 136* med 7 allegoriske Kvindeskikkelser og Indskriften: «SANTO. FIDES. HE — SPES. MEIO. — IN. DEIO HOFFEN. AVF. GOT. — CHARITAS. DIE. LIEBE — JVSTITA. GERECHTIGKEIT — FORTITVDO. STARKE — WEISHEIT. PRVDENTIA — TEMPERANTIA. MESSICHHEIT», samt Judits Historie, se *Kande Nr. 134*.

Renaissancen har imidlertid udtømt sin sidste Kraft og afløses af Barokens Smagsretning, der snart fuldstændig forandrer Stentøiets hele Karakter og Udseende. De tidligere Kander og Krus med sin kraftige og klare Opbygning og sit Udstyr af fantasirige Ornamenter og Figurscener forsvinder mere og mere fra 2den Fjerdedel af det 17de Aarhundrede, for at erstattes af bredbugede og høiskuldrede Former med flydende, ubrudte Omrids, mere og mindre nærmende sig Kuglen, med en Forsiring, som væsentlig kun omfatter en Mangfoldighed af Rosetter og smaa Knapper, Ruder og Stjerner, Palmetter og Blade, Løvehoveder og Masker, enten paalagt i lavt Relief eller som oftest i stemplet Arbeide. Pottemageriet var blevet en Folkekunst, som ingen Forbindelse havde med de vexlende Stilformer, men uforstyrret anvendte de enkle, nedarvede Forsiringsmotiver, som de videre udviklede efter egen Smag og Teknikens Krav. Den hele Produktion faar paa denne Maade et sundt, haandværksmæssigt Præg som et Resultat af den jevne Pottemagers gode, naturlige Smag og nøie Kjendskab til sit Materiale og dets Behandling. Disse Westerwalds Arbeider fra det 17de Aarhundrede besidder imidlertid et meget væsentligt Fortrin, som trods den langt større Ensformighed og Fattigdom i Former og Forsiringer sikrer dem et blivende Værd og en selvstændig Stilling ved Siden af det tidligere Tidsrum, i andre Henseender mere fuldkomne Frembringelser. Først med den indtrædende Barok begyndte man nemlig i større Udstrækning og med kraftigere Virkning at anvende de farvede Glasurer, foruden et lysende Graat og saftigt Blaåt ogsaa et mildt Violet, en Behandlingsmaade, som træder mere og mere i Forgrunden og iklæder disse Gjenstande en virkningsfuld, farverig Dragt med et ukunstlet, djærvt og kraftigt Præg i god Samklang med de enkle Former og Forsiringer. Samlingen eier en

STENTØI

Række fortræffelige Arbeider af denne Art, saaledes den prægtige *Stjernekande Nr. 141* fra omkring 1650 med sine gode Forhold og enkle, men vel fordelte Forsiring i kraftige Farver, samt de i Form og Farve meget virkningsfulde *Kander Nr. 149* og *Nr. 150*, hvor de store Flader belives ved jævnt fordelte Bundornamenter i paalagt eller presset Arbeide. Karakteristisk for Slutningen af det 17de og Begyndelsen af det 18de Aarhundrede er Forbindelsen af indridsede Ranker og pressede Blade og Blomster symmetrisk ordnede om et Midtparti, som i *Kanden Nr. 161*, hvis Tinlaag er stemplet 1726, eller omfattende et udsparet Felt, som i *Kruset Nr. 157* med Dronning Maria af Englands kronede Brystbillede, eller *Kruset Nr. 158* med Kurfyrsten af Cölns Vaaben. De let indridsede Rankemønstre sees ogsaa anvendt med sikker Haand og god Smag paa *Tudekanden Nr. 160* og *Kruset Nr. 148*, hvor Midtpartiet desuden oven- og nedentil indfattes af Relieffriser med springende Dyr og Bladværk. Ved Siden af disse, i flere Farver glaserede, i massevis forekommende Arbeider finder man de samme Former ogsaa, omend sjældnere, anvendt i den for Hoehr eiendommelige graahvide Masse, saaledes det kugleformede *Krus Nr. 169* og den pæreformede *Kande Nr. 164* med Amsterdams kronede Vaaben og Aarstallet 1688. Det fra Siegburgs og Raerens Arbeider vel kjendte skaarne Netmønster som Fladeforsiring optages paany i det 18de Aarhundrede for at anvendes til Dækning af alle Gjenstandens Flader, som i den velformede *Kande Nr. 165*.

At det ældre brunglaserede Stentøi længe bevarede sin Yndest i det øvrige Europa og der endog gav Stødet til Udførelsen af lignende Arbeider, har vi et Bevis for i den pæreformede *Kande Nr. 166* med flekket brun Glasur og skjægget, plumpt fortrukket Maske, den fra Frechen velkjendte Form, og Indskriften: «WE. BARRETT. IN. HANYARD. IN. HOLBORN. LONDON. 1668».

Creussen.

En Retning grundforskjellig fra det hidtil omtalte «rhinske Stentøiet» repræsenteres af Stentøiet fra Creussen, en middelaldersk By ved den røde Main i Nærheden af Bayreuth. At dømme efter Byens gamle Vaaben, en langhalset Krukke i Midten af et firdelt Skjold, og Navnet, der uden Tvivl staar i Forbindelse med Ordet «Krause», en Kande med Laag, har der rimeligvis her i lange Tider været drevet en Tilvirkning af simple Pottemagervarer, uden at der dog kan oplyses noget om dens Art eller Udviklingens Gang. Først fra Begyndelsen af det 17de Aarhundrede faar Creussens Pottemageri større Betydning og Udbredelse ved Anvendelse af Bemaling med de fra den samtidige Glasfabrikation velkjendte, med Tinoxid tilberedte Emaljefarve. Den grove, mørkegraa Lere vanskeliggjorde nemlig al finere Profilerings og plastiske Forsiringer, medens dens Farve var saa uanseelig, at den trængte et Dække af en gjerne mørkebrun Glasur. Paa disse tekniske Forudsætninger byggede Creussens Pottemagere sin Virksomhed og opnaaede ad denne Vei undertiden Resultater af kunstnerisk Værd. Formerne er vistnok kun faa og meget enkle, næsten kun omfattende kantede Flasker med Skruelaag af Tin, lave cylinderformede Krus og pæreformede Kander, medens deres plastiske Udsmykning heller

ikke eier større Fortjenester og, navnlig naar det gjælder Figurer, som oftest falder meget uheldig ud. Virkningen skyldes væsentlig alene Valget af Farver, i Regelen Lyseblaat, Hvidt, Gult, Grønt og Murstensrødt i Forbindelse med Guld, og deres varsomme, velberegnete Sammenstilling. Af saadanne Krus kjendes en Række, efter sine Forsiringer opkaldte Arter, saaledes Apostelkrusene med 12 Helgenskikkelser, Planetkrusene med mythologiske Figurer og Jagtkrusene med Scener af en Bjørne-jagt efter Jost Ammans Kobberstik, rigtignok ofte i meget mishandlet Form. Undertiden indskrænker ogsaa Forsiringen sig til rent ornamentale Motiver af den enkleste Art, saaledes som i *Samlingens* Nr. 170, hvis Midtparti dækkes af en Fletværksbord bemalet i Blaat og Hvidt, omgivet oven- og nedentil af en Krands af stiliserede plastiske Blomster i Rødt, Hvidt, Blaat og Guld. Af langt ringere Værd er den rimeligvis adskillig yngre *pæreformede Kande* Nr. 171, der navnlig skjæmmes af det paa Forsiden anbragte, meget ufuldkomne mandlige Brystbillede med Allongeparyk. En skarpt begrændset eiendommelig Gruppe, hvis Hjemsted forøvrigt ikke med Sikkerhed kan bestemmes, er de med det meningsløse Navn «Sørgekrus» betegnede pæreformede Kander af lysegraa Masse med tynd, glandsfuld Saltglasur. Forsiringens Hovedmotiv er her som oftest et skaaret Netmønster, afbrudt af eller belagt med smaa Rosetter, Englehoveder eller andre rent geometriske Ornamente, der i Fordybningerne er fyldt med Emaljefarver, hyppigst kun i Blaat og Hvidt, sjældnere Sort, Murstensrødt og Gult, men mangan Gang fint beregnet og af god Virkning.

Creussens Arbejder, som en Tid lang nød stor Yndest og vistnok tilvirkedes i betydeligt Antal, taber fra Begyndelsen af det 18de Aarhundrede mere og mere alt kunstnerisk Værd, for snart ganske at forsvinde.

CÖLN, FRECHEN, SIEGBURG OG RAEREN

Cöln.

Nr. 84. Brunt Krus (Schnelle). Kegleformet, lavstammet med vid Munding, nedentil afsluttet af tre parallelle Vulster. Siderne dækkes af tre paalagte, lodrette Reliefer, forestillende Syndefaldet: I Midten Kundskabens Træ med Slangen, ved dets Fod en græssende Hjort og et Vildsvin, tilvenstre Adam, siddende paa Grenen af et Træ, lænet mod Stammen og med venstre Haand førende et Æble til Munden, tilhøire Eva, siddende paa Grenen af et Figentræ, lænet mod Stammen, med et Æble i høire Haand, ved hendes Fødder et Vildsvin. I Krusets Indre tre smaa Tapper i bestemte Afstande.

Cöln, Maximinenstrasse 1530—1540. H. 22 Cm. Tidligere i Opplers Samling.

Nr. 85. Kande med brun, flekket Glasur. Kugleformet Beholder, som jevnt gaar over i den vide Hals. Rundt Midten et Baand med den to Gange gjentagne, paalagte Indskrift: DRINCK. VND. ES. GOT. NIT. VERGES. Paa de tilstødende Flader over og under Baandet paalagt 6 runde Medaljoner med antikiserende Hoveder af samme Form, afvejlende med op- og nedadvendte spidse Akantusblade. Foran paa Halsen en Maske med symmetrisk ordnet Skjæg, som falder nedover Beholderen. Langstrakt Hals.

Cöln, Comödienstrasse, 2den Halvdel af det 16de Aarhundrede. H. 26 Cm.

Nr. 86. Kande med brun Glasur. Kugleformet Beholder, som kun ved en rund List skilles fra den korte Hals. Om Beholderen slynger sig paalagte Rosenranker med Blade, Blomster og en Fugl. Foran paa Halsen en Maske med symmetrisk ordnet Skjæg, som falder ned over Beholderen. Kort, rundet Hank. Tinlaag.

Cöln, Maximinenstrasse, 1ste Halvdel af det 16de Aarhundrede. H. 21 Cm. Tidligere i I. W. Frohne's Samling.

Nr. 87. Kande med brun Glasur. Kugleformet Beholder, som jevnt gaar over i den vide Hals, tæt belagt med runde Medaljoner med Ansigter. Foran paa Halsen

H. GROSCH

en Maske med symmetrisk ordnet Skjæg, som falder ned over Beholderen. Hank med Fingeraftryk. Tinlaag.

Cöln, Maximinenstrasse, omkring Midten af det 16de Aarhundrede. H. 20,5 Cm.

Nr. 88. K a n d e med brun, flekket Glasur. Kugleformet Beholder med skarp Overgang til den lange trange Hals. Rundt Midten et Baand med en paalagt Jagtscene, Hunde og Vildsvin. Paa de tilstødende Flader over og under Baandet runde Medaljoner med antike Hoveder afvekslende med nedadvendte spidse Akantusblade. Rundt Halsen en Rad af paalagte spidse Blade. Langstrakt Hank.

Cöln, Maximinenstrasse, omtrent 1540. H. 16,5 Cm.

Nr. 89. K a n d e med brun, flekket Glasur. Kugleformet Beholder, hvis øvre Del dækkes af tre paalagte Reliefer med Renaissancebladværk og Genier. Om Nederdelen en Rad af spidse Medaljoner med skjæggede Masker. Rundt Halsen en Krands af Renaissancebladverk, oven- og nedtil indfattet af to Rader Vulster med en tæt Række firkantede Fordybninger i Mellemmrummene. Kort Hank med Fingeraftryk.

Cöln, Maximinenstrasse, omkring Midten af det 16de Aarhundrede. H. 16 Cm.

Frechen.

Nr. 90. K a n d e med brun Glasur. Kugleformet Beholder, som jevnt gaar over i den korte Hals. Rundt Siderne paalagt tre ovale Medaljoner, hver med Amsterdams Vaaben mellem Løvværk og Underskriften: AMDERDAM — 1600. Foran paa Halsen en Maske med symmetrisk ordnet Skjæg, som falder ned over Beholderen. Hanken endende i en lang Spids. Tinlaag. Paa Halsen og Medaljonerne enkelte Stænk af blaa Glasur.

Frechen, Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. H. 33,5 Cm.

Siegburg.

Nr. 91. H v i d t K r u s (Schnelle). Kegleformet, oven- og nedtil afsluttet af tre vandrette Vulster. Siderne dækkes af tre paalagte Reliefer, hvert med en allegorisk Kvindeskikkelse i rundbuet Felt baaret af Søiler, efter Peter Flötner, med Omskrifterne: DE. GERECHTICHEIT — DER. GHELOF — DEGE — DVL 1566. Langstrakt Hank. Tinlaag med fladt Haandtag.

Siegburg Anno Knütgen 1560—70. H. 24 Cm. Tidligere i Oberst N. Widerbergs Samling.

Nr. 92. H v i d t K r u s. Kegleformet, oven- og nedtil afsluttet af tre vandrette Vulster. Siderne dækkes af tre paalagte Reliefer efter Virgil Solis med mandlige Figurer under kløverformede Buer baarne af Søiler og afsluttede af Rankeværk, forestillende: i Midten Kristus med Omskrift: SALVATOR. MVNDI —, tilvenstre Petrus med Omskrift: PETRVS. EIN. APOSTEL. CRISTI. 1569 —, tilhøire Paulus med Omskrift: PAVLVS. DAS. AVSERWELTE. FAS. Hank. Tinlaag med rund Knap. Tinring om Foden.

Siegburg. Anno Knütgen 1560—70. H. 25 Cm. Tidligere i Oberst N. Widerbergs Samling.

Nr. 93. Hvidt Krus. Kegleformet, oven- og nedentil afsluttet af fire vandrette Vulster. Siderne dækkes af tre paalagte Reliefer efter Virgil Solis, hvert med en mandlig Skikkelse i fuld Rustning og Skjold ved Foden, i Felter med Tudorbuer baarne af Søiler og afsluttet af et Renaissanceornament, med Omskrift: HECTOR. V. DRO —. I Smag med Monogrammisten F. T. Hank.

Siegburg. Anno Knütgen. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 18 Cm.

Nr. 94. Hvidt Krus. Kegleformet, oven- og nedentil afsluttet af tre vandrette Vulster. Siderne dækkes af tre paalagte Reliefer efter Virgil Solis, hvert med en fuldt rustet Kriger med Sværd i den ene Haand og støttende sig med den anden paa et Skjold, i Buefelter baarne af Søiler, med Omskrift: JVDAS. MACHABEVS. — I Smag med Monogrammisten F. T. Hank.

Siegburg. Anno Knütgen. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 18 Cm.

Nr. 95. Hvidt Krus. Kegleformet, oven- og nedentil afsluttet af fire vandrette Vulster. Siderne dækkes af tre paalagte Reliefer efter Virgil Solis: i Midten en Kvindeskikkelse i Tidens Dragt med Omskrift: LVCRECIA : EIN : ROMERIN, oventil i en Halvrunding: Gudfader med Kristus og Duen, nedentil i et firkantet Felt: Udjagelsen af Paradiset. Hank.

Siegburg, Hans Hilgers. Sidste Halvdel af 16de Aarhundrede. H. 24 Cm. Tidligere i Oberst N. Widerbergs Samling.

Nr. 96. Hvidt Krus. Kegleformet, oven- og nedentil afsluttet af fire vandrette Vulster. Siderne dækkes af tre paalagte Reliefer, hvert med et Vaabenskjold med Dobbeltørnen, nedentil omgivet af en Kjæde med den gyldne Vlies og heraldiske Lilier i Hjørnerne, oventil Keiserkronen med et Murparti som Afslutning. Hank. Tinlaag med rund Knap.

Siegburg, Chr. Knütgen 1570—80. H. 26,5 Cm. Tidligere i Oberst N. Widerbergs Samling.

Nr. 97. Hvidt Krus. Kegleformet, oven- og nedentil afsluttet af fire vandrette Vulster. Siderne dækkes af tre paalagte Reliefer, hvert med et kronet Vaabenskjold med Sveriges Vaaben og Omskriften: KVNINCK. ZV. SWEDEN., derunder: LW. Over Kronen: 1576. I Feltets Hjørner oppe og nede Blomsterknipper. Hank. Tinlaag med profileret Knap.

Siegburg, Chr. Knütgen 1570—80. H. 24 Cm. Tidligere i Oberst N. Widerbergs Samling.

Nr. 98. Hvidt Krus. Kegleformet, oven- og nedentil afsluttet af tre vandrette Vulster. Siderne dækkes af tre paalagte Relieffelter, hvert med tre Medaljoner omgivet af Renaissance-Løvværk og forestillende: i den øverste runde: Abrahams Offer; i den midtre ovale: en Krigerskikkelse i antik Rustning, holdende i den ene Haand et Spyd, i den anden et Skjold med en Harpe, med Indskriften: DAVIT; i den nederste runde Lot siddende med sine to Døtre og det brændende Sodoma i Baggrunden, med Indskriften LOT. Hank. Hætteformet Tinlaag med spids Knap.

Siegburg. Tilskrives Monogrammisten F. T., 1559—1568. H. 34 Cm.

Nr. 99. Hvidt Tragtbæger med Hank. Bred, bølget Fodkant, udbuget Beholder, tragtformet Hals. Rundt Beholderens øvre Del tre paalagte runde Medaljoner hver med en kantstillet, firkantet Rude, hvori en væbnet Kvindeskikkelse med Omskriften: DE. GERECHTICHEIT. I Segmenterne langs Firkantens Sider vingede Hoveder.

Siegburg. Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. H. 17 Cm.

Nr. 100. Hvid Kande med Hank (Pulle). Kugleformet Beholder, som jævnt gaar over i den korte Hals. Rundt Siderne paalagt tre runde Medaljoner efter Virgil Solis, den midtre forestillende Josef og Potifars Hustru, hver af de to andre i firkantet Felt Brystbilledet af en Mand i antik Krigerdragt med Omskriften: CONSTANTINVS 1576, langs Firkantens Sider Renaissanceblade.

Siegburg. Tilskrives Anno Knütgen. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 16 Cm.

Nr. 101. Hvidt Bæger. Lav profileret Fod. Rundt Bægerets nedre Del en tæt Rad af skaarne lodrette Hulkiler.

Siegburg. Første Halvdel af det 17de Aarhundrede. H. 8,5 Cm.

Nr. 102. Hvid Tudekande. Profileret Fod. Ægformet Beholder, om hvis nedre Del en tæt Rad skaarne, lodrette Hulkiler, den øvre Del inddelt i Felter dækket af et skaaret Rudenet med to paalagte ovale Medaljoner, hvori et Vaaben med Hjelm og Bladværk samt Bogstaverne H. T. — V. W. Rundt Halsen lodrette Felter med stemplede Rosetter. Tudens Overgang i Beholderen dækkes af en skjægget Maske, medens en volutformet, med Bladværk belagt Arm danner Forbindelsen med Halsen. Tuden og dens Arm forsiret med paalagt Renaissance-Bladværk. Kraftig, rundet Hank.

Siegburg. H. Hilgers. Sidste Halvdel af det 16de Aarhundrede. H. 23,5 Cm. Tidligere i J. W. Frohnes Samling.

Nr. 103. Hvid Kande. Almindelig Kandeform. Om Nederdelen en tæt Rad af skaarne, lodrette Hulkiler. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise, inddelt i 8 rundbuede Felter, adskilt af Hermer, med Musikanter og dansende Bønder, derunder Indskriften: GERHET : DV : MVS : DAPER : BLASEN : SO : BVREN : ALS : WEREN : GEF : SI : RASEN : FRSV : SPRICHT : BASTOR : ICH : VERDANS : DI : KAP : MIT : KOR samt Aarstallet «1597» i andet Felt fra Venstre. Overdelen dækkes af et skaaret Netmønster. Rundt Halsen en paalagt Frise med runde Medaljoner med Hoveder, i Mellemrummene Dobbeltørne mellem Bladranker. Hank.

Siegburg. H. Hilgers. Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 21 Cm.

Nr. 104. Hvid Kande med Hank. Lav Fod, kugleformet Beholder og vid Hals. Nederdelen dækkes af parallelle Hulkiler, Skuldrene af et skaaret Netmønster. Om Halsen et presset Skjælornament. Hanken endende i en Spids med Fingeraftryk.

Hoehr. Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. H. 15 Cm.

Nr. 105. Hvidt Krus (Schnelle). Kugleformet, oven- og nedentil afsluttet af tre vandrette Vulster. Siderne dækkes af tre paalagte Reliefer med kløverbladformede

STENTØI

Buefelter, baarne af Søiler, medens Resten af Rummet oventil udfyldes af Renaissance-Bladværk. I Feltet tilvenstre sees Samson i Kamp med Løven, nedenunder en af to Genier holdt Tavle med Indskriften: SAMSON. BRICHT. DE. LEVEN. DBCK, i Midtfeltet Samson sovende i Dalilas Skjød, nedenunder en af to Griffer holdt Tavle med Indskriften: DALILA. BEDRECT. SAMSON., i Feltet tilhøire Samson bærende bort Gasa's Byporte, nedenunder en af to siddende Mands- og Kvindeskikkelser holdt Tavle, hvorpaa Ordet «VSMAS». Nederst i hvert Felt Mærket H. H. Hank. Tinlaag med rund Knap.

Siegburg. Hans Hilgers efter lignende Reliefer af Monogrammisten F. T. fra 1568. H. 25½ Cm. Tidligere i Opplers Samling.

Raeren.

Nr. 106. Brun Kande med sparsom blank Glasur. Bølget Fodkant. Kugleformet Beholder, som jevnt gaar over i Halsen. Øverst paa Beholderens Forside et raat skaaret og modelleret Ansigt. Stærkt rundet Hank.

Raeren. Fra Begyndelsen af det 16de Aarhundrede. H. 21 Cm.

Nr. 107. Brun Kande. Kugleformet Beholder, som jevnt løber over i den lange Hals, der oventil afsluttes af en paalagt Frise med Ruder mellem to Vulster. Paa hver Side af Beholderen en paalagt, spids Rude med Portræt i rund Ramme af Kong Johann III af Sverige, paa hvis ene Side det svenske Rigsvaaben, paa den anden: J. E. 1574. Oven- og nedentil et takket Blad. Foran paa Halsen en Maske med langt, symmetrisk ordnet Skjæg, som falder ned over Beholderen, og i dets Bølger nederst et Bladmotiv. Hanken endende i en Spids.

Raeren. Jan Emens. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 31 Cm.

Nr. 108. Brun Kande. Kugleformet Beholder, rundt hvis Sider er paalagt tre runde Medaljoner, hvert med et Alliancevaaben og Omskriften: PETER : SVARTZEN : BVRCH : VNDE : MARGARET : VAN : NECHTERSEM : G : K : SIN : HVSTRV (Peter van Swartzenberg, formælet i 1566 med Marguerite Krummel van Nechtersheim). Rundt Halsen mellem profilerede Vulster en paalagt Frise med fem ovale Medaljoner med Hoveder, i Mellemrummene Renaissancecartoucher. Hanken endende i en lang Spids.

Raeren. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 27 Cm.

Nr. 109. Brun Kande. Kugleformet Beholder, rundt hvis Sider er paalagt tre ovale Medaljoner, hver med et Vaaben omgivet af Løvværk og Omskriften: WILHELMIS : VAN : NESSELBRAEDVND : VND : WILHELMA : LORICH : SDRIDHAGEN : SINE : HOVSFROW : 1592. Om Halsen mellem profilerede Vulster en paalagt Frise med tre ovale Medaljoner med Hoveder, i Mellemrummene et Renaissanceornament. Hanken endende i en lang, smal Spids.

Raeren. Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 17 Cm.

Nr. 110. Brun Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende Nederdel opdelt i glatte Felter adskilt af dybe Rifler, det brede lodrette Midtparti

forbindes med Halsen ved en flad Hulkil og en hvælvet Overdel, begge med stempede S-formede Linier. Rundt det lodrette Midtparti 6 paalagte Reliefer med Historien om Susanna med Underskriften: DIF X IS X DEI X SCHONE X HESTORIA X VAN X SVSANNA X INT X KORTE X EIT X GESNEIDEN X ANNO 1584 X ENGEL X KRAN. (Efter Stik af Konrad Golzius.) Paa Bagsiden to paalagte, ovale Medaljoner, hver med et Alliancevaaben og Omskriften: WILHELM : VON : NESELROBDT : SV : MVIS : S : VND : WILHELMA : VAN : STRTHAGEN : SEINE : HAVSFRAVWE. Rundt den oven- og nedentil af profilerede Vulster afsluttede Hals en paalagt Frise med 7 forskellige, mandlige og kvindelige Brystbilleder i Tidens Dragt under pilasterbaarne Rundbuer. Hanken endende i en lang Spids.

Raeren. Engel Kran. Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 36,5 Cm.

Nr. 111. Brun Tudekande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende Nederdel opdelt i glatte Felter, adskilt af Rifler, det brede lodrette Midtparti forbindes med den lange Hals ved en flad Hulkil og et smalt, hvælvet Mellemled, inddelt i glatte Felter. Rundt Midten en paalagt Frise med de 7 Muser, 7 allegoriske Kvindeskikkelser under fladtrykte, af Pilastre baarne Rundbuer med Underskrifterne: MELPOMENE — TIALIA — EVT — TERPSICHORE — CLIO — POLI — CALIOPE : 84 og Mestermærket B. M. Tudens Overgang i Beholderen dækkes af en oval Medaljon med en skjægget Maske og Omskriften: DRENCH : DOT : NEMA : — UNRECHT : FR : HERREN : VNT : KNECHT. Tuden saavel som den rette Arm, som danner Forbindelsen med Halsen forsynet med paalagte Renaissanceornamenter og Bladværk. Rundt Halsens hvælvede Afslutning en paalagt Frise med fire Hoveder i Cartoucher og Renaissanceornamenter i Mellemrummene. Hankens nederste Ende oprullet.

Raeren. Baldem Mennicken. Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 30,5 Cm.

Nr. 112. Brun Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende Partier ved Fod og Hals opdelt i Felter, paa den øvre Del i hvert et stempelt Ornament. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise inddelt i 8 rundbuede Felter adskilte af Pilastre, med Soldater i Trediveaarskrigens Dragt haandterende sine Vaaben (2 i tre Felter, en i hver af de fem øvrige). Mellem hver Bue et vinget Hoved. Om den oven- og nedentil af profilerede Vulster afsluttede Hals en paalagt Frise med tre ovale Medaljoner med stiliserede Hoveder, i Mellemrummene Bladværksornamenter. Hanken endende i en Spids. Hætteformet Sølvlaag med drevne og ciselerede Ornamente, i Midten en Sølvmynt med Christian IV's Billede og Aarstallet 1624.

Raeren. Jan Baldems Mennicken. Omkring 1600. H. 26 Cm.

Nr. 113. Brun Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende Partier ved Fod og Hals opdelt i Felter, paa den øvre Del hjerteformede, med stemplede Ornamente. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise inddelt i 8 dobbeltbuede Felter, adskilt af hermeformede Pilastre, hver med et Skjold med Vaabenmærke og den fortløbende Underskrift: DEDESSER : EN : DIE : KAN :

HAT : MICH : GEMACHT : GEMACHT : ZV : EINEN : ERMEN : MAN : WIE :
 ICH : NIT : ME : EN : HAFSO : MVS : ICH : LASSEN : AF : 1596. Rundt den oven-
 og nedentil af profilerede Vulster afsluttede Hals en paalagt Frise med tre ovale
 Medaljoner med stiliserede Hoveder, i Mellemrummene et Renaissanceornament.
 Hanken endende i en Spids. Tinlaag.

Raeren. Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 26 Cm.

Nr. 114. Brun Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende
 Partier ved Fod og Hals opdelt i glatte Felter. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt
 Frise inddelt i 6 Reliefer med bibelske Billeder og Overskrifterne: DEI : GRVS :
 MARIA : ENDE : ELEISEBET : CHRISTVS : GEBVRT : DI : HERDEN : ERFVREN :
 DI : H : DRI : KONGEN : IOSIP : FLIT : IN : EGIPT. Rundt den oven- og nedentil
 af profilerede Vulster afsluttede Hals tre ovale Medaljoner med stiliserede Hoveder,
 i Mellemrummene Renaissanceornamenter. Hanken endende i en lang Spids. Tinlaag.

Raeren. Muligens Jan Emens. Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 23 Cm.

Nr. 115. Brun Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende
 Partier ved Fod og Hals opdelt i Felter. Paa den øvre Del i hvert et stemplet
 Ornament. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise, i hvis Midte en oval Me-
 daljon med et Skjold med et Pottemagerbomærke og Bogstaverne W E, til hver Side
 en kronet Løve mellem Bladranker, længst tilvenstre og højre ligeledes ovale Medal-
 joner med resp. et Bomærke og Burgunds Vaaben. Halsen dækket af parallelle vandrette
 Riffler. Hanken endende i en Spids.

Raeren. Monogrammist W. E. Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 25 Cm.

Nr. 116. Brun Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende
 Partier ved Fod og Hals opdelt i Felter, paa den øvre Del i hvert et stemplet Orna-
 ment. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise med et Rudemønster og tre
 runde Medaljoner, i den midterste en Pelikan, som mader sine Unger, i de to andre
 Vaabenskjolde, tilvenstre Spaniens med Bogstaverne H K (?: Hispansh Kunnick),
 tilhøre Burgunds. Fortløbende Overskrift: GOTT : ALLEIN : DIE : EHR : VND :
 GEINE : MENSCHEN : MEHR : ANNO 1600. Halsen dækket af parallelle vand-
 rette Riffler. Hanken endende i en Spids.

Raeren. Muligens af Jan Baldems Mennicken. Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. H. 21 Cm.

Nr. 117. Brun Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende
 Partier ved Fod og Hals opdelt i Felter, paa den øvre Del i hvert et stemplet rude-
 formet Ornament. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise inddelt i 7 bue-
 formede Felter adskilt af Pilastre, med Brystbilleder af Kurfyrsterne og deres Vaaben.
 Mellem hver Bue et stiliseret Hoved og over dem Indskrifterne (læses fra venstre):
 BISCHO : ZV : TRIR : | BISCHOF : ZV : COL | BISCHOF : ZV : MEINS | RO-
 MISCH : KAISER | PALTZ : G : AM : REIN | HARTZOG : ZV : SAXEN |
 BRANDENBVRG. Nederst i sidste Felt Aarstallet 1602. Halsen dækket af para-

lille vandrette Rifler. Hanken endende i en lang Spids. Tinlaag. Haandtag i Form af en Søhest (Hippokamp).

Raeren. Jan Baldems Mennicken. Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. H. 26 Cm.

Nr. 118. Brun Kande. Som foregaaende Nr. Indskrifterne: B. ZV. Tri | B. ZV. Col | B. ZV. ME | ROM, KAI | PA. GRA | HZV. S | BRABV. Nederst i sidste Felt Aarstallet 1603. Tinlaag med høi, profileret Knap.

Raeren. Jan Baldems Mennicken. Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. H. 19 Cm.

Nr. 119. Brun Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende Partier ved Fod og Hals opdelt i Felter, paa den øvre Del i hvert et stemplet Ornament. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise inddelt i 8 dobbeltbuede Felter, adskilt af hermeformede Pilastre, i det første Felt to Musikanter; i hvert af de øvrige et Par dansende Bønder med den fortløbende Underskrift: GERHET : DV : MVS : DAPER : BLASEN : SO : DANSEN : DI : BVREN : ALS : WEREN : SI : RASEN : TRS : VF : SPRICHT : BASTOR : ICH : VERDANS : DI : KOR. I andet Felt fra Venstre Aars-
tallet 1597. Halsen dækket af parallelle vandrette Rifler. Hanken endende i en Spids.

Raeren. Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 22 Cm.

Nr. 120. Brun Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende Parti ved Foden opdelt i glatte Felter, det ved Halsen dækket af et skaaret Netmønster. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise med to Musikanter og 9 Par dansende Bønder med den fortløbende Overskrift: GRET. DV. MVS. DAPR. BLASEN. SO. DANSEN. DEI. BVREN. ALS. WEREN. SEI. RASEN. FRI. VF. SPRICHT. BASTOR. ICH. VERDANS. DI. KAP. MITEN. KOR. Tilvenstre Aarstallet 1583. Rundt den oven- og nedentil af profilerede Vulster afsluttede Hals en paalagt Frise med 8 rundbuede Felter, adskilte af Pilastre, med mandlige og kvindelige, antikiserende Brystbilleder.

Raeren. Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 22 Cm.

Nr. 121. Brun Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende Partier ved Fod og Hals opdelt i glatte Felter. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise med 5 Medaljoner med mandlige og kvindelige Brystbilleder i Tidens Dragt, indfattede af Renaissanceornamenter. Halsen dækket af parallelle, vandrette Rifler. Hanken endende i en lang Spids.

Raeren. Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 20 Cm.

Nr. 122. Brun Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende Partier ved Fod og Hals opdelt i Felter, paa den øvre Del i hvert et stemplet Ornament. Foran paa det lodrette Midtparti et paalagt Vaaben med Hjelm og Løvværk, ved hver Side støttet af en Hippogrif. Længst tilvenstre og høire ligeledes et Vaaben med Hjelm og Løvværk. Rundt den oven- og nedentil af Vulster og Hulkil afsluttede Hals en paalagt Frise med tre ovale Medaljoner, hvori stiliserede Hoveder, i Mellemrummene Renaissanceornamenter. Tinlaag.

Raeren. Jan Baldems Mennicken. Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. H. 24 Cm.

Nr. 123. Brunt Krus (Schnelle). Kegleformet, oven- og nedentil afsluttet af en Række vandrette Vulster og Hulkiler. Paa Forsiden et pæreformet Relief med Danmarks Vaaben med Hjelm og Krone samt Ordet DENMARKEN øverst i Skjoldet. Over Kronen Aarstallet 1577 samt i Feltets Spids en kronet Maske med Bogstaverne I og E paa Siderne. Hanken endende i en lang Spids.

Raeren. Jan Emens. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 28 Cm. Tidligere i Oberst N. Widerbergs Samling.

Nr. 124. Brunt Krus (Schnelle). Cylinderformet, oven og nedentil afsluttet af en Række vandrette Vulster og Hulkiler. Paa Forsiden en spids Rude med det tyske Rigsvaaben, Dobbeltørnen med Keiserkronen og Aarstallet 1583. Hanken endende glat med Fingermærke. Tinlaag.

Raeren. Jan Emens. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 25,5 Cm.

Nr. 125. Som foregaaende Nr., men uden Laag. H. 25 Cm.

Nr. 126. Brunt Krus (Schnelle). Cylinderformet, oven- og nedentil afsluttet af en Række vandrette Vulster og Border med stemplede Ranker. Paa Forsiden en oval Medaljon med et Alliancevaaben med Omskriften: PETER : SVARTZEN : BVRCH : VNDE : MARGARET : VAN : NECHTERSEM : G : K : SIN : HVSEFRV : Hanken endende i en lang Spids.

Raeren. Jan Emens. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 25 Cm.

No. 127. Brunt Krus (Schnelle). Kegleformet, oven- og nedentil afsluttet af en Række vandrette Vulster og Hulkiler. Paa Forsiden en oval Medaljon med et Vaabenskjold, hvori et Hjerte gennemstukket af en Bispestav med Omskriften: SPES : MEA : DEVS : BALTHASAR : REINE : A : B : AB : MAR. (Balthazar Reiner de Brée, Abbed i St. Martins-Klosteret i Cöln.) Hanken endende i en lang Spids.

Raeren. Jan Emens. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 27 Cm. Tidligere i Oberst N. Widerbergs Samling.

No. 128. Blaa og graa Feltflaske. Linseformet Beholder, paa hvis to Sider en paalagt rund Medaljon med et Alliancevaaben med Omskriften: GERARDT : VAN : HANXLER : VND : CHRISTINA : BELFEN : SEIN : HVISFRAWWE : Mellem Vaabenerne Bogstaverne I. E. og Aarstallet 1582. Kort Hals nedentil afsluttet af to parallelle, vandrette Vulster.

Raeren. Jan Emens. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 20 Cm. Tidligere i Oberst N. Widerbergs Samling.

Nr. 129. Blaa og graa Kande. Kugleformet Beholder, hvis Underdel dækkes af en Række parallelle, flade Hulkiler, afvejlende blaat og graat glaserede. Overdelen inddelt i fire halvrunde Felter, hvert med to blaatglaserede Buesegmenter med stemplede Ornament, i Mellemlommene et presset Netmønster. Rundt den oven- og nedentil af profilerede Vulster afsluttede Hals en paalagt Frise med tre

runde Medaljoner med stiliserede Hoveder, i Mellemrummene Renaissanceornamenter. Stærkt udadbøiet Hank.

Raeren. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 22,5 Cm.

Nr. 130. Blaa og graa Kande. Kugleformet Beholder, hvis Underdel dækkes af en Række parallelle, flade Hulkiler, afvejlende blaa og graatglaserede. Overdelen inddeles af flade, blaatglaserede Hulkiler i tre Felter med skaaret Netmønster. Rundt den oven og nedentil af profilerede Vulster afsluttede Hals en paalagt Frise med tre runde Medaljoner med stiliserede Hoveder, i Mellemrummene Renaissanceornamenter. Hanken nedentil sadelformig afsluttet.

Raeren. Sidste Trediedel af det 16de Aarhundrede. H. 20,5 Cm.

Nr. 131. Graa og blaa Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens udadskraanende Partier ved Foden opdelt i Felter, hvert med et stemplet Ornament, den buede Overdel ved Halsen ligeledes opdelt i Felter, dels med et stemplet Ornament, dels dækket af et skaaret Netmønster. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise med 7 rundbuede Felter med Musikanter og dansende Par af Soldater og Kvinder. I første Felt tilvenstre Bogstaverne T K og Aarstallet 1598, i sidste Felt tilhøire Bogstaverne K A P. Rundt den oven og nedentil af profilerede Vulster afsluttede Hals en paalagt Frise med Ornamenter. Hank.

Raeren. Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 25 Cm.

WESTERWALD OG CREUSSEN

Westerwald.

Nr. 132. Graa og blaa Tudekande. Almindelig Kandeform uden Bugfrise. Beholderens Underdel dækket af lodrette, parallelle Hulkiler, vekselvis blaa og graa glaserede; Overdelen inddelt i Felter med stemplede Ornamenter. Rundt Halsens nedre Del en paalagt Frise med tre runde Medaljoner med fantastiske Hoveder, i Mellemrummene parvis ordnede Ørnekrøpper og Renaissanceornamenter med Bogstaverne L. M. og Tallet 95, om Overdelen Border med stemplede Ornamenter. Tuden Overgang i Beholderen dækket af en fantastisk Maske. Tuden selv saavel som den rette Arm, der danner Forbindelsen med Halsen, forsiret med paalagt Renaissancebladværk. Hanken endende i en oprullet Spids.

Hoehr — Grenzhausen. Tilskrives Johann Mennicken, Slutningen af det 16de Aarhundrede. H. 23 Cm. Tidligere i J. W. Frohnes Samling.

Nr. 133. Graa og blaa Kande. Almindelig Kandeform. Profileret Fod. Beholderens Underdel dækket af lodrette Hulkiler, Overdelen inddelt i Felter, vekselvis med et stemplet Bladornament og dækket af et skaaret Netmønster. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise, inddelt af Pilastre i 9 buformede Felter med Figurscener forestillende Barmhjertighedens Gjerninger. Over Pilastrene Indskrifterne (læses fra venstre) HS (Hungrige speisen) DR (Durstige dränken) NK (Nackte kleiden) F.B.H. (Fremde beherbergen) KBES (Kranke besuchen) G.E.F.T. (Gefangene trösten) F.B.H. (Fremde beherbergen) KBES (Kranke besuchen) G.E.F.T. (Gefangene trösten). Foran paa Halsen en skjægget, fantastisk Maske. Hanken endende i en oprullet Spids. Tinlag med en rund Knap til Haandtag.

Tilskrives Johann Kalb, Grenzau. Første Halvdel af det 17de Aarhundrede. H. 28,5 Cm.

Nr. 134. Graa og blaa Kande. Almindelig Kandeform. Profileret Fod. Beholderens Underdel dækket af lodrette parallelle Hulkiler, Overdelen inddelt af dybe Hulkiler i hjerteformede Felter. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise, inddelt af Pilastre i 8 buformede Felter med Optrin af Historien om Judith og Holofernes og Overskriften: DEN : KO : HOLO : H : S : HO : DE : SV : VS : S : AN : D : BVM : GBV : IVD : IT : STR : D : PR : DI : STAT : BELEG : D : SCHLAF : DRVN : DEN :

KOP:AF:DER:KOP:H:R:AVS. Rundt den oven- og nedentil af profilerede Vulster afsluttede Hals en paalagt Frise med fem ovale Medaljoner, i tre af dem fantastiske Masker, i to en kronet Skikkelse.

Første Fjerdedel af det 17de Aarhundrede. H. 30,5 Cm.

Nr. 135. Graa og blaa Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens Underdel dækket af lodrette parallelle Hulkiler, vekselsvis blaat og graat glaserede, Overdelen inddelt i Felter, vekselsvis glatte med et stemplet Blad og dækkede af et stemplet Netmønster. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise med Musikanter og 6 dansende Par Bønder. Om den oven- og nedentil af profilerede Vulster afsluttede Hals en paalagt Frise med tre ovale Medaljoner med fantastiske Masker, i Mellemrummene Ornament.

Første Fjerdedel af det 17de Aarhundrede. H. 26,5 Cm.

Nr. 136. Graa og blaa Kande. Almindelig Kandeform. Beholderens Underdel dækket af lodrette parallelle Hulkiler, vekselsvis blaat og graat glaserede, Overdelen inddelt i Felter, vekselsvis glatte med et stemplet Ornament, og dækket af et stemplet Netmønster. Rundt det lodrette Midtparti en paalagt Frise, inddelt af Pilastre i 7 Felter, hvert med en oval Medaljon med en allegorisk Kvindeskikkelse og Omskrifterne: SANTOFIDES.HE | SPES.MELO | IN.DEIO | HOFFN | AVE. GOT | CHARITAS.DIE.LIEBE | IVSTITA.GERERECHTIGKEIT | TORTITVDO. STARCKE | WEISHEIT.PRVDENTIA | TEMPERANTIA.MESSICHHEIT. Om den oven- og nedentil af profilerede Vulster afsluttede Hals en paalagt Frise med tre ovale Medaljoner med fantastiske Hoveder, i Mellemrummene Ornament.

Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. H. 23 Cm.

Nr. 137. Graa og blaa Kande. Almindelig Kandeform uden Bugfrise. Beholderens Underdel dækket af lodrette, parallelle Hulkiler og smale riflede Vulster, Overdelen glat med en Række stemplede, hjerteformede Ornament. Om den oven- og nedentil af profilerede Vulster afsluttede Hals en paalagt Frise med tre ovale Masker med fantastiske Hoveder, i Mellemrummene Ornament med en Roset i Midten. Hanken endende i en oprullet Spids.

Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. H. 21,5 Cm.

Nr. 138. Graat og blaat Krus. Cylinderformet. Rundt Midten en paalagt Frise inddelt i fem fladtrykte Buefelter, adskilt af Pilastre med Figurscener med fortløbende Overskrift: WELCHER.DVNCKT.DICH.DER.VNDER.DIESEN.DRIEN.DER.NEHES.TGEWESEN.DER.VNDER.DIE.MORD. Frisen omgives oven- og nedentil af Rækker af vandrette Hulkiler, Rifler og smale Vulster. Hanken endende i en oprullet Spids.

Tilskrives Johann Kalb. Grenzau. Første Halvdel af det 17de Aarhundrede. H. 21,5 Cm.

Nr. 139. Graat og blaat Krus. Cylinderformet. Paa Forsiden et ovalt Felt med paalagt Vaaben med Hjelm og Løvværk og Aarstallet 1595, omgivet af en Krands af paalagte Løvehoveder, i Midten paa hver Side et Menneskehoved. Til

STENTØI

begge Sider i Midtpartiets hele Længde en lodret Bord af to Rader vandrette, spidse Blade adskilt i Midten af en fordybet Stribe. Oven- og nedentil Rækker af vandrette Hulkiler, Rifler og Vulster. Hanken endende i en oprullet Spids.

Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. H. 27,5 Cm. Tidligere i Oberst N. Widerbergs Samling.

Nr. 140. Graat og blaat Krus. Cylinderformet. Midtpartiet dækkes af 6 Rader med paalagte, firkantede Rosetter, med et Dyrehoved i Midten. Oven- og nedentil Rækker af vandrette Hulkiler, Rifler og Vulster. Hanken endende i en oprullet Spids.

Anden Halvdel af det 17de Aarhundrede. H. 22 Cm. Tidligere i Oberst N. Widerbergs Samling.

Nr. 141. Graa og blaa Kande. Profileret Fod. Kugleformet Beholder, lang Hals med liden Tud. Paa For- og Bagsiden et rundt Felt i en Krands af paalagte smaa Rosetter. I Forsidens Felt en femspidset Stjerne med runde Rosetter mellem Spidserne. Mellem Felterne paa begge Sider Border med dobbelte Rader af vandrette spidse Blade, adskilt af stemplede Rosetter. Rundt Halsen en paalagt Frise med vingede Englehoveder i ovale Felter, omgivet og sammenknyttet af et Baandornament. Hanken endende i en oprullet Spids. Tinlaag.

Omkring Midten af det 17de Aarhundrede. H. 27 Cm.

Nr. 142. Graat og blaat Krus. Kugleformet Beholder. Rundt Siderne tre runde Felter omfattet af en Krands af paalagte smaa Rosetter. I hvert Felt en syvspidset Stjerne med en Roset i Midten og mellem hver af Spidserne. Hank.

Omkring Midten af det 17de Aarhundrede. H. 19,5 Cm.

Nr. 143. Graat og blaat Krus. Profileret Fod. Tøndeformet Beholder, om hvis Midte en Vulst med skaarne Indsnit. Rundt Over- og Nederdelen en Rad af nedadvendte Trekanter med stemplede Ornament. Hanken endende i en oprullet Spids.

Anden Halvdel af det 17de Aarhundrede. H. 21 Cm.

Nr. 144. Graat og blaat Krus. Cylinderformet. Rundt Midten en paalagt Frise inddelt i fem bueformede Felter adskilt af Pilastre med Figurscener forestillende Barmhjertighedens Gjerninger. Over og under Midtfeltet en Række vandrette Hulkiler, Vulster og Baand med presset Netværk. Hanken endende i en oprullet Spids.

Tilskrives Johann Kalb. Grenzau. Første Halvdel af det 17de Aarhundrede. H. 20,5 Cm.

Nr. 145. Graat og blaat Krus. Cylinderformet. Om Overdelen en paalagt Frise inddelt i sex bueformede Felter adskilt af Pilastre med Figurscener forestillende Barmhjertighedens Gjerninger. Om Nederdelen parvis ordnede lancetformede Blade, i Mellemrummene et stemplet Ornament. Oven- og nedentil en Række vandrette Hulkiler og Baand med stemplet Netværk.

Tilskrives Johann Kalb. Grenzau. Første Halvdel af det 17de Aarhundrede. H. 22. Cm.

Nr. 146. Graat og blaat Krus. Cylinderformet. Om Overdelen en paalagt Frise inddelt i syv rundbuede Felter adskilt af Pilastre med Soldater haandterende sine Vaaben. Om Nederdelen parvis ordnede lancetformede Blade med pressede Rosetter i Mellemrummene. Oven- og nedentil en Række vandrette Hulkiler og Vulster. Hanken endende i en oprullet Spids.

Tilskrives Johann Kalb. Grenzau. Første Halvdel af det 17de Aarhundrede. H. 18,5 Cm.

Nr. 147. Graat og blaat Krus. Cylinderformet. Om Midten et to Gange gjentaget Relief med Jacobs Drøm og Overskriften LEITER.JACOB.S.W. Oven- og nedentil en Række vandrette Vulster og Hulkiler. Hanken endende i en Spids.

Anden Halvdel af det 17de Aarhundrede. H. 15,5 Cm.

Nr. 148. Graat, blaat og violet Krus. Cylinderformet. Om Midten en løbende Bord med indridsede Blade og Blomster. Oven- og nedentil paalagte Friser med springende Dyr og Bladværk. Hanken endende i en Spids, øverst stemplet K, ved Siden nedentil med 4.

Begyndelsen af 18de Aarhundrede. H. 15,5 Cm.

Nr. 149. Graa og blaa Kande. Kugleformet Beholder med stemplede smaa Rosetter. Lang Hals med paalagt skjægget Maske og liden Tud. Hanken endende i en oprullet Spids.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 21 Cm.

Nr. 150. Graa og blaa Kande. Kugleformet Beholder med stemplede Blad- motiver. Rundt Nederdelen af den lange Hals en skaaret Bord. Hanken endende i en oprullet Spids. Sølvlaag.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 18,5 Cm.

Nr. 151. Graa og blaa Kande. Kugleformet Beholder med parallelle lodrette Border med smaa Rosetter og pressede Fordybninger. Hank og Tinlaag.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 11 Cm.

Nr. 152. Graa og blaa Kande. Kugleformet Beholder med smaa stemplede Rosetter. Hanken endende i en oprullet Spids. Tinlaag.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 10 Cm.

Nr. 153. Graat og blaat Saltkar. Skaalen hvilende paa en firkantet Sokkel, hvis Sider er belagt med et Vaseornament.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 8 Cm.

Nr. 154. Graat og blaat Saltkar. Skaalen hvilende paa en firkantet Sokkel, hvis Sider er belagt med et dybt indskaaret Ornament, oventil afsluttet af parvis ordnede Fugle.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 8 Cm.

STENTØI

Nr. 155. Graat og blaat Saltkar. Skaalen hvilende paa en Sokkel med fire lave Fødder. Siderne belagt med smaa Rosetter med Huller i Midten.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 8 Cm.

Nr. 156. Blaat Saltkar. Skaalen hvilende paa en firkantet Sokkel med gitteragtig gjennembrudte Sider.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 8 Cm.

Nr. 157. Graat, blaat og violet Krus. Lav profileret Fod. Kugleformet Beholder med indridsede Ranker og pressede Blomster omfattende paa Forsiden et ovalt Felt med den engelske Dronning Marias kronede Brystbillede med Omskriften: MARIA : D : G : MAG : BRIT : FRANC : ET : HIB : REGINA.

Slutningen af det 17de Aarhundrede. H. 20 Cm.

Nr. 158. Graat, blaat og violet Krus. Lav, profileret Fod. Kugleformet Beholder med indridsede Ranker og pressede Blomster omfattende paa Forsiden Kurfyrsten af Cölns Vaaben med Hjelm og Løvværk og Tallet 700. Hanken endende i en udglattet Spids.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 18 Cm.

Nr. 159. Graa, blaa og violet Kande. Lav profileret Fod. Kugleformet Beholder inddelt i 9 lodrette paalagte Felter med Rækker af staaende (oven- og nedentil) og ridende Soldater (i Midten) mellem Bladværk. Hanken endende i en oprullet Spids. Tinlaag med rund Knap.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 18 Cm.

Nr. 160. Graa, blaa og violet Kande med ret Tud. Lav profileret Fod. Kugleformet Beholder med indridsede Ranker og pressede Blomster. Hanken endende i en udglattet Spids. Tinlaag. H. 23 Cm.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 23 Cm.

Nr. 161. Graa, blaa og violet Kande. Lav, profileret Fod. Kugleformet Beholder med indridsede Ranker og pressede Blomster. Lang Hals med liden Tud og paalagt Maske. Hank og Tinlaag med indridset Nr. 5 samt paa Indersiden et Stempel med Aarstallet 1726.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 21,5 Cm.

Nr. 162. Graat og blaat Krus. Cylinderformet. Midtpartiet, der dækkes af et Schakbretmønster, indfattes oven- og nedentil af en paalagt Bord med Dyr og Løvværk. Hank med Fingeraftryk. Ved Siden af Hanken et indridset Firetal.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 16 Cm.

Nr. 163. Graat, blaat og violet Krus. Cylinderformet. Midtpartiet har tre indridsede, mangespidsede Rosetter, adskilt af et Baandornament. Oven- og nedentil en Rad af spidse Facetter. Hank.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 12 Cm.

Nr. 164. Graa Kande. Pæreformet Beholder med indridsede Ranker og pressede Blade og Blomster omfattende paa Forsiden et ottekantet Felt med paalagt

H. GROSCH

Amsterdams kronede Vaaben baaret af Løver med Aarstallet 1688. Hanken endende i en oprullet Spids.

Hoehr. Slutningen af det 17de Aarhundrede. H. 23,5 Cm.

Nr. 165. Graa Kande. Høi Fod med pressede Rosetter. Kugleformet Beholder og lang Hals med liden Tud, dækket af skaaret Netværk. Hanken endende i en lang Spids. Tinlaag med indridset B. S.

Hoehr. Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 28 Cm.

Nr. 166. Brun pæreformet Kande med flekket Glasur. Foran paa Halsen en raat stiliseret Maske. Midt paa Beholderen et ovalt Felt med paalagt Indskrift: WE:BARRETT:IN:HANDYARD:IN:HOLBORN:LONDON:1668.

Engelsk Arbeide fra sidste Trediedel af det 17de Aarhundrede. H. 22 Cm.

Nr. 167. Potteformet Krukke med to Hanker og fladt Laag af brunt glaseret Pottemagerler med storblomstrede Ranker i gul, paamalet Masse. Mellem Rankerne paa den ene Side et Felt med den indridsede Indskrift: K N D. Knaer. Beer. Paa den anden Side indridset 1788. Hank med ringformig oprullede Ender og spaltet langs efter Midten med en Række Fingeraftryk paa hver Side, bemalet med gul Masse. Laaget lysegrønt glaseret med en Krands af plastiske Rosetter og i Midten en Knap.

Slutningen af det 18de Aarhundrede. H. 27 Cm.

Nr. 168. Graa Kande. Pæreformet. Nederdelen dækket af lodrette Hulkiler afsluttet af pressede Blomster. Overdelen inddelt i lodrette Felter, vekselsvis med presset Netværk og Rosetter. Hanken endende i en Spids.

Hoehr. Anden Halvdel af det 17de Aarhundrede. H. 18 Cm.

Nr. 169. Graa Kande. Kugleformet Beholder med indridsede Ranker og pressede Blade omfattende paa Forsiden et ottekantet Felt med paalagt Vaaben med Hjelm og Løvværk og Indskriften F. A. S. Z. B. 68. Hanken endende i en Spids.

Hoehr. Anden Halvdel af det 17de Aarhundrede. H. 14 Cm.

Creussen

Nr. 170. Lavt, cylinderformet Krus, mørkebrunt glaseret og bemalet med Emaljefarver. Rundt Midtpartiet et Fletteornament i Blaåt og Hvidt, oven- og nedentil en plastisk Bord med stiliserede Blomster, bemalet i Rødt, Hvidt, Blaåt og Guld. Hank. Graveret Tinlaag med en springende Hjort mellem Blomsterranker og indridset S. D. Tinring om Foden.

Slutningen af det 17de Aarhundrede. H. 13,5 Cm.

Nr. 171. Pæreformet Kande, mørkebrunt glaseret og bemalet med Emaljefarver. Siderne inddelt i parallele, lodrette Striber, vekselsvis med Fletværk og et Fjærornament, afsluttet oppe og nede af en plastisk Blomst i Rødt, Hvidt, Blaåt og Guld. Paa Forsiden et paalagt mandligt Portræt med Allongeparyk. Hank. Sølvlaag med indridset D. D. S. I. 1715.

Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. H. 19 Cm.

N° 105

N° 84

86 169

87 168

88 165

89

106 104

85 164

96 95 91 100 93 102 101 94 99 92 103

157
162

161

158

90
167

159
170

163

164
166

130

№ 110

№ 98

708	722	716	711	713	709	707
		730	722	728		731

123 125 118 123 121 124 126
117 114 119 112 120 122 113

138

142

139

136

140

141

134

137

140

143

144

148

150

156

153

151

135

146

134

132

149

155

145

147

BRITISH MUSEUM LIBRARY

EMIL HANNOVER
FAYENCE

Nr. 172—73. Apothekerkrugger (Albarelli), et Par, cylindriske, med indsnævret Fod og Hals. Polykromt dekorerede med to ovale Medaljoner, hvori Hoveder. Mellem Medaljonerne store Blomsterornamenter, som er udsparede paa blaa Bund, i hvilken Ranker o. l. er opkradsede med Penselskæftet. Ikke betegnede.

Venedig. 17de Aarh. Købte i Florens 1877. Højde 16 Ctm.

Nr. 174—75. Apothekerkrugger, et Par, paa det nærmeste kugleformede med lille Fod og Hals. Polykromt dekorerede med to cirkelrunde Medaljoner, hvori Hoveder paa gul Grund. Mellem Medaljonerne store Blomsterornamenter, som er udsparede paa blaa Bund, i hvilken Ranker o. l. er opkradsede med Penselskæftet. Ikke betegnede.

Venedig. 17de Aarh. Købte i Florens 1877. Højde 26 Ctm.

Nr. 176. Platte, oval, med en mythologisk (?) Fremstilling i levende Farver. Til venstre to Mænd i Kamp og en tredie, som iler mod Baggrunden og synes at hidkalde Hjælp. Til højre tre Kvinder som Tilskuere. I Mellemgrunden Træer og et Par Køer. I Baggrunden Huse og Bjerge. Betegnet:

Liborius Gruë P

Castelli. 18de Aarh. Købt hos C. Petersen i København 1889. Længde 35,5 Ctm.

Iblandt Castelli-Fayencemalerne indtager en Række Medlemmer af Familien Gruë fremtrædende Pladser. Den første af Navnet var *Francesco Antonio*, hvis tidligst kendte Arbejde er en Flise-Fremstilling af Madonna af Loreto i en Kirke i Castelli, hvilken er betegnet 1647. Hans Søn var *Carlo Antonio* (1655—1723), der havde fire Sønner, derimellem *Liborio*, som levede til 1776. Der kendtes hidtil kun et eneste af Liborio betegnet Arbejde (en Laag-Krukke med nøgne Figurer efter A. Caracci i South Kensington Museum, Nr. 13 — 1867). Signaturen paa dette Arbejde, der varierer lidt fra den her facsimilerede, er gengiven i næsten alle Bøger med keramiske Mærker. Se bl. a. Zimmermann's Udgave af Graesse's «Führer» (Berlin, 1910, p. 55, Nr. 15).

Nr. 177. Tallerken, flad, dekoreret i levende Farver. Foroven og forneden paa den smalle Kant en Kartouche; paa hver af Siderne en Genius mellem Blomster. I Bunden en Hyrdinde med et Lam og en Ged i landskabelige Omgivelser. Ikke betegnet.

Castelli. 18de Aarh. Købt ved Auktion i København. Diameter 17 Ctm.

Nr. 178. Kande, dekoreret i blaat, jærnrødt, grønt og gult (*décor en quatre couleurs*). Omkring Halsen Lambrequins, hvofra Guirlander hænger ned over Korpus. Længere nede paa Korpus et Bælte med lodret Sgrafering i blaat og rødt. Omkring Foden en blaa Ring. Ikke betegnet.

Rouen. 18de Aarh.'s Beg. Købt hos David Andersen i Christiania 1887. Højde 20,5 Ctm.

Nr. 179. Vandbeholder til Haandvask (*fontaine d'applique*), dekoreret i blaat, jærnrødt, grønt og gult (*décor en quatre couleurs*) med en Blomsterguirlande og Ornament, de sidste delvis udsparede paa blaa Bund. Ikke betegnet.

Rouen. 18de Aarh.'s Beg. Købt hos Hammer i Bergen 1885. Højde 36 Ctm.

Nr. 180. Jardinière, firkantet, aflang, nedadtil tilspidsende, dekoreret i blaat med en rudret Liste og et bredt Bælte med Lambrequins. Paa Smalsiderne en Maske i Relief, delvis malet i blaat. Ikke betegnet.

Rouen. 18de Aarh. Købt hos Bolvig i København 1885. Højde 20 Ctm., Længde 37 Ctm.

Nr. 181. Kande, stor, med rundt Fad, crème-gul, med sorte Kanter og litografisk Dekoration. Paa Forsiden — i en ottekantet Medaljon — et Profilportræt af Prins Christian af Augustenborg. I Bunden af Fadet og paa Laaget — i blomsterkransede ovale Medaljoner — en sørgende Kvinde ved et Alter, paa hvilket staar: MINDE OM PRINDS CHRISTIAN AF AUGUSTENBORG. Bag Altret en Flagstang med Dannebrog og Udsigt over et Sund. Under Ovalen en Trofæ med Vaaben, Faner m. m. Ikke betegnet.

England. Ca. 1810. Købt hos Wang i Christiania. Tidligere Ejer Skolebestyrer Berle sammesteds. Højde 35,5 Ctm., Fadets Diameter 25 Ctm.

Christian August, Prins af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenborg, General og norsk Statholder, f. 1768, d. 1810 ved en Lejrsamling i Skaane efter at være valgt til Sveriges Kronprins.

Nr. 182. Kurv, rund, gennembrudt, crème-gul. Ikke betegnet.

England (Leeds?). Ca. 1810. Tidligere Ejer Postmester Paaske, Larvik. Højde 7 Ctm., Diameter 22 Ctm.

Nr. 183. Assiette, 6-kantet med afrundede Hjørner. I Midten en rund For- dybning; omkring denne fire aflange Rum. Dekoreret i blaat med Blomster i kinesisk Stil. Betegnet med Fabriken DE PAAUW's (*Claes Messchert & Abraham van Noorden's*) Mærke.

Delft. 17de Aarh. Købt i Norge. Diameter 18,5 Ctm.

DE PAAUW = Paafuglen. Fabriken grundlagt 1651.

Nr. 184. Fad, lille, fladt, dekoreret i blaat. Paa Kanten Fugle og Blomster. I Bunden to Fugle under en stor blomstrende Plante. Alt i kinesisk Stil. Betegnet med Fabriken DE PAAUW's (*Claes Messchert & Abraham van Noorden's*) Mærke.

Delft. 17de Aarh. Købt i Norge. Diameter 26 Ctm.

Se foregaaende.

Nr. 185. Fad, lille, fladt, dekoreret i blaat. Kanten delt i 6 smalle og 6 bredere trapezformede Felter. I Bunden en lille Centrumsmedaljon. Indenfor disse Ind-

delinger tæt dekoreret med smaa Ornamentter og Blomster. Paa Bagsiden af Kanten firprikkede Blomster. Betegnet med Fabriken *De Roos* (*Arendt Cosijn's*) Mærke.

Delft. 17de Aarh. Købt i Norge. Diameter 26 Ctm.

De Roos = Rosen. Arendt Cosijn blev Mester 1675.

Nr. 186. Fad, rundt, med bred Kant, dekoreret i blaat. Uden Inddelinger er over Kant og Bund malet fire Kinesere i landskabelige Omgivelser. Ikke betegnet.

Delft. 17de Aarh. Købt paa Auktionen efter A. v. Lanna hos Lepke, Berlin, 1911 (Kat.-Nr. 637). Diameter 39 Ctm.

Et ganske lignende Fad med *G. L. Kruyk's* Signatur solgtes under Nr. 636 paa samme Auktion. Nærværende Fad skyldes formodentlig samme Mester.

Nr. 187–88. Krukker, et Par, ottekantede, paa lav Fod, med ottekantet udvidet Korpus og ottekantet lav, indsnævret Hals (Laagene mangler). Dekorerede i blaat med Lambrequins paa riflet Grund foroven og forneden og med fire Fremstillinger af en Kineserinde i et Landskab paa det glatte Midtparti af Korpus. Betegnet med et Monogram, som kan være *Aelbrecht Cornelis de Keizer's* eller *Amerensie van Kessel's*.

Delft. 17de Aarh. Købt hos Stibbe, Berlin, 1910. Højde 23,5 Ctm.

Aelbrecht Cornelis de Keizer blev Mester 1642; *Amerensie van Kessel* etablerede sig 1674.

Nr. 189. Tallerken, flad, dekoreret i blaat. Smal Kant med Ornamentter. I Bunden et stort blomstrende Træ foran et Gærde. Betegnet med *Cornelis de Berg's* Mærke (Forbogstaver og Stjerne, den sidste en Hentydning til Fabrikens Navn, «Stjernen»).

Delft. 18de Aarh.'s første Halvdel. Købt hos Gerard van Aaken, Berlin, 1910. Diameter 21,5 Ctm. *Cornelis de Berg* blev Mester 1720.

Nr. 190. Fad, rundt, med tunget Kant, dekoreret i blaat. Smal Kant med Ornamentter. I Bunden et stort blomstrende Træ foran et Gærde. Paa Bagsiden af Kanten veksler et Par primitive Ornamentter, det ene mandelformet, det andet krydsformet. Betegnet med *J(ohannes) van Duyn's* Navn.

Delft. 18de Aarh.'s anden Halvdel. Købt samme Sted og Aar som foregaaende. Diameter 33,5 Ctm. *Johannes van Duyn* fik sit Mærke registreret 1764 og døde 1777.

Nr. 191. Fad, rundt, dekoreret i blaat. Paa Kanten er Enkeltblomster strøede. I Bunden en stor voksende *Chrysanthemum* og andre Blomster. Betegnet med *J(ohannes) van Duyn's* Navn.

Delft. 18de Aarh.'s anden Halvdel. Købt i Norge. Diameter 35 Ctm.

Se foregaaende.

Nr. 192–93. Bouquetiærer, et Par, fladtrykte, paa firkantet Fod, med to Spiralhanke og fem Døller. Dekorerede i blaat. Paa Forsiden af det flade Korpus et Flodlandskab med en Bro og to Fiskere. Paa Bagsiden en Blomsterbuket. Paa Døllerne Sgraferinger, paa Fødderne Blomster-Ornamentter. Betegnede med *J(ohannes) van Duyn's* Navn.

Delft. 18de Aarh.? Købt hos P. Simonsen i Christiania 1884. Højde 20 Ctm.

Sene Arbejder fra van Duyn's Fabrik, som i Efterfølgeres Hænder eksisterede ind i det 19de Aarhundred.

Nr. 194—95. Daaser, et Par, med frit modellerede hvide Svaner paa grønne Laag. Paa Daasen et bredt blaåt Bælte med Bølgelinjer og polykromt malede Fisk. Over dette Bælte en tunget gul Rand, under det en gul Fodring. Betegnede med Fabriken DE BYL's (*Justus Brouwer's*) Mærke (Øxen).

Delft. 18de Aarh. Tidligere Eier Oberst Widerberg, Christiania. Købte sammesteds 1882. Højde 14 Ctm.

Justus eller Joost Brouwer fik sit Mærke registreret 1764.

Nr. 196. Fad, rundt, med tunget Rand, dekoreret i blaåt. Paa Kanten og i Periferien af Bunden Blomster-Ornamenter og Ranker. I Bunden en Vadefugl, der mellem Planter snapper efter Insekter. Paa Bagsiden af Kanten to blaa Cirkler. Betegnet med Fabriken DE BYL's (*Justus Brouwer's*) Mærke (Øksen) og et C.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Gerard van Aaken, Berlin, 1910. Diameter 35 Ctm.

Se foregaaende.

Nr. 197—98. Tallerkener, 2 Stk., med gul Rand, iøvrig dekorerede i blaåt. Paa Kanten veksler 4 mindre trapezformede Felter, hvori rhomboide Inddelinger, med 4 større do., hvori en Blomsterranke. I Bunden en Blomsterkurv med høj Hank. Betegnet med Fabriken DE BYL's (*Justus Brouwer's*) Mærke (Øksen).

Delft. 18de Aarh. Købte i Norge. Diameter 22,5 Ctm.

Se Nr. 194—95.

Nr. 199. Horn, 6-kantet, fladtrykt, dekoreret i blaåt. Paa Forsiden, indenfor en delvis plastisk Ramme, et Landskab med en bagfra set Mand. Paa Bagsiden en Gren. Betegnet med Fabriken DE BYL's (*Justus Brouwer's*) Mærke (Øksen) og Tallet 15.

Delft. 18de Aarh. Købt i Berlin, 1910. Højde 22,5 Ctm.

Se Nr. 194—95.

Nr. 200. Fiskerist, tohanket, dekoreret i blaåt med en større og seks mindre Fisk. Langs Randen en Bladkrans. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 35,5 Ctm.

Nr. 201. Vase i Flaskeform, dekoreret i blaåt. Paa den høje, ottekantede Sokkel Lambrequins. Øverst paa Korpus do. Paa det øvrige Korpus Kinesere i Landskab. Paa Halsen og dens Udvidelse Ornamenter. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt hos J. A. Levy, København, 1884. Højde 44 Ctm.

Nr. 202—03. Vaser i Flaskeform, et Par, dekorerede i blaåt. Fod og Hals ottekantede, Korpus og Halsudvidelse runde. Paa Foden Ornamenter med udsparede Felter, hvori quasi-kinesiske Skrifttegn. Paa Korpus tre store Felter med Blomster i kinesisk Stil. Paa Halsen do. do. og Lambrequins. Ikke betegnede.

Delft. 18de Aarh. Købte hos H. Jungk, Bremen, 1882. Højde 48 Ctm.

Nr. 204. Laag-Krukke, stor, ottekantet, paa høj Sokkel, med bredt udbuet Korpus og indsnævret kort Hals. Laaget højt hvælvet med stor Knap. Dekoreret i blaåt omtrent over det hele med Blomster, Petersiljeblade og Fugle. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt hos H. Jungk, Bremen, 1882. Højde 58 Ctm.

FAYENCE

Nr. 205. Horn med Laag, ottekantet, opad og nedadtil noget udvidet, dekoreret i blaat. Paa den ene Side en stor Buket Tulipaner, sammenbunden med en Sløjfe; paa den modsatte Side en blomstrende Rosengren; derimellem flyvende Insekter. Paa Laaget ligeledes Tulipaner, en Rose, et Par Insekter. Laagknappen dannes af en Høne, der ligger paa en Tønde. Ikke betegnet.

Delft? 18de Aarh. Tidligere Ejer Medicinaldirektør Dahl. Købt i Christiania. Højde 38 Ctm.

Nr. 206—10. Kamingarniture, bestaaende af 3 Laag-Vaser og 2 Horn, samt lige Stykker af ottekantet, fladtrykt Form og dekorerede i blaat. Saavel paa Vaserne som paa Hornene er i en plastisk Ramme malet en lille halvnøgen Dreng, der bærer et Risknippe. Paa Laagene (det ene ikke tilhørende) et Landskab og en frit modelleret kinesisk Hund. Ikke betegnede.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Jul. Böhrer, München, 1913. Højde henholdsvis 36,5 og 28 Ctm.

Nr. 211. Kande med Tinlaag, dekoreret i blaat med plump malede Blomster paa det runde Korpus og med trekantede Ornamenter paa Halsen. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Højde 19 Ctm.

Nr. 212. Bukkelfad, nidelt, dekoreret i blaat. Paa de ni Bukler, som danner Kanten, Blomster i kinesisk Stil; i den nikantede Bund en Krukke med Blomster. Betegnet med et ukendt Mærke.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 25,5 Ctm.

Nr. 213. Bukkelfad, nidelt, omtrent som foregaaende. Men ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 25,5 Ctm.

Nr. 214. Bukkelfad, nidelt, dekoreret i blaat. Paa de ni Bukler, som danner Kanten, og i den nikantede Bund Frugter og Blade i kinesisk Stil. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 25 Ctm.

Nr. 215. Bukkelfad, nidelt, dekoreret i blaat. Paa de ni Bukler, som danner Kanten, skiftevis en Figur i et Landskab og et Blomster-Ornament. I den nikantede Bund en Figur i et Landskab. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 25 Ctm.

Ifølge den nyeste Forskning (se: *Aug. Stoehr*, Hanauer- und Frankfurter-Fayencen. *Der Cicerone*, Jahrg. IV — 1912 — p. 108) skal den Slags Fade, naar Figurerne er ordnede saaledes, at Beskueren ser dem *alle samtidig i lodret Stilling* (i Modsætning til den radiale Ordning, i hvilken deres Fødder peger mod Centrum af Fadet), være udgaaede fra *Frankfurt* og ikke fra Delft. Da Theorien dog ikke synes med Absolutthed at kunne staa sin Prøve, og da Forskningen af de herhen hørende Spørgsmaal om Gods og Glasur endnu knapt er begyndt, end sige har givet noget endegyldigt Resultat, er nærværende og et Par andre Fade af samme Art her foreløbig opførte under Delft.

Nr. 216. Bukkelfad, ottedelt, dekoreret i blaat. Paa de otte Bukler, som danner Kanten, skiftevis en Figur i et Landskab og et Blomster-Ornament. I den ottekantede Bund en Figur i et Landskab. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Bolvig, København, 1885. Diameter 31 Ctm.

Se Bemærkningen til foregaaende.

Nr. 217. Bukkelfad, otte-delt; Buklerne skraat stillede til Radius, dekoreret i blaat. Paa de otte Bukler, som danner Kanten, skiftevis en Figur i et Landskab og et Blomster-Ornament. I den ottekantede Bund to Figurer i et Landskab. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 25,5 Ctm.
Se Bemærkningen til Nr. 215.

Nr. 218. Bukkelfad med tunget Rand og riflet Bund og Kant, dekoreret i blaat. Paa Kanten Blomster og Petersiljeblade. I Bunden en Krans af enkelte Petersiljeblade omkring en Roset med do. udenom en Centrumsblomst. Ikke betegnet.

Delft? 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 34,5 Ctm.

Nr. 219. Fad, rundt, dekoreret i violet-blaa og sort. Kanten delt i 4 mindre og 4 større Felter. I de større, som atter er tredelte ved sorte Linjer, Plante-Ornamenter; i hvert af de mindre en Kineser. I Bunden fire Kinesere siddende foran en Port. Paa Bagsiden af Kanten en Kreds af blaa Ringe. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 35,5 Ctm.

Nr. 220. Fad, rundt, dybt, dekoreret i blaat og sort. Kanten delt i 4 mindre og 4 større Felter. I de større, som atter er tredelte ved sorte Linjer, et Ornament; i hvert af de mindre en Kineser. I Bunden en Kineser, kommende fra et Hus. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 31 Ctm.

Nr. 221. Fad, rundt, dekoreret i blaat. Kanten delt i 4 større og 4 mindre Felter. I de større en Kineser i et Landskab; i de mindre et Blomster-Ornament. Bunden fyldes af et stort kinesisk Landskab, hvori to smaa Figurer. Betegnet med et ukendt Mærke, der kan læses baade som et N og som et 2 Tal.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 35 Ctm.

Figurene paa Kanten har her den samme Stilling, som har foranlediget Bemærkningen til Nr. 215.

Nr. 222—23. F a d e, 2 Stk., runde, dekorerede i blaat. Paa Kanten veksler 4 Gange et udsparet ornamentalt Felt med et ovalt Felt med Frugter. I Bunden en stor Skaal med Blomster, hvori en Fugl. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Gerard van Aaken, Berlin, 1910. Diameter 34 Ctm.

Nr. 224. Tallerken, dekoreret i blaat. Kanten delt i 4 større og 4 mindre Felter. I de større en voksende Plante; de mindre rudrede, med firprikkede Blomster i Ruderne, i Bunden en Blomsterkurv med Hank. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 22 Ctm.

Nr. 225. Tallerken med rød Rand, iøvrig dekoreret i blaat. Kanten delt i 4 rudrede og 4 planteornamentale Felter. I Bunden et Flodlandskab. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 23,5 Ctm.

Nr. 226. Fad, rundt, dekoreret i blaat. Kanten er ved 6 Spiral-Sammenstillinger delt i 6 Felter, hvori et stort Blad-Motiv m. m. I Bunden en stor Blomsterskaal. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 35,5 Ctm.

FAYENCE

Nr. 227. Fad, rundt, dekoreret i blaat. Som foregaaende, men plumpere malet. Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 35,5 Ctm.

Nr. 228. Fad, rundt, dekoreret i (lyse)blaat. Kanten delt i 8 større og 8 mindre trapezformede Felter. I de større afvekslende Blomster og Emblemer; i de mindre det samme Ornament gentaget. I Bunden en stor Blomsterskaal, hvori stikker et Par mindre Vaser med Blomster. Alt i kinesisk Stil. Paa Bagsiden af Kanten en Kreds af Trestreger og Kryds, der veksler. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 36,5 Ctm.

Nr. 229. Fad, rundt, dybt, dekoreret i blaat. Kanten delt i 8 større og 8 mindre Felter med kinesiske Emblemer. I Bunden et stort ottekantet Felt og heri Ænder ved et Vand. Paa Bagsiden af Kanten Cirkler og Buelinjer. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 36,5 Ctm.

Nr. 230. Fad, rundt, dekoreret i kraftigt blaat. Kanten delt i 8 større og 8 mindre Felter. I de større en stiliseret Blomst; i de mindre et primitivt Ornament. Felterne bredt indrammede med Linjer. Omkring Bunden en bred Cirkellinje; indenfor denne store Blomster og Blade. Plumpt malet. Betegnet: 16.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 34,5 Ctm.

Nr. 231. Fad, rundt, med bred Kant og lille Fordybning, dekoreret i blaat. Paa Kanten Kinesere i landskabelige Omgivelser. I Bunden Venus, der lader sig føre henover Havet af et Sejl, hun holder i Hænderne. Paa Bagsiden af Kanten en Kreds af Streger og Ringe, der veksler. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 34 Ctm.

Nr. 232—33. Tallerkener, 2 Stkr., med smal Kant og flad Bund, dekorede i blaat. Paa Kanten et fortløbende mandelformet Ornament. I Bunden en bred Zone med tætte Smaablade omkring en Centrums-Medaljon med en flyvende Genius. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Bolvig, København, 1880. Diameter 23 Ctm.

Nr. 234. Fad, rundt, dybt, med smal Kant, dekoreret i blaat. Indenfor en Inddeling, som dannes af store stiliserede Blade paa Kanten og en Cirkellinje i Bunden, tæt strøet med Blomster og Petersiljeblade. Paa Bagsiden af Kanten en Kreds af firprikke Blomster. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Gerard van Aaken, Berlin, 1910. Diameter 35 Ctm.

Nr. 235. Fad, rundt, med smal Kant, dekoreret i blaat. Omkring en ornamental Centrums-Rosette i Bunden er helt ud til Randen grupperet symmetrisk ordnede Sammenstillinger af Blade, Ranker, Prikker, Ornament. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 33,5 Ctm.

Nr. 236. Skaal, rund, flad, med buklet Kant, dekoreret i blaat. Om Kantens Bukler mandelformede Linjer. I Bunden et stort, fire Gange gentaget Ornament, som indrammer en Centrums-Medaljon med en Fugl i en Busk. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 22 Ctm.

Nr. 237. Fad, rundt, dybt, dekoreret i blaåt. Paa Kanten 4 store Blomster med Blade og derimellem flyvende Insekter. I Bunden en stor Blomsterkurv med Hank. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 31 Ctm.

Nr. 238. Fad, som foregaaende, men noget større.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 34,5 Ctm.

Nr. 239. Tallerken, dekoreret i blaåt. Paa Kanten 3 Blomstergrene og mellem hver af disse et Insekt. I Bunden to Ænder i et Vand ved blomstrende Buske. Betegnet med et E.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Fru Petersen, Kronprinsessegade, København, 1910. Diameter 22,5 Ctm.

Nr. 240—41. Tallerkener, 2 Stk., dekorerede i blaåt. Fra en Centrums-Medalion i Bunden med sgraferede Blade og Frugter strækker sig over Kanten og indtil Randen store takkede Blade. Mellem disse Ornamentter. Plumpt malede. Ikke betegnede.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 22 Ctm.

Nr. 242—43. Fade, 2 Stk., runde, med smal Kant, dekorerede i blaåt. Paa Kanten Blomsterranker. I Bunden en Træstamme, store Blomster og en Sommerfugl. Ikke betegnede.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 34,5 Ctm.

Nr. 244. Fad, rundt, dekoreret i kraftigt blaåt. I en Cirkel i Bunden tre runde Frugter. Lignende er enkeltvis strøede over den øvrige Flade mellem smaa-bladede, bugtede Stængler. Plumpt malet. Betegnet: 17.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 35 Ctm.

Nr. 245. Tallerken med smal Kant med rød Rand, iøvrig dekoreret i blaåt. Paa Kanten veksler en rudret Inddeling med et kinesisk Lykønskningstegn. I Bunden en Centrums-Medalion, hvorfra udgaar fire Palmetter. I hver af de fem Inddelinger samme Blomstermotiv. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 22 Ctm.

Nr. 246. Tallerken, dekoreret i blaåt. Paa Kanten et Plante-Ornament. I Bunden en Blomsterkurv i kinesisk Stil. Betegnet: 12.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 22 Ctm.

Nr. 247. Fad, rundt, dekoreret i blaåt. Fra en Cirkel i Periferien af Bunden udgaar mod Kanten 6 Baldakin-formede Buer. Mellem disse Blomster. I Bunden en blomstrende Busk. Alt i kinesisk Stil. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 35 Ctm.

Nr. 248. Tallerken med gul Rand, iøvrig dekoreret i blaåt. Paa Kanten et Ornament med Baldakin-Buer. I Bunden en Vase med Blomster. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 23 Ctm.

FAYENCE

Nr. 249—51. Tallerkener, 3 Stk., dybe, dekorerede i rødt, gulligt-grønt, gult og blaat med Blomsterranker med gule Blomster indenfor to Zoner og en Medaljon i Bunden. Ikke betegnede.

Delft. 18de Aarh. Købte i København. Diameter 22,5 Ctm.

Nr. 252. Tallerken, flad, polykromt dekoreret. Kanten er med blaa Linjer delt i 8 Felter. I de fire af disse rødliggule Blomster med grønne Blade; i de andre fire et kinesisk Emblem. I Bunden en Blomstervase og en Blomsterskaal. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 23 Ctm.

Nr. 253. Tallerken med gul Rand, polykromt dekoreret. Paa Kanten fire blaa Blomster med Blade. I Bunden en Blomsterkurv bl. a. med en stor Rose i Manganviolet. Plumpt malet. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Fru Petersen, Kronprinsessegade, København, 1910. Diameter 23 Ctm.

Nr. 254. Fad, rundt, dybt, polykromt dekoreret. Paa Kanten fire Blomster-Ornamenter. I Bunden et stort do. omkring en Rosette-formet Blomst i Mangan. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Fru Petersen, Kronprinsessegade, København, 1910. Diameter 34,5 Ctm.

Nr. 255. Tallerken, flad, polykromt dekoreret. Fremherskende Farver: Jærnrødt, Manganviolet og Kobaltblaat. Paa Kanten Blomster-Ornamenter. I Bunden en Blomsterkurv. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 22,5 Ctm.

Nr. 256. Tallerken, dyb, med smal Kant, polykromt dekoreret. Paa Kanten et Ornament. I Bunden en Buket med bl. a. to store Blomster i Manganviolet. Plumpt malet. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Fru Petersen, Kronprinsessegade, København, 1910. Diameter 23 Ctm.

Nr. 257. Tallerken, polykromt dekoreret. Langs Randen og omkring Bunden en gul Ring. Kanten delt af tre trapezformede Stykker i tre Felter, hvori Blomster. I Bunden ligeledes Blomster. Plumpt malet. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Fru Petersen, Kronprinsessegade, København, 1910. Diameter 23 Ctm.

Nr. 258. Fad, rundt, dybt, polykromt dekoreret. Brun Kant med fire udsparede hvide Felter, hvori stiliserede Blomster. I Bunden en gul Blomstervase med en Fugl. Plumpt malet. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt hos Fru Petersen, Kronprinsessegade, København, 1910. Diameter 35,5 Ctm.

Nr. 259. Fad, rundt, dybt, polykromt dekoreret. Paa Kanten fire Blomster-Ornamenter. I Bunden en Rosette omgivet af Blade-Slyngninger. Plumpt malet. Ikke betegnet.

Delft. 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 35 Ctm.

Nr. 260. Bukkelfad, dekoreret i blaat. Tunget Rand, riflet Kant, paa hvilken

et Palmeblad veksler med en Blomst. Riflet dyb Bund med en Krans af Petersiljeblade omkring en buleformet Medaljon med Æbler og Pærer. Ikke betegnet.

Ansbach? 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 33 Ctm.

1 Ansbach (Markgrevskaftet Ansbach-Bayreuth) eksisterede der fra ca. 1710 en Fayence-Fabrik, som grundlagdes af Matthäus Bauer.

Nr. 261-62. Bukkelfade, 2 Stk., med tunget Rand og riflet Kant, dekorerede i blaat, gult og brunt. Paa Kanten en ornamental Krans. Riflet dyb Bund med en Amarin. Ikke betegnet.

Sydtyskland (under norditaliensk Indflydelse). 18de Aarh. Købt i Norge. Diameter 29 Ctm.

Nr. 263. Bukkelfad med tunget Rand og riflet Kant, dekoreret i blaat og gult. Paa Kanten en ornamental Krans. Riflet dyb Bund med en gaaende Mand. Ikke betegnet.

Sydtyskland (under norditaliensk Indflydelse). 18de Aarh. Tidligere Ejer: Medicinaldirektør Dahl i Christiania; købt sammesteds 1883. Diameter 29 Ctm.

Nr. 264. Bukkelfad med tunget Rand og riflet Kant, dekoreret i blaat, gult og gulbrunt. Paa Kanten en ornamental Krans. Dyb (ikke riflet) Bund med en Amarin med et gult Slør.

Sydtyskland (under norditaliensk Indflydelse). 18de Aarh. Tidligere Ejer: Medicinaldirektør Dahl i Kristiania; købt sammesteds 1883. Diameter 28 Ctm.

Nr. 265. Kande med Tinlaag og Tinring om Foden. Dekoreret paa vreden Form og paa blaagraa Glasur med strøede Smaablade og Blomster i blaat. Betegnet (paa uglaseret Grund) med et Kryds.

Nürnberg. 18de Aarh.'s Begyndelse. Købt i Norge. Højde 21 Ctm.

Den første Fayence-Fabrik i Nürnberg blev grundlagt 1712.

Nr. 266. Kande med Tinlaag og Tinring om Foden, tæt dekoreret i blaat med Blomster-Ornamenter omkring et ovalt Felt paa Forsiden, i hvilket er malet en Borg. Betegnet: BK og derunder — adskilt ved en Streg — c. I Tinlaaget et Mærke med Bogstaverne 1 BF og Tallet 20.

Bayreuth. Ca. 1720-50. Købt i Norge. Højde 22,5 Ctm.

B. K: d. v. s. Bayreuth-Knöll. Knöll grundlagde Fayencefabriken i Bayreuth 1720. Fabriken havde sin Glanstid under Markgreve Friedrich (1735-63).

Nr. 267. Flaske, græskarformet, dekoreret i blaat. Paa underste Del af Korpus Kinesere i landskabelige Omgivelser. Omkring Indsnævringen Ornamenter. Paa øverste Del af Korpus Blomster og Fugle. Ikke betegnet.

Potsdam. Ca. 1700. Købt i Berlin. Højde 40,5 Ctm.

Fayencefabriken i Potsdam grundlagdes 1678 af Pieter Fransen van der Lee fra Delft. Sml. O. Riesebieter's Afhandling i «Der Cicerone», Jahrg. IV, pag. 917, Abb. 5.

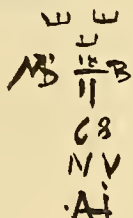
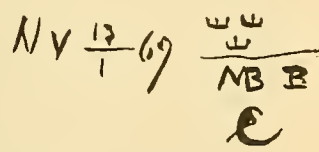
Nr. 268. Kande med Tinlaag, dekoreret i blaat med et Par store Rosetter og med et stort Felt paa Forsiden, i hvilket er malet Aarstallet 1652 samt en Fugl, under hvis udbredte Vinger to mindre Fugle søger Ly (se nedenfor). Ikke betegnet.

Hamborg. 1652. Købt i Norge. Højde 21 Ctm.

En Fayencefabrik i Hamborg eksisterede allerede i det 17de Aarh.'s Begyndelse. I Museet i Hamborg findes en lignende Kande som nærværende, dateret 1634, med en Fremstilling af Pelikanen, der nærer sine Unger med sit eget Blod. Saaledes bør formodentlig ogsaa Fremstillingen her opfattes.

FAYENCE

Nr. 269. Terrin paa Fad, polykromt dekoreret. Laagknappen dannes af en Konkylje, der hviler paa Muslinger og Planter; Hankene paa Terrinen dannes hver af to Roer; Hankene paa Fadet hver af to Porrer. Paa begge Sider af Terrinen og af Fadet en kronet Kartouche, hvori et Vaaben med en gul Ørn. Iøvrig dekoreret med Blomster og Strøbuketter.

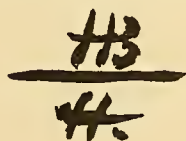
Terrinen betegnet: Fadet betegnet:

Marieberg, Sverrig. 1768—69. Købt hos Fröschl i Hamborg. Højde 44 Ctm.

Vaabnet tilhørte *Louis Auguste Le Tonnelier de Breteuil*, f. 1733, fra 1769 fransk Ambassadør ved det svenske Hof, som han forlod 1792. Han døde 1807. Terrinen har hørt til et Service, hvoraf flere Stykker endnu eksisterer. I *Museum f. Kunst u. Gewerbe* i Hamborg findes dens Mage, der for Terrinens Vedkommende er dateret 7 Novbr. 1768, medens Fadet er betegnet 13 Januar 1769. Den er gengivet i *Brinckmann's «Führer durch das Hamb. Museum»*, Hamburg, 1904, p. 360. En Tallerken af Servicet er afbildet hos Stråle: Marieberg, Stockholm, 1880, Tavle IV og tilhører Rørstrands Samling. En anden Tallerkens Kartouche med Ørnen er gengivet i Farver i *Mareschal's «Les faïences anciennes et modernes. Fayences étrangères»*, Paris, 1873. Nogle faa Stykker af Stellet fulgte med Grev Axel Bielkes Donation til Nationalmuseet i Stockholm.

Fayencefabriken i Marieberg i Sverrig blev grundlagt af J. E. L. Ehrenreich. Hans Efterfølger som Fabrikens Leder var *Pierre Berthevin*. Da denne mellem d. 13de og 24de Januar 1769 forlod Marieberg for snart efter at dukke op i Porcellænsfabriken i Frankenthal, maa Le Tonnelier de Breteuil's Service, hvoraf Terrin-Fadene her og i Hamborg er daterede 13/1 69, have hørt til de allersidste Arbejder, som saa Lyset i hans Tid ved Fabriken.

Nr. 270. Vandbeholder til Haandvask, dekoreret i blaåt. Paa Forsiden en stor plastisk Kartouche, fra hvilken Udskænken udgaar, og i hvis Midte en Kvinde ved en Brønd er malet. Omkring Foden, langs Siderne og under Halsen Rococo-Ornamenter. Betegnet:

Herrebøe, Norge. Højde 50 Ctm.

Fabriken i Herrebøe, Id Sogn ved Fredrikshald, formenes at være grundlagt ca. 1758 af *Peter Hofnagel*. H'et i underste Del af Mærket er dog snarest et Malermærke (*Hosenfeller?*).

211	175	173	176	172	174	268
	203	265	177		202	
			204	206		

183

184

185

186

189

190

191

267 187 236 206 192 183 207 205 202 194 197/98 208 193 210 195 201 188

EMIL HANNOVER
PORCELLÆN

EUROPÆISK PORCELLÆN

Nr. 271. Thepotte af blanktglaseret brunt Stentøj, dekoreret med Guld (nu virkende som Sølv). I en oval Medaljon paa begge Bredsider knæler en Kineser med en Bakke med Flaske og Glas foran en fornem Kineser, over hvem en tredje holder en Solskærm. Omkring Medaljonerne, under Tuden og paa Laaget Arabesker. Ikke betegnet.

Bayreuth. Ca. 1730. Købt hos C. Petersen i København. Højde 11,5 Ctm.

Naar dette Stykke, skønt det er af Stentøj, opføres her, er det, fordi det som *Efterligning af Böttger's «røde Stentøj»* nærmest hører hjemme i Porcellænets Historie. Bayreuther-Efterligningerne af Böttgers røde Stentøj, der, som bekendt, betegner et Stadium paa Vejen til hans Opfindelse af selve Porcellænet, har en rødligere, lysere, blødere og mindre klingende Skærv end Forbilledet.

Nr. 272–73. Kande og Skylleskaal, rigt dekorerede med Ornamentik i Guld og rødt og med «indianske» Blomster samt hver med to store arabesk-indrammede Kartoucher, hvori polykromt malede Kineserier. I en lignende Kartouche indvendig i Skaalen et kinesisk Flodlandskab. Kanden betegnet (i Guld) 9; Skaalen betegnet (i Guld) 23.

Meissen. Ca. 1730–35 (Herolds Periode). Kanden købt hos A. S. Drey i München. — Skaalen købt ved Auktionen efter Bernh. Hirschsprung, København, 1911 (Kat. Nr. 17). Kandens Højde 18,5 Ctm.; Skaalens Højde 8 Ctm.; dens Diameter 17 Ctm.

De to forskellige Tal i Guld viser, at Stykkerne ikke hører til samme Service. Men de bør retteligst sammenfattes her, da de er af ganske éns Karakter.

Nr. 274–80. Kaffekande, Thepotte, Thedaase og 4 Par Kopper, rigt dekorerede med ornamentale Guldborter samt med store Arabesk-Kartoucher i Guld, Purpur og rødt, i hvilke brogetmalede Landskaber med mange Staffagefigurer. Samtlige Stykker betegnede med Sværdmærke og (i Guld) med Tallet 50.

Meissen. Ca. 1730–35 (Herolds Periode). Købte paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Dele af Kat. Nr. 249). Kaffekandens Højde 15,5 Ctm.; Thepottens 10 Ctm.; Thedaasens 11 Ctm.; Underkops og Kops 5,5 Ctm.; Underkoppens Diam. 13 Ctm.

Nr. 281–93. Chokoladekande, Kaffekande, Thepotte, Thedaase, Sukkerskaal, Skylleskaal, Assiette og 6 Par Kopper, dekorerede med

store ornamentale Kartoucher i Guld og Purpur, i hvilke purpurmalede Lejrscener og Rytterkampe. Mellem Kartoucherne Strøblomster i Purpur. Paa Sukkerskaalen en Hank af frit modellerede grønne Grene med do. brogede Blomster. Betegnede med Sværdmærke og (i Guld) med Tallet 86.

Meissen. Ca. 1730–35 (Herolds Periode). Købt hos A. S. Drey i München. Chokoladekandens Højde 21,5 Ctm.; Kaffekandens 15 Ctm.; Thepottens 10 Ctm.; Thedaasens 10,5 Ctm.; Sukkerskaalens 10,5 Ctm.; Skyllskaalens 9 Ctm.; Assiettens Længde 17 Ctm.; Underkops og Kops Højde 6 Ctm.; Underkoppens Diam. 13 Ctm.

Assietten og 2 Par Kopper har mere aflange Kartoucher med andre Rammer end de øvrige Stykker i Servicet. At de strengt taget ikke henhører til dette, fremgaar ogsaa af, at de er mærkede med Guld-tallet 25 i Stedet for 86. Men de er iøvrig af ganske samme Karakter som de andre Stykker af Servicet.

Nr. 294. Kopper, et Par. I gyldenbrun Glasur er udsparet hvide Smaafelter, ovale, cirkelrunde og palmetformede, som er indrammede af Guld-Ornamenter og polykromt dekorerede med en Strøbuket i hvert. Paa den indre Side af Mundranden Ornamenter i Guld. Betegnet med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1740. Købt hos C. Petersen i København. Højde 7,5 Ctm.; Underkoppens Diam. 12,5 Ctm.

Efterligning af det kinesiske «Kapuciner»-Porcellæn.

Nr. 295. Skaal; 5-buket og med 5-tunget Rand, dekoreret sparsomt med «indianske» Blomster og Smaastenk af Smaablomster og Insekter. Betegnet med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1740. Købt hos Holtermann i Christiania, 1913. Højde 10,5 Ctm.; Diameter 24,5 Ctm.

Nr. 296. Neptun (Vandet), polykromt dekoreret Statuette. Han skræver over en Havhest, der kælent lægger sit Hoved mod hans Lænd. Mellem Hænderne holder han Treforken (afbrækket). Om Skulderen og Lænderne har han et hvidt Drapperi med «indianske» Blomster. Havhesten har mørkegraa Bagkrop med røde Finner. Betegnet med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1740. Købt paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 309). Højde 15 Ctm.

J. J. Kaendler's Stil. Henhører til en Suite af 4 Figurer, forestillende de 4 Elementer: Jorden, Vandet, Ilden og Luften. Fandtes samlede i C. H. Fischer's Samling. Se Katalog der Sammlung Alt- Meiszner-Porzellan des Herrn C. H. Fischer. Versteigerung zu Köln, 1906 (Nr. 1858–61 og Tavle IV).

Nr. 297. Gartner, polykromt dekoreret Statuette. Han støtter ved en Træstamme og hælder Vand af en Kande. Han er iført hvid Skjorte og blegrøde Benklæder. Betegnet med Sværdmærke og med Tallet 12 (indridset).

Meissen. Ca. 1740. Købt paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 298). Højde 12 Ctm.

Nr. 298. Tallerken med tunget Kant af det Brühl'ske «Svaneservice». I ufarvet Relief i Bunden svømmende Svaner. Paa Kanten polykrome Strøbuketter og Familjerne Brühl's og Kolowrat's Alliancevaaben. Betegnet med Sværdmærke.

Meissen. 1737–41. Købt i Berlin 1913. Diameter 22,5 Ctm.

«Svaneservicet», Johann Joachim Kaendler's berømte Mesterværk, blev udført i Aarene 1737–41 for Grev Heinrich Brühl, August III af Sachsen's Førsteminister. Hovedmassen (ca. 1400 Stk.) af Servicet tilhører det grevelige Brühl'ske Fideikommis paa Slottet Pförten i Mark Brandenburg.

PORCELLÆN

Nr. 299. Tallerken med tunget Kant, dekoreret paa «Svaneservicets» hvide Relief-Grund med Blomster i Purpur. Betegnet med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1740. Købt hos C. Petersen, København, 1894. Diameter 23,5 Ctm.

De egentlige Stykker af «Svaneservicet» bærer det under 298 omtalte Alliancevaaben. Enkeltvis forekommer Stykker uden dette, dekorerede i Lighed med nærværende. I den kgl. Porcellænssamling i Dresden er de indordnede under Arbejder, som er dekorerede udenfor Fabriken af en eller anden «Hausmaler».

Nr. 300—01. Vaser, et Par, med græskarformet Korpus, over hvis gennembrudte Kurvefletninger af hvidt Porcellæn frit modellerede, polykromt malede Blomster ranker sig. Paa de ligeledes gennembrudte Laag lignende Blomster og — som Laagknap — en Fugl. Betegnede med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1740—50. Købt i Berlin 1913. Højde 37 Ctm.

Af et vistnok enestaaende, i hvert Fald i Litteraturen ukendt, Sæt paa 4 Stykker, som i Sommeren 1913 var i Antikvitetshandelen i Berlin.

Nr. 302. Potpourri-Krukke, tohanket, med gennembrudt Laag og Hals og med rig plastisk-polykrom Dekoration, deribl. paa begge Bredsider en Rococo-Ramme, hvori i levende Farver er malet Genier, som symboliserer «Sommeren» og «Høsten». Ikke betegnet.

Meissen. Ca. 1750. Tidligere Ejer: Konrad Anker, Christiania. Højde 22 Ctm.

Laag-Knoppen mangler; Højde-Angivelsen altsaa ikke fuldstændig.

Nr. 303—08. Thekopper, 1 Par, og Kaffekopper, 5 Par, polykromt dekorerede med Landskaber med Figurstaffage i rige, polykrome Rococo-Rammer. Betegnede med Sværdmærke og med Bogstavet W (i lille Format og i rødt).

Meissen. Ca. 1750. Købt hos C. Petersen, København. Thekoppens Højde 8 Ctm.; Kaffekoppernes 6 Ctm.

Nr. 309—10. Fade, 2 Stk., store, dybe, med tunget, forgyldt Rand og svejftet og flettet Relief-Grund paa Kanten. Paa denne brogetmalede Insekter. I Bunden af det ene Fad to brogetmalede Fasaner ved en Træstub; i Bunden af det andet to Skovskader (?) i en Busk. Betegnede med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1750. Købt hos C. Petersen, København. Diameter 38 Ctm.

Relief-Grunden paa Kanten er det saakaldte «Neubrandenstein»-Mønster.

Nr. 311—12. Fade, 2 Stk., aflange, med opstaaende Hanke, forgyldt Rand, Kant med flettet Relief-Grund. Polykromt dekorerede med en stor Buket og Strøbuketter. Betegnede med Sværdmærke, det ene med Prik.

Meissen. Ca. 1750—60. Købt paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 273). Længde 41 Ctm.

Relief-Grunden paa Kanten er det saakaldte «Alt-Ozier»-Mønster.

Nr. 313—14. Fade, 2 Stk., aflange, buklede, tangede, med forgyldt Rand og med plastiske Hanke i Form af Muslingskaller. Polykromt dekorerede med en stor Buket og Strøbuketter. Betegnede med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1750—60. Købt paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 282). Længde 40 Ctm.

Nr. 315—16. Fade, 2 Stk., runde, med bølget, forgyldt Rand, Kant med flettet

Relief-Grund. Polykromt dekorerede med en stor Buket og Strøbuketter. Betegnede med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1750–60. Købte paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København 1896. Diameter 35 Ctm.

Relief-Grunden paa Kanten er det saakaldte «Alt-Ozier»-Mønster.

Nr. 317–21. Skaale, 5 Stk., dybe, med tunget, forgyldt Rand, Kant med svejft og flettet Relief-Grund. Polykromt dekorerede med en stor Buket og Strøbuketter. Betegnede med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1750–60. Købte paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 281). Diameter 22 Ctm.

Relief-Grunden paa Kanten er det saakaldte «Neubrandenstein»-Mønster.

Nr. 322–26. Skaale, 5 Stk., dybe, med tunget, forgyldt Rand. Kant med flettet Relief-Grund. Polykromt dekorerede med en stor Buket og med Strøbuketter. Betegnede med Sværdmærke med Prik.

Meissen. Ca. 1760. Købte paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 280). Diameter 24 Ctm.

Relief-Grunden paa Kanten er det saakaldte «Alt-Ozier»-Mønster.

Nr. 327–36. Tallerkener, 10 Stk., med tunget, forgyldt Rand, polykromt dekorerede med en stor Buket og Strøbuketter. Betegnede med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1760. Købte i Stockholm. Diameter 23,5 Ctm.

Nr. 337–38. Assietter, 2 Stk., bladformede med forgyldt Rand og Aare-Net i Relief. Polykromt dekorerede med en stor Buket og Strøbuketter. Betegnede med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1760. Købte paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 275). Længde 27 Ctm.

Nr. 339–42. Assietter, 4 Stk., muslingformede, med forgyldt Rand. Polykromt dekorerede med en stor Buket og Strøbuketter. Bagsiden riflet. Betegnede med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1760. Købte paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 277). Længde 19 Ctm.

Nr. 343–45. Assietter, 3 Stk., muslingformede, med brun Rand. Polykromt dekorerede med en stor Buket og Strøbuketter. Bagsiden riflet. Betegnede med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1760. Købte paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 279). Længde 21 Ctm.

Nr. 346. Assiette, muslingformet, med brun Rand. Polykromt dekoreret med en stor Buket og Strøbuketter. Bagsiden riflet. Betegnet med Sværdmærke.

Meissen. Ca. 1760. Købt paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 278). Længde 19 Ctm.

Nr. 347–54. Thepotte, Thedaase, Sukkerskaal og 5 Par Kopper, polykromt dekorerede, delvis paa svejft og flettet Relief-Grund, med større Buketter

PORCELLÆN

og Strøblomster. Hankene greneformede, Laag=Knopperne blomsterformede. Kopperne betegnede med Sværdmærke med Prik. Thepotten og Sukkerskaalen betegnede med Sværdmærke uden Prik. Thedaasen ikke betegnet.

Meissen. Ca. 1760. Købt paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896. Thepottens Højde 11 Ctm.; Thedaasens 13 Ctm.; Sukkerskaalens 11,5 Ctm.; Koppernes 8 Ctm.; Underkoppernes Diameter 14 Ctm.

Relief=Grunden er det saakaldte «Neubrandenstein»-Mønster.

Beslægtede Stykker, men kun for Koppernes og Thedaasens Vedkommende samhørende.

Nr. 355. Terrin, oval, med Fad, ovalt opadbøjet, tunget. Polykromt dekoreret med Blomster indenfor Blomster-Rammer i lavt Relief. Paa Laaget en frit modelleret Genius, der vælter Blomster ud af et Overflødighedshorn. Ved Terrinens farvede Hanke ligeledes frit modellerede Blomster. Paa Fadets Flige et Muslingmotiv i Relief og purpurmalet. Terrinen betegnet med Sværdmærke med Prik *mellem* Sværdene; paa Fadet er Prikken *over* Sværdene.

Meissen. Ca. 1760. Købt hos David Andersen i Christiania. Samlede Højde 26 Ctm.; Fadets Længde 42,5 Ctm.

Blomster-Rammerne i lavt Relief er det saakaldte «Gotzkowsky»-Mønster.

Nr. 356. Sommer og Høst (?), Gruppe i Biscuit, bestaaende af fire Børn, hvoraf de tre er stillede omkring det fjerde Barn, som staar paa et højt, gennembrudt Fodstykke. Den sidstnævnte Figur, der har Forklædet fuldt af Blomster og bærer en Blomsterkurv, synes at symbolisere Sommeren. De øvrige, der bærer Druer, Høsten. Gruppen staar paa en cylindrisk Sokkel, som i antikiserende Stil er behængt med et Drapperi og omviklet med en Bladkrans. Betegnet (indridset) med Sværdmærket i en Triangel og derunder: B. 60.

Meissen. Ca. 1780. Købt hos Hammer i Bergen. Højde 27 Ctm.

Efter et Eksempel i polykromt dekoreret Porcellæn og med en ringe Variation i Kompositionen gengiven i Karl Berling's «Das Meissner Porzellan und seine Geschichte», Leipz. 1900, p. 145, Fig. 209.

Nr. 357. Vase, tohanket, af antik=romersk Form, hvilende paa en firkantet Sokkel. Rundt om Korpus — under de opstaaende Hanke — en Laurbærkrans i lavt Relief og med Guld. Derunder en bred Zone, hvori der mellem polykromt malede fine Arabesker er to Medaljoner med grisaillemalede Emblemer paa brun Bund. Underdelen af Korpus vifteribbet. Paa Fodens Udladning forgyldte Akanthusblade over horizontale Rifler. Paa Sikkelen rektangulære Felter med et forgyldt Spiral=Ornament. Laaget mangler. Betegnet (i blaat) F. — A. C og (indridset) AC. S*.

Fürstenberg. Ca. 1770—80. Købt hos Hammer i Bergen. Højde 26,5 Ctm.

Nr. 358. Fad, ovalt, med opstaaende Kant, som er dekoreret med en Frise med et flerfarvet Spiral=Ornament, medens Randen er formet af Akanthusblade i Relief og Guld. I Bunden polykromt malede fine Arabesker omkring en oval Medaljon med grisaillemalede Emblemer (en Lyre, Bøger, en Fakkelt m. m.) paa brun Bund. Betegnet (i blaat) F med et 6-Tal under og (indridset) E. 6 med et F. under.

Fürstenberg. Ca. 1770—80. Købt hos Hammer i Bergen. Længde 40 Ctm.

Nært beslægtet med foregaaende.

Nr. 359. Cicero, Buste af Biscuit, paa Fod og firkantet Sokkel af hvidt Porcellæn med Guldrande. Sokkelen betegnet (i blaat) *F* og (indridset) *A. 2* med et *F* under. Busten betegnet: CICERO. Nr. II og med en indpresset galopperende Hest med et *W.* under.

Fürstenberg. Ca. 1780? Købt paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 341). Højde 19 Ctm.

Den galopperende (Braunschweig'ske) Hest, som ikke forekommer paa Fürstenbergs Porcellæn, men kun paa Fabrikens Biscuit, i Forening med de øvrige Mærkers Tilforladelighed gør det sandsynligt, at Busten blot er et mindre godt Eksempel fra den Tid, den foregiver at tilhøre, og ikke en moderne Afformning, hvad ellers navnlig det rivende haarde Stof i Biscuiten kunde tyde paa.

Buster af Cicero nævnes i en Priskurant fra Fabriken 1779. (Se: Chr. Scherer, Das Fürstenberger Porzellan, Berlin, 1909, Beilage V.)

Nr. 360. Kopper, et Par, med forgyldte Rande, dekoreret med Bladguirlander i gult og brunt samt med polykrome Medaljoner, en oval paa Koppen, en cirkelrund i Underkoppen, i hvilke en nøgen kvindelig Figur i et Landskab. Betegnet med et kronet *CT* i Monogram.

Frankenthal. Ca. 1770. Købt hos C. Petersen i København. Højde 5,5 Ctm.; Underkoppens Diameter 8,5 Ctm.

Kop, Skyllskaal og Kande af samme Service er afbildet paa Tavle 196 i *Friedrich H. Hofmann's* «Frankenthaler Porzellan», München, 1911.

Nr. 361—67. Kaffekande, Sukkerskaal, Thekopper, 1 Par, og Kaffekopper, 4 Par, polykromt dekorerede med Genrescener samt med grønne Borter, der er rudrede og prikkede med graat og nedadtil kantede med Rococolinjer i Purpur. Betegnede med *CV* i Monogram.

Kloster-Veilsdorf (Thüringen). Ca. 1770. Købt paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 402). Kaffekandens Højde 18,5 Ctm.; Sukkerskaalens 10 Ctm.; Thekoppernes 7,5 Ctm.; Underkoppens Diameter 14 Ctm.; Kaffekoppernes Højde 5 Ctm.; Underkoppernes Diameter 12,5 Ctm.

Fabriken i Kloster-Veilsdorf stiftedes 1760 af Prins Eugen af Hildburghausen.

Stykker af det samme Service findes bl. a. i Det Danske Kunstindustrimuseum i København.

Nr. 368. Natlampe, bestaaende af fire Stykker: 1) et Fad med Greb, 2) en Underdel, 3) et Laag, 4) en løs Tragt i dette. Polykromt dekoreret med Blomsterguirlander, der paa Laaget lægger sig ind over et lyst-violet ovalt Skjold med de sammenslyngede Bogstaver *ALS*. Takket forgyldt Rand. Ikke betegnet.

Mennecy? 18de Aarh. Købt hos David Andersen, Christiania, 1887. Højde 4,5 Ctm.; Fadets Diam. 10,5 Ctm.

Blødt Porcellæn. Bestemmelsen «Mennecy» gives her med alt muligt Forbehold. Talen er om et Stykke Forsøgs-Porzellan, hvis Herkomst kun kan formodes gennem Analogier.

Fabriken i Mennecy (Mennecy-Villeroy) blev grundlagt af François Barbin 1735.

Nr. 369. Kopper, et Par, brogetmalede og med Turkisgrund. Paa Underkoppen en bred turkisfarvet Kant med forgyldte Ornament; i dens Bund en brogetmalet Fugl i et Træ. Overkoppen turkisfarvet med et udsparet aflangt Felt og heri en brogetmalet Fugl paa en Gren. Betegnet (i blaat) med Sèvres' sammenslyngede *L'er* med et *H* imellem og *CP* over.

Sèvres. 1760. Købt hos C. Petersen i København. Højde 5,5 Ctm.; Underkoppens Diameter 10 Ctm.

H'et i Mærket er Aars-Bogstavet for 1760. Malermærket *CP* er antagelig *Chapuis aîné*, der kom til Fabriken i 1756 og var Specialist i Blomster og Fugle.

Nr. 370. Tallerken med tunget Rand og med bred turkisfarvet Kant, der er mønstret med Guld. Paa den hvide Bund en brogetmalet Fugl i et Træ paa Baggrund af et Bjerg. Betegnet (i blaat) med Sèvres' sammenslyngede *L*'er med et *S* imellem og et *D* under. Derunder (i violet): *Le cap=rouge — Ou figuies du Nouveau Continental*.

Sèvres. 1770. Købt hos C. Petersen i København. Diameter 24 Ctm.

Den mønstrede Grund er en Blanding af «fond vermicellé» og «oeil de perdrix». S'et i Mærket er Aars-Bogstavet for 1770. Malermærket *D* ubekendt.

Nr. 371. Kopper, et Par, med *bleu royal*-Glasur med Guld. Paa Forsiden af den cylindriske Kop er udsparet en hvid Medaljon med en ophængt Blomsterkurv i levende Farver. I den dybe Underkop er udsparet en hvid Bund med lignende Dekoration. Betegnet (i blaat) med Sèvres' sammenslyngede *L*'er med et *X* og et *B* under.

Sèvres. Ca. 1780. Købt hos C. Petersen i København. Højde 7 Ctm.; Diameter 12 Ctm.

Malermærket *B* betyder *Boulanger*, der virkede ved Fabriken fra 1779—85.

Nr. 372—75. Tallerken, Crémekopper, 2 Stk., Sukkerskaal, med Napoleon III's kronede *N* i Guld og med Guldrande. Iøvrig udekorerede. Betegnede (i rødt) med Sèvres' Mærke fra Perioden 1854—70 og (i grønt) med Aarstal fra (18)54—(18)67.

Sèvres. 1854—70. Købte hos C. Petersen i København. Tallerkenens Diameter 24 Ctm.; Crémekoppernes Højde 8 Ctm.; Sukkerskaalens Højde 14 Ctm.

Et Fad med to Crémekopper af samme Service solgtes ved B. Hirschsprungs Auktion i København 1911 (Kat. Nr. 33).

Nr. 376—77. Sommeren og Høsten, 2 polykromt dekorerede Statuetter af en staaende Dame og en siddende Kavalier, den første bærende en Blomsterkurv og med Blomster ved sit Sæde, den sidste bærende et Neg og med et Neg ogsaa ved sine Fødder. Paa Figurernes Sokler Rococo-Snirkler med Forgyltning. Ikke betegnede.

Chelsea. Ca. 1765. Købte ved Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 383—84). Højde 15,5 Ctm.

Nr. 378—79. Kopper, 2 Par, dekorerede med pastorale Figur-Scener i Arabeskeram, som er malede i jærnrødt, violet og Guld. Ikke betegnede.

Venedig. Ca. 1725. Købte hos C. Petersen i København. Højde 6 Ctm.; Underkoppens Diameter 12,5 Ctm.

Kendelige som Frembringelser af Fabriken i Venedig paa Stilen i Arabeskerne, i hvilke de lange røde Udløbere er en Afbigelse fra de Meissner-Forbilleder, som iøvrig er fulgte. Kendelige ogsaa paa Glasuren, som er gulere og mere glasagtig end Meissens.

Fabriken i Venedig blev grundlagt 1720 med Bistand af Christoph Conrad Hunger, en Arbejder fra Meissen, der kort forinden havde medvirket til at grunde Fabriken i Wien. Han forlod allerede 1725 Venedig og vendte tilbage til Meissen. Derfra drog han til Sverrig. I 1737 tilbød han — dog forgæves — den danske Regering at oprette en Porcellænsfabrik i København.

Nr. 380—81. Laag-Urner, et Par, hvis Hanke dannes af store hvide Faun-Masker med (koldt) forgyltde Ringe i Gabet. Polykromt dekorerede med store

Blomsterbuketter og Strøblomster. Paa Laagene en liggende nøgen Genius med en forgyldt Urne, fra hvilken Vandet løber. Betegnede med det københavnske Bølgemærke.

København. 18de Aarh.'s Slutn. Tidligere Ejer: Medicinaldirektør Dahl, Christiania. Højde 28 Ctm.

Nr. 382—83. Laag-Urner paa Sokler, et Par, ægformede, med Foden hvilende paa firkantede Fodstykker, der atter hviler paa høje, firkantede Sokler. Paa Laagene en siddende, letfarvet, nøgen Genius, holdende et Skjold. Laagene desuden dekorerede med en grøn Bladkrans, og, langs Randen, med en Bladkrans i Guld, svarende til en do. paa øverste Rand af Korpus. Korpus iøvrig kun dekoreret med to Genier (i levende Farver), der, svævende i Skyer, holder et Skjold med Indskriften: *Til Erindring*. Omkring Foden en lignende grøn Bladkrans, som paa Laaget. Paa Fodstykket firkantede Felter med et Ornament. Paa Sokkelen Guirlander og en Bladkrans i Relief, delvis optrukket i Guld. Betegnede med det københavnske Bølgemærke.

København. 18de Aarh.'s Slutn. Købt i Norge. Højde 37,5 Ctm.

Soklerne antagelig senere udførte end Urnerne. Formentlig ca. 1825.

Nr. 384—85. Vaser, et Par, tohankede, med rig plastisk Dekoration. Paa de hvælvede Laag en siddende Genius, holdende en oval forgyldt Ramme med et Silhuetportræt paa rød Grund. I den ene Ramme er Silhuetten et Mandsportræt med Indskriften *Friederich Pr. Hær. D. et Norv.* (Frederik, Arveprins til Danmark og Norge); i den anden et Kvindeportræt uden Indskrift (Sophie Frederikke af Meklenborg-Schwerin). Paa de to Sider af Vasernes Korpus store Buketter, frit modellerede og i levende Farver; paa de to andre Sider Hankene, som er dannede af Grene og for Enderne omviklede med Blomster. Korpus tilligemed Foden iøvrig dekoreret med Roser og Strøblomster. Kun den ene Vase er betegnet med det københavnske Bølgemærke (idet Foden paa den anden er fornyet).

København. 18de Aarh.'s Slutn. Købt hos Stibbe, Berlin, 1913. Højde 35,5 Ctm.

Arveprins Frederik (1753—1805), Søn af Frederik V og Juliane Marie, gift 1774 med Sophie Frederikke af Meklenborg-Schwerin.

Nr. 386. Kopper, et Par, dekoreret i Purpur med Landskaber. Paa Overkoppen en Isgrøtte e. l.; i Underkoppen et halvt udgaet Træ og to Figurer i Forgrunden af et Landskab med Bygninger. Betegnet med det københavnske Bølgemærke.

København. 18de Aarh.'s Slutn. Købt i Norge. Højde 6 Ctm.; Underkoppens Diameter 13,5 Ctm.

Nr. 387—88. Tallerkener, 2 Stk., dekorerede med Blomster i Purpur. Paa Kanten fire Strøbuketter. I Bunden en stor Buket. Betegnede med det københavnske Bølgemærke.

København. Ca. 1790. Købt hos Holtermann i Christiania, 1913. Diameter 25 Ctm.

Enhører til et Service, hvoraf Størstedelen tilhører Det Danske Kunstindustrimuseum i København.

Nr. 389. Atlas bærende Himmelgloben, polykromt dekoreret Statuette. Han staar støttet mod en Træstamme og læner sig forover, bærende Globen paa

PORCELLÆN

sin Nakke og mellem sine Hænder. Om Lænderne har han et violet-rødt Drapperi med forgyldte Rande; iøvrig er Figuren nøgen. Træstammen og Fodstykket grønt maledet. Paa Globen farvede Dyr- og Figurfremstillinger af de forskellige Himmeltegn. Betegnet med det københavnske Bølgemærke.

København. Ca. 1790. Købt ved Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 208). Højde 35,5 Ctm.

En Pendant til denne Figur — Atlas bærende Jordkloden — tilhører Kunstindustrimuseet i Christiania (købt ligeledes ved P. Simonsens Auktion, Kat. Nr. 207). Et andet Eksempel af Figuren med Himmegloben tilhører Det Danske Kunstindustrimuseum i København. Den blev udført i Model ca. 1790. Efter Brændingslisterne blev den udført i 20 Eksemplarer, hvoraf der i 1792—1815 solgtes 14 à 35 Rigsdaler for Stykket.

KINESISK OG JAPANSK PORCELLÆN

Nr. 390. Kuanyin, staaende. Statuette i hvidt Porcellæn (*blanc de Chine*). Hun holder Hænderne foldede over Skødet. Paa Sökkelen, paa hvilken hun staar, er stiliserede Skyer graverede. Ikke betegnet.

Kina. 18de Aarh. Købt i Norge. Højde 41,5 Ctm.

Kuanyin: en af de populære buddhistiske Gudeskikkelser, Gudinde for den lidende Menneskehed og navnlig de barnløse Kvinders Trøsterske. Størsteparten af Kuanyin-Statuetterne i *blanc de Chine*, «Chien-yao», ligesom det meste af den Art Porcellæn i det hele, fra Værkstederne i Provinsen Fo-Kien.

Nr. 391—92. Fornem Kineserinde, staaende, 2 Stk. Statuetter i hvidt Porcellæn (*blanc de Chine*). Hun holder et Scepter («Jui») i højre Haand, medens venstre Arm og Haand er skjult under hendes Kappe. Ikke betegnet.

Kina. 18de Aarh. Købt i København, 1876. Højde henholdsvis 45 og 43,5 Ctm.

«Chien-yao» (se foregaaende).

Nr. 393. No Chü na, siddende med en Rosenkrans i en lav Tronstol. Statuette, dekoreret i rødt, grønt og blaåt. Ikke betegnet.

Kina. 18de Aarh. Købt i Norge. Højde 13,5 Ctm.

No Chü na: en af de 16 Arhat'er (Værdige), som er Buddhas nærmeste Disciple. Fremstilles i en Præstestol med en Rosenkrans i Haanden. Som andre buddhistiske Hellige har han lange Ørelapper — et Tegn paa Visdom. Han frembyder i nærværende Statuette iøvrig Lighed med *Pou-tai* (Japanernes *Hotei*), med hvem han har den tykke Mave og det skallede Hoved fælles. Men efter Rosenkransen og Præstestolen maa han tydes som No Chü na.

Nr. 394. Tallerken af *Famille-Verte*-Typen, flad, med fint tunget, brun Rand. Paa Kanten veksler fire Felter med tætte Blomster og Blade med fire udsparede Felter med Dyr og Emblemer. I Bunden to Kineserinder i et blomstrende Landskab, hvori et Bord med en Blomsterkrukke. Paa Bagsiden af Kanten fire Blomsterranker. Ikke betegnet.

Kina. Kang-hsi-Tiden (1662—1723). Købt hos C. Petersen i København. Diameter 24 Ctm.

Nr. 395. Tallerken af *Famille-Verte*-Typen, flad, med fint tunget, brun Rand. Paa Kanten veksler fire Felter med tætte Blomster og Blade med fire udsparede Felter med Blomster og Insekter. I Bunden Blomster, hvori to Fugle. Paa Bagsiden af Kanten tre Blomsterranker. Ikke betegnet.

Kina. Kang-hsi-Tiden (1662—1723). Købt hos C. Petersen i København. Diameter 23,5 Ctm.

Nr. 396. Tallerken af *Famille-Rose*-Typen, flad. Paa Kanten veksler tre røde Pæoner med tre blaa Blomster. I Bunden er i blaat under Glasur malet tre Fugle i Søen og en flyvende Fugl i Luften. Ikke betegnet.

Kina. Chien-lung-Tiden (1736—1795). Købt i Norge. Diameter 23 Ctm.

Nr. 397—98. Tallerkener, 2 Stk., af *Famille-Rose*-Typen, flade. Indenfor en graabrun Rand med Ornament i Guld er Kanten dekoreret med fire røde Blomster. Væggen mellem Kanten og Bunden er delt i 8 Felter. I de fire større af disse en Chrysanthemum paa mønstret grøn eller blegrød Grund. I de fire mindre Emblemer. I Bunden Pæoner og blomstrende Blommetræ, delvis med Guld. Paa Bagsiden af Kanten to Blomsterranker i rødt. Ikke betegnede.

Kina. Chien-lung-Tiden (1736—1795). Købt i Norge. Diameter 22,5 Ctm.

Nr. 399. Tallerken af *Famille-Rose*-Typen, flad. Paa Kanten tre Blomsterranker. I Bunden voksende Blomster. Ikke betegnet.

Kina. Chien-lung-Tiden (1736—1795). Købt i Norge. Diameter 23 Ctm.

Nr. 400. Tallerken af *Famille-Rose*-Typen, flad. Paa Kanten Blomster-Ornamenter. I Bunden en Blomstervase, omgivet af blomstrende Planter. Ikke betegnet.

Kina. Chien-lung-Tiden (1736—1795). Købt i Norge. Diameter 23 Ctm.

Nr. 401—02. Tallerkener, 2 Stk., af *Famille-Rose*-Typen, flade og med forgyldt Rand. Paa Kanten tæt spiralmønstret brun Grund, hvori er udsparet firebuede, blaat konturerede Medaljoner med flerfarvede Blomster. I Bunden røde Pæoner, Ferskenblomster m. m. Ikke betegnede.

Kina. Chien-lung-Tiden (1736—1795). Købt i Norge. Diameter 22,5 Ctm.

Nr. 403. Fad af *Famille-Rose*-Typen med rødgul Rand. Paa Kanten otte Blomster paa brun spiralmønstret Grund. I Bunden Pæoner og blomstrende Blomme. Paa Bagsiden af Kanten fire røde Blomster. Ikke betegnet.

Kina. Chien-lung-Tiden (1736—1795). Købt i Norge. Diameter 31 Ctm.

Nr. 404—09. Tallerkener, 6 Stk., dekorerede i blaat under Glasur, i flere Emalfarver samt i Guld. Paa Kanten tre blomstrende Grene. I Bunden et blomstrende Træ, der bl. a. bærer en stor rød og forgyldt Blomst. Ikke betegnet.

Kina. Chien-lung-Tiden (1736—1795). Købt i Norge, 1883. Diameter 23,5 Ctm.

Nr. 410. Laag-Skaal med Sølvhanke, dekoreret i blaat under Glasur med Bambus og Blomster. Ikke betegnet.

Kina. Chien-lung-Tiden (1736—1795). Købt paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 406). Højde 15,5 Ctm.; Diameter 17 Ctm.

I (de senere tilføjede) Sølvhanke Mestermærket CD i Monogram samt Aarstallet 1832.

Nr. 411—12. Fade, 2 Stk., store, runde, med tunget Kant, dekorerede i blaat under Glasur. Langs Randen et à la grec-Ornament med Blomster. Paa Kanten iøvrig fire større og fire mindre Blomster. I Bunden en stor Buket og Strøbuketter. Ikke betegnede.

Kina. Chien-lung-Tiden (1736—1795). Købt paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 460—61). Diameter 42 Ctm.

PORCELLÆN

Nr. 413. Laag=Krukke, kolossal, dekoreret i blaat under Glasur. Foroven Lambrequins med Udsparinger. Den øvrige Del af Korpus dækket med et rundt løbende Landskab med Bygninger. Under den spidse Knap paa Laaget et Flodlandskab. Ikke betegnet.

Kina. 18de Aarh.'s 2den Halvdel. Købt paa Auktionen efter den norske Samler P. Simonsen, København, 1896 (Kat. Nr. 426?). Højde 65 Ctm.

Nr. 414. Terrin, rund, med en frit modelleret blaa Frugt paa Laaget, dekoreret i blaat under Glasur med store Buketter og Strøblomster. Ikke betegnet.

Kina. 18de Aarh.'s 2den Halvdel. Købt paa en Auktion i København. Højde 29,5 Ctm.; Diameter 31 Ctm.

Nr. 415—22. Horn, 2 Stk., Daase med Laag, Laagkrukke, Kopper, 3 Par, Urtepotte=Skjuler med gyldenbrun («Kaffe» ogsaa kaldet «Kapuciner») Glasur med takket=bladformede Udsparinger, hvori Blomstermaleri i Emaljefarver. De fremherskende af disse er *famille=rose=rødt* og kobbergrønt. Ikke betegnede.

Kina. 18de Aarh.'s 2den Halvdel. Købt i Norge. Hornenes Højde 24 Ctm.; Daasens 6,5 Ctm.; Laagkrukkens 22 Ctm.; Koppernes 5 Ctm.; Underkoppernes Diameter 12 Ctm.; Urtepotteskjulerens Højde 16,5 Ctm.

Iflg. *Père d'Entrecolles*, der skrev i 1712 og 1722 om kinesisk Porcellæn («Lettres édifiantes et curieuses»), var «Kapuciner» Glasuren (*Tsi kin yew*, d. v. s. Glasur af brændt Guld) en Opfindelse fra hans Tid. Efter *Bushell* skal den endog være ældre end fra Kang-hsi's Tid, neml. fra Wan-li's (1573—1619). I nærværende Form og i Sammenhæng med nævnte Dekoration er den dog sikkert meget yngre, antagelig fra anden Halvdel af det 18de Aarhundrede. Et smukt Eksempel af Arten, en stor Laagkrukke i South Kensington-Museet, er gengivet under Nr. 388 i *W. G. Gulland's «Chinese Porcelain»*, London, 1898.

Nr. 423. Vase med firkantet Hals, der udvider sig opadtil, og med firkantet Korpus, der indsnævres nedadtil. Paa alle Sider polykromt dekoreret i Emaljefarver med Kinesere i Landskaber. Paa de to af Skuldrene en rød Dyremaske med en gul Ring i Relief. Ikke betegnet.

Kina. 18de Aarh.'s 2den Halvdel. Købt i Norge. Højde 22,5 Ctm.

Nr. 424. Blomsterhorn, firkantet, nedadtil indsnævret og paa lav Sokkel (indvendig foroven Afsatser, paa hvilken en Rist til Blomsterstænglerne har hvilet). Paa de to af Siderne greneformede Hanke, malede i rødt og Guld. Alle Siderne iøvrig polykromt dekorerede i Emaljefarver med ornamentale Rammer, Blomsterbuketter og Strøblomster. Ikke betegnet.

Kina. 18de Aarh.'s 2den Halvdel. Købt i Norge. Højde 18,5 Ctm.

Nr. 425. Tallerken, flad, med ornamentale Kant=Borter i rødt og Guld. I Bunden en siddende Kvinde med en Hund paa sortsgraferet Baggrund. Ikke betegnet.

Kina. 18de Aarh.'s Slutn. Købt i Norge. Diameter 23 Ctm.

Figuren efter europæisk Forbilled.

Nr. 426. Tallerken, flad, med ornamentale Kant=Borter i rødt og Guld. I Bunden en siddende Kvinde, hvis Dragt delvis er i Guld, og som tegner sig mod en sortsgraferet Baggrund. Ikke betegnet.

Kina. 18de Aarh.'s Slutn. Købt i Norge. Diameter 23 Ctm.

Figuren efter europæisk Forbilled.

Nr. 427—30. Thekande, lille, Thedaase og Kopper, 2 Par, helt over tæt mønstrede med Blomster-Ornament i hvid Emaljefarve, i hvilken farveløse Sgrafe-ringer, og dekorerede i rødt, Guld og nogle lyse aquarelagtige Toner med Landskabsmedaljoner, hvori saavel en Staffage af to røde Hjorte som selve det landskabelige Motiv gentager sig. Omkring Randene Ornament i Guld og rødt. Omkring Thedaasens Fod et gennembrudt, forgyldt Ornament.

Kina. 18de—19de Aarh. Købt ved Auktion i Christiania, 1884. Thekandens Højde 11,5 Ctm.; Thedaasens 12,5 Ctm.; Koppernes 5 Ctm.; Underkoppernes Diameter 11,5 Ctm.

Nr. 431. Horn, slankt, cylindrisk, med Udvidelse opad og nedadtil, polykromt dekoreret, med fremherskende blaat (under Glasur) og Jærnrødt, der nærmer sig Zinnober. I Sekskanter Ornament, i Palmetter Drager, Føniks-Fugle m. m. Udenfor Inddelingerne (paa hvid Grund) Paradisfugle i Grene. Indeni Hornets Munding to røde Blomstergrene. Ikke betegnet.

Arita i Provinsen Hizen, Japan. 18de Aarh.? Tidligere Ejer: Fru Balchen, Kongsvinger. Højde 40 Ctm.

Sen Eksport eller saakaldet «Imari»-Vare, benævnet efter Imari, Udførselshavn for Aritas og Provinsen Hizens Porcellæn.

Nr. 432. Horn, slankt, cylindrisk, med Udvidelse opad og nedadtil, dekoreret i blaat (under Glasur), rødt og Guld med Ornament, Drager og Blomster. Ikke betegnet.

Arita i Provinsen Hizen, Japan. 18de Aarh.? Tidligere Ejer: Fru Balchen, Kongsvinger. Højde 41,5 Ctm.

Nr. 433. Urtepotteskjuler, cylindrisk, nedadtil afrundet, dekoreret i blaat (under Glasur), rødt og svagt Guld med Blomster og Blade indenfor Hjertelinjer og Strømlinjer. Ikke betegnet.

Japan. 19de Aarh. Købt i Christiania. Højde 15 Ctm.; Diameter 23 Ctm.

277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500

LIBRARY
MUSEUM

A:590

N:298

A:590

360 373 378 377 200 376 379 377 350
 375 379 372 374 356 368 360 370 371
 357

350	309	351	352	310	353
364	347	361	362	348	367
	365			366	

N° 384

N° 385

391	422	419	415	420	390	421	416	417	418	392
432	427	423	429	413	413	430	424	428	428	431

EMIL HANNOVER

SØLV

Nr. 434. Bæger. Under Mundranden og ved Foden et forgyldt glat Baand. Den øvrige Flade overpunslet med Undtagelse af en udsparet forgyldt Oval med et Spejl-Monogram og derunder Aarstallet 1693. Indvendig forgyldt. Betegnet med Christiania Bymærke med Aarstallet (16)86 og med Mestermærket MF—H (i Hjerte).

Christiania. 1686. Købt af Frk. Dorph, København, 1913. Højde 6,5 Ctm.

Udført i Christiania 1686 af Morten Finckenhagen († 1731). Se om denne: *Kristiania Kunstindustrimuseum: Gammel Guldsmedkunst. Beskrivende Fortegnelse* (over Udstillingen 1909). Kristiania, 1909, p. 4. Til denne Kilde er i det følgende henvist med Ordene «Beskrivende Fortegnelse 1909».

Nr. 435—36. Lysestager, et Par. Balustreformede med terrassedannede, 8-kantede Fodstykker med afrundede Hjørner og med en cirkelrund Fordybning paa Oversiden. Betegnede NH (i Kartouche).

Christiania. Ca. 1700. Købt hos David Andersen, Christiania, 1893. Højde 17 Ctm.

Udført i Christiania ca. 1700 af Niels Larsen Haugaard. Se om denne «Beskrivende Fortegnelse 1909», p. 10.

No. 437. Sukkerbøsse. Udbuet nedadtil. Laaget med den spidse Laagknop perforeret indenfor en Inddeling af seks lodretgaaende Lister. Iøvrig ganske glat. Betegnet: I A — M (i Trepas).

Christiania. Ca. 1740. Købt i Christiania i 90erne af forrige Aarhundred. Højde 21,5 Ctm.

Udført i Christiania ca. 1740 af Jacob A. Møller (?). Se om denne «Beskrivende Fortegnelse 1909», p. 9.

Nr. 438. Laugspokal for Christiania Snedkerlaug. Korpus formet som et kolossalt Laag-Bæger paa Fod, der atter hviler paa et firkantet kannelleret Fodstykke. Paa Cuppa fire graverede Medaljoner: 1) med Christian VII's kronede Monogram, 2) med Christianias Byvaaben, 3—4) med Snedker-Redskaber. Omkring Cuppa, som foroven er kannelleret og nedadtil riflet, løber et Baand, hvori Laug-Skiltene er ophængte. Paa Foden og Fodstykket drevne og graverede Ornamente. Paa Laaget, som har Form af en riflet Kuppel, hviler en lille Gueridon, og paa denne staar en støbt Figur med en Fane med graverede Snedker-Emblemer. Til Pokalen hører 15 Skilte, hvis Indskrifter er aftrykte i «Beskrivende Fortegnelse 1909», p. 12.

Betegnet med Christiania Bymærke med Aarstallet (17)78 samt med Guardejnen Jacob Møllers Mærke («Beskrivende Fortegnelse 1909», p. 170 Nr. 20) og med Mestermærket I S og Aarstallet (17)67 (i staaende Oval).

Christiania. 1767. Tidligere Ejer: Grosserer Chr. Brinch. Købt hos David Andersen, Christiania, 1886. Højde 46,5 Ctm.

Udført i Christiania 1767 af Jacob Steen. Se om denne «Beskrivende Fortegnelse 1909», p. 12.

Nr. 439. Krus. Cylindrisk, hvilende paa tre Kugler, om hvilke Fuglekløer griber. Over Kuglerne har Cylinderen store, højtdrevne Blomsterpartier, der omtrentlig berører hinanden og saaledes danner et bredt Bælte om den underste Del af Kruset. Paa dettes Forside er graveret *J. H. S. — 766*. Paa Laaget en Krans af drevne Blomster omkring et Spejl-Monogram. Laag-Aabneren har Form af en Løve, der støtter Forpoterne til et Skjold. Langs Hanken, der forneden er beslaaet med et stærkt bøjet, glat Vaabenskjold, en Række drevne Halvperler. Betegnet med Monogrammet H B (i Firkant).

Drammen (Bragernes). 1766. Købt hos Hammer i Bergen, 1883. Højde 18 Ctm.

Udført i Drammen (Bragernes) af *Henrik Boldeus* (f. 1732, d. 1810). Om andre Arbejder af denne se «Beskrivende Fortegnelse 1909», p. 24.

Nr. 440. Krus. Cylindrisk, hvilende paa tre Løver, der har Forpoterne plantede paa tre Kugler. Bag Løverne et trekantet drevet og graveret Rococo-Ornament. Korpus iøvrigt glat. Paa det let buede Laag en bred Bort af drevne og graverede Rococo-Ornament med Blomster, indfattende en forgyldt Medaljon med to Bymærker og Indskriften: *Bent. Peder. S. Amdal. J. H. S. Elen. Christeus D. Trane. Anno 1763*. Laag-Aabneren har Form af en Løve med en Kugle mellem Forpoterne. Glat Hank med et støbt Blomsterornament under Hængslet. Betegnet med Larviks Bymærke samt med Mestermærket L S og Aarstallet 1746 (i Firkant).

Larvik. 1746. Arvet 1910 efter Konsul K. Langaard. Tidligere Ejer: Konsul Christiansen, Larvik. Højde 16,5 Ctm.

Udført i Larvik 1746 af *Ludvig Svab*. Om andre Arbejder af denne se «Beskrivende Fortegnelse 1909», p. 29–30.

Nr. 441. Bæger. Højt, slankt, opad- og nedadtil udvidet, baaret af tre Kongesnikkelser med Rigsæbler i den ene Haand, en Hellebard i den anden, hvilke sidder paa tre Halvkugler. Omkring Fodranden (fortløbende bag disse paaloddede, støbte Figurer) et gennembrudt gothisk Ornament. Omkring Bægeret to støbte gothiske Friser, den øverste med Blade, Blomster og fire Dyrehoveder med løsthængende Ringe i Gabet. Tæt under Mundranden er graveret: *ASS — CID*. Betegnet med Bergens Bymærke (det kronede B) samt med Halvdelen af et Mestermærke, som ikke lader sig tyde.

Bergen. Ca. 1600. Købt hos Hammer i Bergen, 1883. Højde 18 Ctm.

«Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 145.

Nr. 442. Krus. Løfter sig cylindrisk fra en Fodvulst. Over Foden en Frise med graverede springende Dyr mellem Træer. Paa Korpus graverede Frugt-Festons mellem Ornament med fantastiske Masker. Terrasseformet højnet Laag; paa dets

øverste flade Afsats en graveret Laurbærkrans omkring en Kartouche med et Bø-mærke og Bogstaverne I : A : S. Laag-Aabneren formet som en vinget kvindelig Halvfigur. Paa Hanken, der forneden er beslaaet med et blankt Vaabenskjold, graverede Ornament. Indvendig forgyldt. Betegnet med Bergens Bymærke (det kronede B) samt med Mestermærket L S i Monogram (i staaende Oval).

Bergen. 17de Aarh.s Beg. Købt hos Gram, Christiania, 1878. Højde 14,5 Ctm.

Formentlig udført af *Lucas Andersen Steen*, Mester i Bergen 1619. «Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 147.

Nr. 443. Krus. Løfter sig cylindrisk fra en Fodvulst. Over Foden en Frise med graverede springende Dyr mellem Buske, Træer og Bygninger. Paa Korpus graverede Frugt-Festons mellem Ornament. Terrasseformet højnet Laag med Indskriften: R. O — A. D. E. 1681 samt med en Medalje med Christian IV's Brystbilled paa Aversen og paa Reversen den norske Løve paa den krumme Hellebard med Omskriften: «Benedictio Domini Divites Facit 1628». Paa Hanken, der forneden er beslaaet med et blankt Vaabenskjold, graverede Ornament. Betegnet med lignende Mestermærke i Monogram som foregaaende.

Bergen. 17de Aarh.'s Beg. Købt hos Gram, Christiania, 1878. Højde 15 Ctm.

Sikkert udført af samme Mester som foregaaende, altsaa formodentlig af *Lucas Andersen Steen*. «Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 148.

Nr. 444. Rømer. Foden flad og riflet. Paa den cylindriske Sokkel graverede Blomstervaser og mellem disse tre støbte og paaloddede Løvehoveder med Rasleringe i Gabet. Paa Cuppa Ornament og under disse fire springende Dyr, — alt graveret. Betegnet med Bergens Bymærke (det kronede B) og med Monogrammet M P (i Kartouche).

Bergen. 17de Aarh.'s Beg. Købt hos Hammer i Bergen, 1883. Højde 9 Ctm.

Formentlig udført af *Michel Plumeion*, Mester i Bergen. Mærket gengivet i «Beskrivende Fortegnelse 1909» under Nr. 288. En Ske med samme Mærke findes opført under Nr. 144.

Nr. 445. Krus. Løfter sig cylindrisk fra en Fodvulst. Over Foden en Frise, hvori er graveret en Jæger og jagede Dyr. Paa Korpus — ligeledes graveret — tre ovale Medaljoner med allegoriske Kvindeskikkelser, indfattede af Ornament og Fabeldyr, mellem hvilke Frugt-Festons er ophængte. Terrasseformet højnet Laag; paa dets øverste Afsats en Laurbærkrans omkring en vinget Halvfigur, der holder to (blanke) Vaabenskjolde. I Zonen under øverste Afsats Indskriften: M. R. S. V. W I. — D. T. V. W. NIG. — D. V. A. E. I. Laag-Aabneren pæreformet. Langs Hanken, der forneden er beslaaet med et blankt Vaabenskjold, et drevet og graveret Bladornament. Betegnet med Bergens Bymærke (det kronede B) og med et M eller M H (i Kartouche).

Bergen. Ca. 1650. Købt hos Hammer i Bergen, 1891. Højde 20,5 Ctm.

Se «Beskrivende Fortegnelse 1909», hvori Kruset er opført under Nr. 149, og hvor Mærket med Forbehold tydes som *Wale Mestemaker* (i Mærke-Registret — Nr. 269 — formodentlig fejlagtig Westemaker).

Nr. 446. Krus. Meget stort, cylindrisk, hvilende paa tre Kugler, om hvilke Fuglekløer griber. Over Kuglerne har Cylinderen store højt-drevne Blomster. For oven bagtil lavt-drevne og graverede do. Paa Forsiden — mellem to graverede Palme-

blade — Indskriften: *Christian Rasmussen — Margrete Jans Datter — Guert — 1685* (nedenunder nyere Indskrifter). Paa Laaget fem meget højt drevne Blomster og Blade omkring en støbt Medalje, der paa Aversen har Christian V's og Charlotte Amalies Profilportræter med Indskriften: CHRISTIANVS 5. D. G. REX. DAN. NOR. CHARLOTTA AMELIA. D. G. REG. D. N, paa Reversen to allegoriske Figurer og Indskriften: PIETATE. ET. IUSTITIA. Laag: Aabneren har Form af en Løve med en Kugle mellem Forpoterne. Langs Hanken, der forneden er beslaaet med et sgraferet Vaabenskjold, et graveret Blad-Ornament. Betegnet med Bergens Bymærke (det kronede B) og Mestermærket P R (i Kartouche).

Bergen. 1685. Tidligere Ejer: Oberstlieutenant Bonnevie. Forhen i Kammerherre Danchertsens Besiddelse. Højde 21,5 Ctm.

Udført 1685 i Bergen af *Peder Johannesen Reimers*. Se om denne «Beskrivende Fortegnelse 1909», p. 40, hvor nærværende Krus er opført under Nr. 158.

Nr. 447. Bæger. Løfter sig konisk fra en flad, riflet Fod. Midtvejs delt i to Dele af en paaloddet profileret Liste. Paa øverste Del, som er glat, er graveret Ornament, hvori Fugle, samt punkteret Indskriften: *H. L. S. T. — L. O. D. T. — 1814*. Paa underste Del, som er drevet, danner Baand-Ornament fire Felter. I hvertandet af disse Frugtfestons; i hvertandet et Barnehoved. Betegnet med Bergens Bymærke fra efter 1740 (en Variant af «Beskrivende Fortegnelse 1909»'s Mærke Nr. 68) samt med et Mestermærke, B over W (i Kartouche), desuden med AH (i Firkant), Lødhedsmærket 13 og et Maanedsmærke (?).

Bergen? 17de Aarh.? Købt hos Hammer i Bergen, 1888. Højde 9,5 Ctm.

Stemplerne i Bunden saavel som Stilen i Underdelen af Bægret gør det sandsynligt, at denne har været Genstand for en moderne Omarbejdelse.

Nr. 448. Kaffekande. Hviler paa tre høje Ben, der ender i Klove. Korpus vredent. I en Vridning paa hver af Siderne et svagt drevet og graveret Blomster-Ornament. Udskænken formet som et gabende Dyrehoved med et Musling-Ornament under Halsen. Paa det højt hvælvede Laag, der er prydet med svagt drevne og graverede Ornament sidder, som Laagknop, en støbt Fugl. Hank af sort Træ. Betegnet med Bergens Bymærke fra efter 1740 og Aarstallet (17)82. Desuden med Monogrammet M H B (i Firkant) og med et ubestemmeligt Mærke (Guardejnen Ditmar Kahrs?).

Bergen. 1782. Købt hos Bessesen, Kleven, pr. Mandal. Højde 32 Ctm.

Udført 1782 i Bergen af *Michel Hansen Blytt*, f. 1716, d. 1794. 1 «Beskrivende Fortegnelse 1909» er under Nr. 167 opført en Snusdaase af samme Mester.

Nr. 449. Skrin. Hvilede paa fire Knapper. Hvælvet Laag. Paa Forsiden et (senere) graveret Navn (Inger Marie Jensen). Midt paa Laaget en kronet Kartouche, hvori et Spejl-Monogram. I Hjørnerne og midt paa Langsiderne af Laaget graverede Ornament. Betegnet med Mestermærket A L (i liggende Oval).

Bergen. 18de Aarh.s Slutn. Købt hos Arntzen, Christiania, 1913. Højde 6,5 Ctm.

Udført i Bergen af *Andreas Lude* (d. 1796). Se om denne «Beskrivende Fortegnelse 1909», p. 47, hvor 3 andre af hans Arbejder er opførte.

Nr. 450. Skrin. Hvilede paa fire Løvefødder. Siderne saavel som det hvælvede Laag af gennembrudt Arbejde, hvori ses Blomster og Fugle. I Laaget en Hank,

der er formet af to fantastiske Dyr. Betegnet med Bergens Bymærke fra efter 1740, Guardejns-Mærket Mathias Petersen (1790—1812), Mestermærket A I R, Aarsmærket (18)09 samt et Maanedsmærke.

Bergen. 1809. Købt hos Hammer i Bergen, 1885. Højde 9 Ctm.

Mestermærket A I R ukendt. «Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 661.

Nr. 451. Krus. Cylindrisk, hvilende paa tre Kugler, om hvilke Fuglekløer griber. Over Kuglerne har Cylinderen store, højtdrevne Blomster; iøvrig er den glat. Paa det let buede Laag en Krans af højtdrevne Blomster og Blade omkring en indfattet støbt og forgyldt Medalje, der paa Aversen har en Fremstilling af Kristus mellem sine Hudflettere og Indskriften: *Christum Sat Bot Fürgestellt zu Einem Gnadestuehl*; paa Reversen: *Jesus Sat sich zum Lofegelt beim Himlischen Vatter dargestellt Für alle Sünd der ganzen Welt*. Laag-Aabneren har Form af en Løve med en Kugle mellem Forpoterne. Langs Hanken, der forneden er beslaaet med et blankt Vaabenskjold, en Række drevne Halvperler. Indvendig forgyldt. Betegnet: T A F (i Kartouche) og derunder: 1762.

Trondhjem. 1762. Tidligere Ejer: Godsejer Lieungh. Senere: Hofjægermester Thos. Fearnley. Højde 18 Ctm.

Udført 1762 i Trondhjem af *Tore Andreas Friis*. «Sad Mesteraaret 1755 i Bergen. 1756 Borger- skab i Bergen. Bosat i Trondhjem fra 1756. Død 1777». «Beskrivende Fortegnelse 1909», p. 58.

No. 452. Bæger. Terrasseformet Fod, højt, slankt, opad- og nedadtil udvidet. Under Mundranden en forgyldt Frise med et graveret Bladornament. Midtvejs paa Korpus ligeledes en graveret Frise med Indskriften: *SI DEUS. PRO. NOBIS. QVIS. CONTRA*. Et Stykke over Foden en tvunden, paaloddet Snor med et Kerubhoved. Betegnet med Monogrammet S I (i staaende Oval).

Trondhjem, 17de Aarh.'s Slutn. Købt hos P. Simonsen, Christiania, 1882. Højde 16 Ctm.

Udført af *Søfren Jonsen* eller *Jonasen* († 1718). «Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 217.

Nr. 453. Bæger. Højt, slankt, opad- og nedadtil udvidet, baaret af tre støbte Løver, der staar paa rektangulære Brikker med afrundede Hjørner. Omkring Fodranden en tvunden Snor. Et Stykke længere oppe en lignende. Omtrent midtvejs paa det øvrige Korpus en Snor med gennembrudte gothiske Blade og med to Dyrehoveder med løsthængende Ringe i Gabet. Betegnet med et ulæseligt Mærke og et H (i Kartouche).

Norge. Ca. 1600. Købt hos Hammer i Bergen, 1884. Højde 17,5 Ctm.

«Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 260. *Olrik* (Drikkehorn og Sølvtoj, Kbh. 1909, p. 57) anser et lignende Bæger i Nationalmuseet i København (Nr. D. 5625) for at være ca. et halvt Aarhundred ældre.

Nr. 454. Römer. Foden flad, Fodranden tilfilet som Smaakugler. Paa den cylindriske Sokkel to Rækker drevne Buler. Paa Cuppa graverede Ornamenter. Under Mundranden Indskriften: *HANS . HOREN . BARCH . ANNO . 1613*. I Bunden er graveret: *B. J. D.* Ikke betegnet.

Norge. Ca. 1625. Købt hos O. Aas, Trondhjem. Højde 6 Ctm.

«Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 257. Et noget større Bæger (Højde 8,7 Ctm.) af ganske samme Form, men med anden Dekoration af Cuppa, tilhørende Kunstindustrimuseet i Christiania (Nr. 3633), er betegnet med det ukendte Monogram H F (i liggende Oval). Ogsaa dette er erhvervet i Norge.

Nr. 455. Römer. Flad, riflet Fod. Paa den cylindriske Sokkel veksler i to Rækker Muslingskaller og Rosetter. Paa den 6-sidede Cuppa graverede allegoriske Figurer: Styrke, Retfærdighed etc. Betegnet med Monogrammet M H (i Kartouche).

Norge. Ca. 1625. Købt hos Gram, Christiania, 1878. Højde 9 Ctm.
«Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 263. Mærket ukendt.

Nr. 456. Skaal, tohanket, med 8-buet Omrids og dannet af en opad bulet Bund og 8 Buler, hvoraf hveranden er glat, hveranden formet som en Muslingskal. Omkring Bunden, som bærer Indskriften: I. S. S. — A. I D. otte flade Knapper paa riflet og punslet Grund. De fire glatte Buler er paa Ydersiderne overpunslede. Paa to af de muslingformede er udvendig graveret: B. H. D. L. — C. H. S. H. Ikke betegnet.

Norge. Ca. 1650. Købt hos Ørbeck, Christiania. Højde 2,25 Ctm., Diameter 13 Ctm.
«Beskrivende Fortegnelse 1909» No. 265.

Nr. 457. Bæger. Løfter sig konisk fra en svær Fodvulst paa flad Fodring. Over Foden en forgyldt Snor med tre forgyldte Kerubhoveder. Højere oppe paa Korpus et paaloddet forgyldt, tunget Baand, hvori hænger seks forgyldte Rasleskaale. Bægeret er næsten helt over dækket med lavt drevne og ciselerede Blad- og Baand-Ornamenter paa punslet Grund. Ikke betegnet.

Norge. Ca. 1700. Købt i Christiania, 1893. Højde 16 Ctm.
«Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 339.

Nr. 458. Bæger. Løfter sig konisk fra en svær Fodvulst paa flad Fodring. Over Foden en forgyldt Snor med tre paaloddede Kartoucher med Kerubhoveder og Hægter, hvori Rasleringe har hængt. Højere oppe paa Korpus et paaloddet, forgyldt, takket Baand, hvori seks forgyldte Rasleskaale. Bægeret er næsten helt over dækket med lavt drevne og ciselerede Bladornamenter paa punslet Grund. Over Snoren er indprikket: T.T.S. — 1767. Ikke betegnet.

Norge. Ca. 1700. Købt i Christiania, 1893. Højde 13 Ctm.
«Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 304.

Nr. 459. Bæger. Løfter sig svagt konisk fra en bred, flad Fod. Over denne en paaloddet Snor. En lignende Snor med tre Rasleringe deler Korpus i to Halvdele. Den underste af disse glat; paa den øverste graverede Ornamenter. Under Mundranden en forgyldt Frise, hvori er punkteret Indskriften: S. M. S. N. — E. E. D. N. 1737 — A. E. S. E. — A. O. D. E. 1802. Betegnet med 2 B'er (i liggende Oval).

Norge. Ca. 1710. Købt hos Hellstrøm, Stavanger, 1880. Højde 11 Ctm.
«Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 336.

Nr. 460. Tumling, hamret af en Medalje, hvis Kant-Inskription spores paa Randen. Helt over dækket med lavt drevne og ciselerede Blomster og Rococo-Ornamenter. Indvendig forgyldt. Ikke betegnet.

Norge. 18de Aarh. Købt hos Skarseth, Christiania, 1913. Diameter 5,75 Ctm.

Nr. 461. Lomme-Necessaire. Fladtrykt, ovalt, indeholdende Saks, Kniv, Øreske, Pren og Pincette, dekoreret med drevne og graverede Rococo-Ornamenter og Blomsterguirlander. Ikke betegnet.

Norge. 18de Aarh. Købt hos Skarseth, Christiania, 1913. Længde 9 Ctm.

Nr. 462. Bæger. Løfter sig konisk fra en flad gennembrudt Fod. Omtrent midtvejs delt af en paaloddet profileret Liste. Paa den øverste og større Del grave-rede Ornamenter; paa den underste to Rækker drevne Muslingskaller. Betegnet med Brudstykke af et H (i Kartouche).

Norge eller Danmark. 17de Aarh. Købt 1891. Højde 7,5 Ctm.
Ukendt Mærke.

Nr. 463. Bæger. Omtrent cylindrisk. Paa punslet Grund dækket med fire Rækker (ud- og delvis atter indslaaede) Buler, der efterligner afsavede Grene paa en Stamme. Under Mundranden et glat Baand med den punkterede Indskrift: *L. G. D. 1738*. Betegnet med Bogstaverne *J S* (i uregelmæssig rund Ramme).

Norge eller Danmark. 17de Aarh. Købt hos David Andersen, Christiania, 1884. Højde 7 Ctm.
Mærket ubekendt. *Oltik* (Drikkehorn og Sølvstøj, Kbh. 1909) afbilder under Fig. 51 et lignende Bæger (dog kun med 3 Rækker Buler) i Nationalmuseet i København (Nr. D. 6639). Et Bæger af lignende Type i Frohnes Samling bar Aarstallet 1664. Bægeret i Nationalmuseet i Kbh. er betegnet med Monogrammet *A F*.

Nr. 464. Bæger. Ottekantet, konisk. Under et punkteret Baand ved Mundranden veksler paa de otte Sider graverede Ornamenter og ophængte Frugt-Festons, og over et lignende Baand ved Foden findes paa hver af de otte Sider et Blad-Ornament. I et Baand, der omtrent midtvejs strækker sig over tre af Siderne, er graveret Indskriften: *MAES — HANS — ANNEKE*. Paa den modsatte Side: *O. M. S. — S. O. D.* Ikke betegnet.

Norge eller Danmark. 17de Aarh. Tidligere Ejer: Hofjægermester Thos. Fearnley. Højde 12,5 Ctm.
«Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 306. *Oltik* (Drikkehorn og Sølvstøj, Kbh. 1909) afbilder p. 133 et lignende Bæger, som er dateret 1641 og tilhører Nationalmuseet i København (D. 2259). Et tredje Bæger af omtrent samme Type, betegnet 1654, tilhører Det Danske Kunstindustrimuseum (tidligere i Frohnes Samling).

Nr. 465. Miniature-Krus. Cylindrisk, hvilende paa tre Kugler. Korpus glat. Paa det let hvælvede Laag en graveret Blomster- og Bladkrans omkring en tom Kartouche. Over den er graveret: *I. M. S. — 1681*. Laag-Aabneren pæreformet. Hanken glat, beslaaet forneden med et blankt Vaabenskjold. Ikke betegnet.

Norge eller Danmark. 17de Aarh. Købt i Norge i 1911. Højde 6 Ctm.

Nr. 466. Skaal. Flad, paa tre Kuglefødder. Glat Bund med et stort graveret Spejl-Monogram. Kant med kruset Rand, dekoreret med højtdrevne Blomster og Akanthusranker. Betegnet med Københavns Bymærke (de tre Taarne) med Aarstallet 1693 samt med Gardejn-Mærket *C L — M W* (Conrad Ludolf, Münz-Wardein 1679—1729), Maanedsmærket «Krebsens Tegn» («69») og Mestermærket *G H* med Aarstallet 169...

København. 1693. Købt hos P. Simonsen, Christiania, 1889. Diameter 16,5 Ctm.

«Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 449: «Gabriel Hass (?)». Dog næppe af denne, der blev Mester allerede 1656 og 1677 nævnes som «fattig» (*Bernh. Olsen*, De københavnske Guldsmedes Mærker. Kbh. 1892, Nr. 79).

Nr. 467. Sukkerskaal. Oval, med tunget Kant, hvilende paa 3 treflagede Fødder, dekoreret med baandomvundne Guirlander i drevet Arbejde. Betegnet med

Guardejn-Mærket *F* (Christopher Fabritius, 1749—1787), Københavns Bymærke med Aarstallet (17)74, Mestermærket *C L B* i Monogram og Maanedsmærket «Fiskens Tegn».

København. 1774. Købt i Christiania 1911. Højde 5,25 Ctm.; Længde 15 Ctm.

Udført i København 1774 af *Christian Nielsen Lindback*, der blev Mester 1767, boede i Skidenstræde og døde 1798. Ogsaa i Christianias Kunstindustrimuseum findes en trebenet Sukkerskaal med hans Mærke og Aarstallet 1774. Om andre af hans Arbejder se *Bernh. Olsens Mærker* Nr. 47.

Nr. 468—69. Lysestager, et Par. Løfter sig balustreformede fra en bred rund Fodvulst med skraatliggende, drevne Blomsterguirlander. Paa den indsvungne Del af Foden over Vulsten hængende Blomsterguirlander. Balustren omvunden med do. Omkring Lysepiben et Bæger af *Akanthus*blade. Betegnede med Københavns Bymærke med Aarstallet 1787. Guardejn-Mærket *F* (Frederik Fabritius, 1787—1823) samt Mestermærket *C. J. W* med Aarstallet (17)86 (i Kartouche).

København. 1786. Købt af Fru Young, Christiania. Højde 24 Ctm.

Udført i København 1786 af *Christian Jørgensen Westrup*, Mester 1785—1823. «Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 488.

Nr. 470. Daase. Høj, firkantet, med Laag til at trække ud. Paa begge Bredsider et Spejl-Monogram. Iøvrig ganske glat. Omkring Foden en profileret Liste. Betegnet: *I C* (i en liggende Firkant).

København. 18de Aarh.'s Slutning. Købt i Christiania 1912. Højde 8 Ctm.

Udført af *Johan Christian*, der blev Mester 1752 og boede i Studiestræde. At han var virksom i hvert Fald endnu 1788, viser et Lavsskilt i Dansk Folkemuseum. Se *Bernh. Olsens Mærker* Nr. 107.

Nr. 471. Krus. Konisk, hvilende paa tre ornamentale Fødder, der ender i Muslingskaller. De to Trediedele af det glatte Korpus er nedadtil dækkede af et Net af Sølvfiligran. Under Mundranden en Bølgelinje. Inddelt med S-Linjer løfter Laaget sig let fra en Vulst med graverede Ornamenter mod en i Centrum indfældet lille Medalje. Paa dennes Avers et Profilportræt af Adolf Frederik med Indskriften: *PECTORE IN HOC PATER EST*; paa Reversen: *ADOLPH . FRID . SVEC . GOTH . VAND . REX . CORONAT . HOLMIÆ . D . 26 . NOVEMBR . 1751 .* Laag-Aabneren flad og gennembrudt. Paa Hanken, der er stærkt udbuet, et nøgent Menneskepar i Relief under Hængslet samt graverede Ornamenter. For Størstedelen forgyldt. Ikke betegnet.

Sverrig. 18de Aarh.'s Midte. Købt paa Auktionen efter Arkitekt Harald Olsen, 1911. Højde 14 Ctm. Adolf Frederik, Konge af Sverrig, 1710—1771.

Nr. 472. Krus. Løfter sig cylindrisk fra en terrasseformet Fod. Over denne en tvunden Snor. Underst paa Laaget en lignende, over hvilken dette udlader sig i en Vulst for derefter at indsnævres og højne sig i en Runding med drevne Ornamenter og tre paaloddede støbte Hoveder omkring den balustreformede Laagknop. Laag-Aabneren har Form af en kvindelig Halvfigur med Glorie om Hovedet. Hanken er dannet af tre Snore, hvoraf den mellemste er tvunden og ender nederst i en Frugt, medens de to andre er glatte og løber ud i Spiraler. Delvis forgyldt. Betegnet med et utydeligt Mærke, som synes at være Hamborgs Bymærke (med de

tre Taarne) samt et — ligeledes utydeligt — Mestermærke, et Monogram, hvori bl. a. et M (i Kartouche).

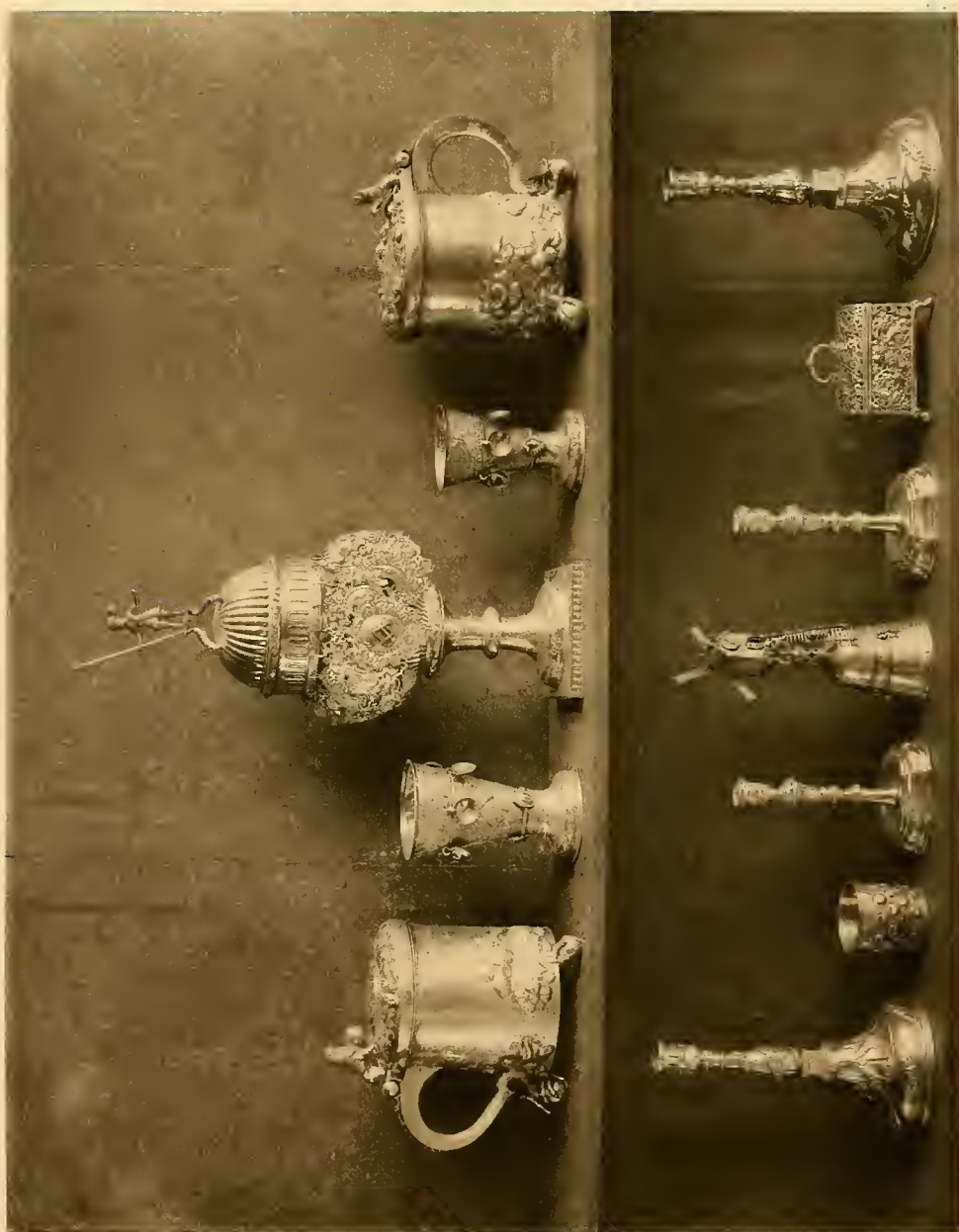
Hamborg? 17de Aarh.'s 1ste Halvdel. Købt hos Hammer i Bergen, 1885. Højde 23 Ctm.
Om Krusets Ægthed er rejst en Tvivl, der efter Forfatterens Mening er ubeføjet.

Nr. 473. Römer. Langs Fodranden støbte Smaakugler. Paa den cylindriske Sokkel to Rækker drevne Muslingskaller. Langs den iøvrig glatte Cuppas Mundrand en graveret ornamental Frise. Betegnet med et Mærke med en skraatliggende Nøgle og et ukendt Mestermærke, Monogrammet I V (i Kartouche).

Worms? 17de Aarh.'s Beg. Købt i Norge 1891. Højde 9 Ctm.
«Beskrivende Fortegnelse 1909» Nr. 530.

Nr. 474. Møllebæger. Paa et bægerformet Fodstykke staar en Vejrmølle. Til denne fører en lang Trappe op. I Indgangsdøren staar et Par i Omfavelse; paa Trappen færdes en Dreng og en Mand, der bærer en Melsæk. Pusterøret til at sætte Møllevingerne i Bevægelse mangler. Derimod findes den lille Urskive paa Mølleaksens ene Ende, paa hvilken man aflæste Møllevingernes Drejninger. Bægerets øverste Halvdel er glat. Paa underste Halvdel graverede Baandornamenter, Bladornamenter, Fugle samt — mellem to profilerede Lister — en Frise med tre støbte Dyrehoveder med Rasledupper i Gabene. Betegnet med Utrechts Bymærke fra ca. 1614 (Rosenberg Nr. 4811) samt med et E, et Bomærke og et L. Tillige betegnet med Øksemærket (Rosenberg Nr. 4714), hvormed i Nederlandene gammelt indenlandsk Sølv stemples, naar det kommer i Handelen.

Utrecht. 17de Aarh.'s Begyndelse. Købt i Norge. Højde 22 Ctm.

451 463 457 438 474 436 458 490 462

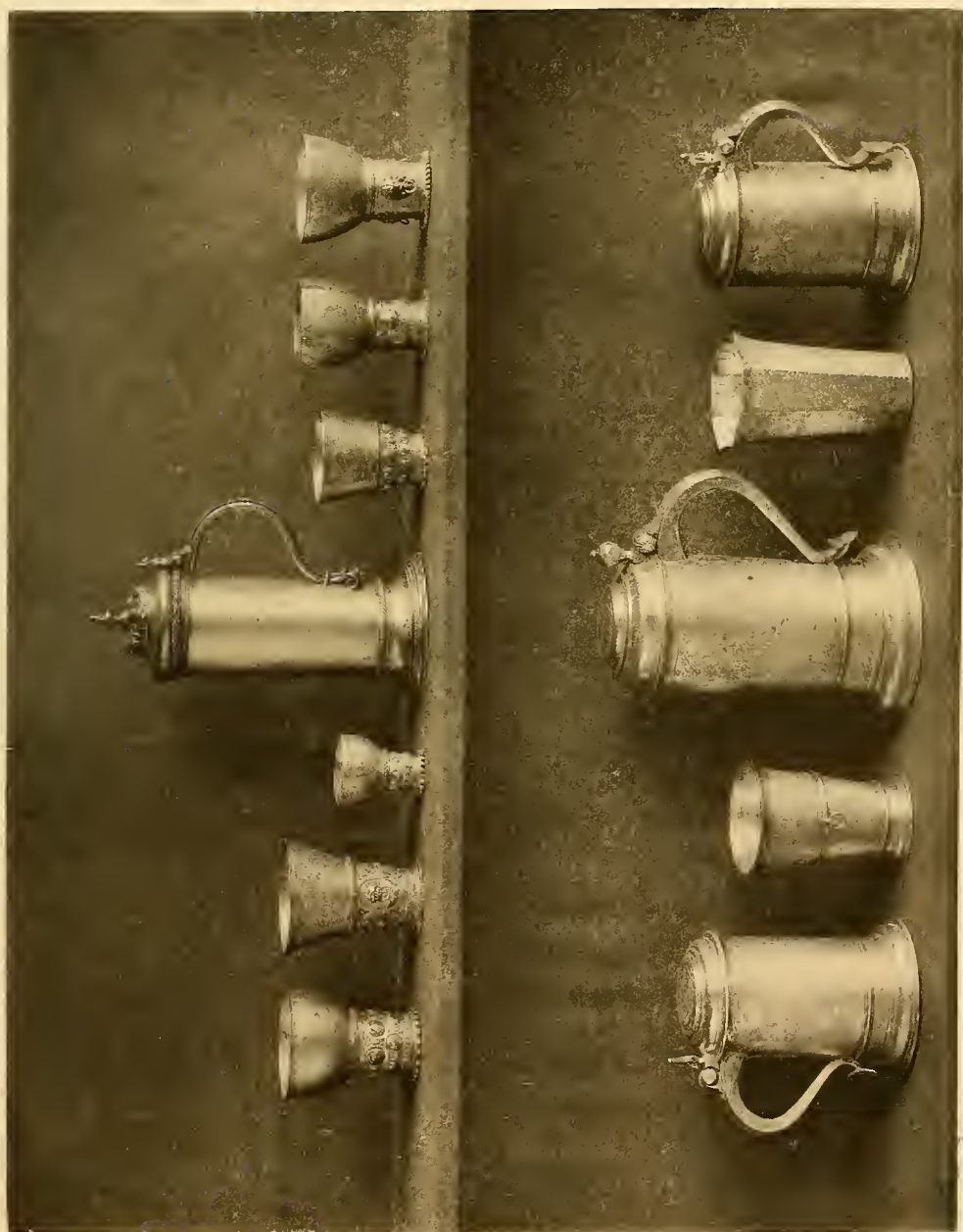
N° 446

2000
C

1857
LIBRARY
1857

440 466 470 448 465 437 456 441
440 466 470 448 465 437 456 441

479 447 454 472 462 455 444
 443 450 445 464 442

EMIL HANNOVER

UÆDLE METALLER

PLET

Nr. 475—76. Stager, et Par. Balustreformede, paa nedadtil stærkt udvidet fir-kantet Fodstykke. Paa dette er Guirlander ophængte over Bukkehoveder, der i Gabet bærer ornamentale ovale Medaljoner. Paa Hjørnerne af de kannellerede Balustrer ligeledes Bukkehoveder, her med Guirlander i Gabet. Paa Lyseholderne Guirlander ophængte i Sløjfer. Betegnede indeni Lysepiberne med en lille oval Rosette.

England. Ca. 1790. Købt hos J. Arntzen, Christiania. Højde 29,5 Ctm.

Mærket er et saakaldet «workman-mark», et Arbejders, intet Fabriksmærke.

BRONZE

Nr. 477. Klokke. Balustreformet Skaft med Akanthusblade. I den nærmeste Zone under Skaftet fire Kerubhoveder. Rundt om Korpus en Fremstilling af Orfeus spillende for Dyrene. Langs Randen forneden en Frise med Indskriften: IOHAN- NES AFINE — A^o 1552 ME FECIT. Samtlige Prydelser i Relief.

Nederlandene. 1552. Købt hos P. Simonsen, Christiania. Højde 11,5 Ctm.

En Klokke med samme Signatur, men anden Dekoration solgtes ved Opplers Auktion (Berlin, Lepke, 1913. Kat. Nr. 978).

Nr. 478. Morter. Uden Hanke, konisk, paa indsnævret Fod. Omkring Korpus — i højt Relief — en Række gothiske Stræbestøtter med Trilober foroven.

Frankrig? 15de Aarh. Købt hos Böhler, München, 1913. Højde 8,5 Ctm.; Diameter 12 Ctm.

Nr. 479. Morter. Tohanket, konisk, paa profileret Fod. Omkring Korpus — i højt Relief — en Række firdelte gothiske Dobbeltromber.

Nederlandene? 15de Aarh.'s Slutn. Købt hos Böhler, München, 1913. Højde 7,5 Ctm.; Diameter 11 Ctm.

Nr. 480. Morter. En-øret, konisk, med let indsnævret Fod. Ved Øret tre smaa Liljer i Relief. Omkring det øvrige Korpus fire større Liljer mellem fem Ornamenter i Relief.

Frankrig? 16de Aarh. Købt hos Böhler, München, 1913. Højde 9,5 Ctm.; Diameter 12,5 Ctm.

EMIL HANNOVER

Nr. 481. Morter. Tohanket. Fra en Fodvulst løfter Korpus sig cylindrisk for derefter at udvide sig i en Hals. Foden glat. Omkring Korpus to Friser med Ornamenter og (i den underste) Løvemasker. Ud fra Korpus de to Hanke, som har Form af Delfiner. I en Frise underst paa Halsen staar i Relief: SOLI – DEO – GLORIA – A^o 1645.

Nederlandene. 1645. Købt hos Heilbronner, Berlin, 1913. Højde 9 Ctm.; Diameter 11 Ctm.

Nr. 482–84. Miniature-Buster, 3 Stk., af romerske Cæsarer, delvis forgyldte. I Kartoucher mellem Busterne og deres Sokler læses henholdsvis: I.C. (Julius Cæsar), O.T. (?) og G.A. (?).

Frankrig. Ca. 1700. Købt hos C. Petersen, København. Højde 13,5 Ctm.

Nr. 485–86. Stager, et Par. Paa en Sokkel i Trepas hviler en Trefod, som bærer den søjleformede Stage. Ovenpaa denne en Lyseholder i Vaseform. Trefoden er formet af Dyreben; Søjlen, som den bærer, stikker i et Bæger af Akanthusblade, er kannelleret og kronet af et Kapitæl med Palmeblade. Delvis forgyldte, delvis patinerede.

Frankrig. 19de Aarh.'s Beg. Købt hos Fröschl i Hamborg. Højde 28,5 Ctm.

Nr. 487. Skaal. Hviler paa tre Fødder og har to Hanke. Baade i disse og hine er «à la grec»-Motiver med Gennembrydninger anvendte. Damasceret med Sølv. Paa den udvendige Side af Skaalen Emblemer og Ornamenter. Indvendig i dens Bund en firkloet Drage. Paa Kanterne af dens Hanke en à la grec-Bort. Paa dens Rand to flettede Traade – alt i Sølv. Betegnet – ligeledes i Sølv – med et (ikke tydet) Mærke med 6 kinesiske Skrifttegn.

Kina. 19de Aarh. Købt hos C. Petersen, København. Højde 9 Ctm.; Diameter 19,5 Ctm.

MALM OG MESSING

Nr. 488. Fad, rundt, drevet. I Centrum en 7 bladet Rosette. Udenom denne to Zoner med hamret, næsten udslidt Skrift. Paa Kanten to Rækker stemplede Ornamenter. Betegnet bag paa Kanten med et Hjærte, hvori Monogrammet I.G., hvilket flankeres af samme Bogstaver.

Sandsynligvis Nürnberg. 16de Aarh. Købt i Norge. Diameter 45 Ctm.

Nr. 489. Fad, rundt, drevet. I den opdrevne Bund to Løver med et kronet Skjold mellem sig. Paa Kanten et Ornament af mandelformede Buler og Stempler.

Nederlandene. 17de Aarh. Købt i Norge. Diameter 39 Ctm.

Om Motivet se: L'Art Flamand & Hollandais. Numéro consacré aux Dinanderies. Texte par J. Destrée. 2me Année Nr. 2 (15 Février 1905), p. 78.

Nr. 490. Fad, rundt, drevet og graveret. I den opdrevne Bund en springende Kronhjort mellem Bladornamenter. Paa Kanten Drueklasse mellem Bladranker.

Tyskland. 17de Aarh. Købt i Norge. Diameter 41 Ctm.

UÆDLE METALLER

Nr. 491. Fad, rundt, drevet og graveret. I den opdrevne Bund en Fremstilling af St. Georg med Dragen. Paa Kanten et Ornament af mandelformede Buler og Stempler.

Tyskland. 17de Aarh. Købt i Norge. Diameter 42 Ctm.

Nr. 492. Fad, rundt, dybt, drevet og graveret. I Bunden en Dobbelørn. Paa Kanten et Ornament med Drueklasser.

Nederlandene. 17de Aarh. Købt hos Gram, Christiania, 1883. Diameter 34 Ctm.

Hertil en Smedejærns Trefod af nyere Arbejde, købt hos Ruesch & Zimmermann, Nürnberg, 1881.

Nr. 493. Daabsfad. Rundt, drevet og graveret. I Bunden en Fremstilling af Adam og Eva med Slangen i Træet. Paa Kanten Dyrene fra Paradisets Have springende mellem Ornamenter. Foroven Indskriften: GEORG REICH — WEIN — CATHARINA — SVERDRVP — ANNO — 1682.

Nederlandene eller Tyskland. 1682. Købt fra Lillehammer Kirke, 1882. Diameter 49,5 Ctm.

Nr. 494. Dukatskrin, lille, rektangulært, hvilende paa fire Knapper og med graverede Forsiringer. Paa de fire Sider Brystbilleder i Ovaler, to paa hver af Langsiderne, et paa hver af de korte Sider. Paa Laaget en Mand og en Kvinde i fuld Figur. Mellem disse to Figurer en forskydelig Liste, som skjuler Nøglehullet og bærer Indskriften: MCS — MBD. I Bunden en Fylding med en Frugt-Feston. I Laaget (paa Indersiden) en kunstfærdig Miniature-Laas. Samtlige Figurer er i Tidsdragter.

Nürnberg. Ca. 1620. Købt ved Auktionen over Bernh. Hirschsprungs Samling, København, 1911 (Kat. Nr. 413). Højde 4,5 Ctm.; Længde 7,5 Ctm.

Saakaldet «Man-Kästchen», opkaldt efter den i Nürnberg i det 17de Aarhundreds Begyndelse levende *Michel Man*, der udførte og signerede en Mængde af den Slags Skrin.

Nr. 495. Kirkelysekrone med 6 S-formede Arme med et fantastisk Dyrehoved og med 6 S-formede Ornamenter over Armene. Korpus balustreformet med svær Kugle, der bærer Indskriften: ANNO 1657 TIL ERE OG KIRKEN TIL TIENESTE ER DISE KRONER FORERT AF ANNA HANS DATER. SGAR-BRAVE KARVELISØN. Herover et Bomærke. Under Ophængningen en flakt Ørn.

Sandsynlig Lübeck. 17de Aarh.'s Midte. Købt hos David Andersen, Christiania, 1886. Tidligere Ejer: Grosserer Chr. Brinch, Christiania. Højde 80 Ctm.

Nr. 496. Kirkelysekrone med 6 S-formede Arme med et fantastisk Fiskehoved og med 6 S-formede Ornamenter over Armene. Korpus balustreformet med svær Kugle, der bærer Indskriften: *Anno 1746 Er denne Krone Til Guds Ære og Christi Krybbes Zirath Foræret af Johan Christian Becker Og Hans Hustru Divert Kaae*. Under Ophængningen en flakt Ørn.

Sandsynlig Lübeck. Ca. 1746. Købt hos Gram, Christiania, 1877. Tidligere i en Kirke i Bergen. Højde 78 Ctm.

Nr. 497-98. Lampetter, et Par. Trearmede, med ottekantet Skjold og rund Reflektor over dette. Snoede Lysepiber med buklede Manschetter. I Skjoldet en

stor ottekantet Bule og omkring denne to Rammer med Druer, Blomster, Æbler og Blade. I Reflektor-lignende Dekoration omkring store Buler, bl. a. en hjærteformet.

Nordtyskland. 17de Aarh. Købt hos Bolvig, København, 1876. Skjoldets Højde 42 Ctm.; Reflektors Diameter 31 Ctm.

Nr. 499. Lampet (enkelt). Toarmet, med ottekantet Skjold og omtrent rund Reflektor over dette. Glatte Lysepiber med bukledede Manschetter. I Skjoldet en stor ottekantet Bule og omkring denne to Rammer med Druer, Blomster, Æbler, Blade mellem Buler. I Reflektor-lignende Dekoration omkring to store Buler, en rund og en hjærteformet.

Nordtyskland. 17de Aarh. Købt hos P. Simonsen, Christiania, 1880. Skjoldets Højde 65 Ctm.; Reflektors Højde 36 Ctm.

Nr. 500—01. Lampetter, et Par, forsøvede. Enarmede, med ovalt Skjold og muslingformet Reflektor. Glat Lysepibe med kruset Manschet. I Skjoldet en oval Bule med en drevet Fremstilling af 1) Diana (?), 2) Venus (?) og omkring denne en Ramme med store drevne Blomster og med to Masker.

Sverrig? 17de Aarh. Købt hos P. Simonsen, Christiania, 1880. Tidligere paa Salstad Slot i Uppland. Skjoldets Højde 43 Ctm.; Reflektors Højde 20,5 Ctm.

Nr. 502—03. Kirkestager, et Par. Høj, terrasseformet Fod, kort Balustre, bred Krave med høj, spids Lysetap. I Foden saavel som i Kraven et simpelt perforeret Ornament i gothisk Karakter.

Sandsynlig Lübeck. Ca. 1520. Købt hos P. Simonsen, Christiania, 1884. Højde 33,5 Ctm.

Nr. 504—05. Kirkestager, et Par. En stærkt udbuet rund Fod med flad, rund Krave bærer Balustren. Paa Foden, Kraven og et enkelt Led af Balustren graverede Ornament. Utydelig betegnede med en Kartouche, hvori en Saks er flankeret af Tallene 3 og 8 (?).

Nordtyskland. 17de Aarh. Fra Lillehammer Kirke. Købt i Sandefjord, 1883. Højde 27 Ctm.

Nr. 506—07. Kirkestager, et Par. Fra en ottekantet Fodflade hæver sig en rund Fod med konisk Overgang til en ottekantet Krave. I denne stikker Lyseholderen, der har Form af en snoet Søjle og bærer en ottekantet Manschet. Paa Foden og Kraven store ornamentale Blomster i gennembrudt Arbejde.

Nordtyskland. 17de Aarh. Købt i Norge. Højde 27 Ctm.

Nr. 508—09. Kirkestager, et Par. Fra en rund Fodflade hæver sig en rund Fod med konisk Overgang til en rund Krave. I denne stikker Lyseholderen, der har Form af en snoet Søjle og bærer en rund Manschet. Paa Foden, Kraven og Manschetten drevne Drueklasser, Buler og Blade.

Nordtyskland. 17de Aarh. Købt hos P. Simonsen, Christiania, 1884. Højde 27 Ctm.

Nr. 510. Voksstabel-Holder, rosetteformet, paa tre Ben.

Nordtyskland. 18de Aarh. Købt i Norge. Højde 16,5 Ctm.

UÆDLE METALLER

Nr. 511. Fyrfads-Stativ med Lampe. Forsølvet og med Haandtag af Træ. Købt hos Scherven, Christiania, 1913. Længde 34 Ctm.

Nr. 512—13. Ildbukke, et Par. Med Fødder og Riste-Stænger af Jærn. Venedig. 17de Aarh. Købt hos Böhler, München, 1913. Højde 71 Ctm.

KOBBER

Nr. 514. Fad, rundt, drevet. I Bunden en mythologisk Elskovsscene: en Mand og en Kvinde mellem to vagthavende Amoriner, hvoraf den ene holder et Kogger, den anden et Spyd og — en Hund i en Snor. Paa Overgangen til Kanten en Kreds af dybe, skraatliggende mandelformede Buler. Paa Kanten højtdrevne Blomster og — mellem disse — fire Genier, symboliserende de fire Aarstider. Figurfremstillingen i Bunden betegnet:

CCP - 1689

Tyskland. 1689. Købt hos Bolvig, København, 1876. Tidligere i Kammerherre Kaas' Samling sammesteds, solgt ved Auktion 1876 (Kat. Nr. 424). Diameter 53 Ctm.

Nr. 515. Uhr i Vaseform, forgyldt og med Tilføjelser af Messing. Værket indeholdes i Vasens Korpus. Tiden angives af en roterende Kugle, der ligger oven i Vasens Hals, og paa hvilken en sammesteds hvilende lille Genius peger med en Stav e. l. Fra Korpus til Hals rækker to Hanke, der fortsætter sig op over den roterende Kugle og krones af en flad Dobbeltørn. Paa Korpus en gennembrudt ornamental Frise, som er beregnet til Lyd-Aabning for Klokkeslagene. Fod og Korpus, som er af forgyldt Kobber, medens Hals og Hanke er af Messing, er prydede med Fantasideyr og Ornamenter i lavt drevet Arbejde.

Augsburg eller Nürnberg. 17de Aarh. Købt hos Nathanson, København, 1892. Tidligere Ejer: Baronesse Rosenkrantz. Højde 35 Ctm.

Et andet Uhr af samme sjældne Form solgtes 1912 i Antikvitetshandelen i München (Steinharter).

Nr. 516. Samovar paa tre høje Ben af Messing og med Messing anvendt ogsaa i Tuden, Hankene og til Prydelser paa Overdelen. Buklet Korpus, gennembrudt Sokkel og Hals af Kobber. Betegnet (i staaende Oval) med Københavns Bymærke (de tre Taarne) med Bogstaverne I D og Aarstallet 1760.

København. 1760. Købt hos Holtermann, Christiania, 1913. Højde 44 Ctm.

Nr. 517. Stokkeknap, cylindrisk, forgyldt. Horizontalt delt i ornamentale Friser. I den bredeste af disse Guirlander; i den underste Indskriften: *Fasting til Landvig Gaard* (indprikket).

18de Aarh.'s Slutn. Tidligere Ejer: Kommandør Dannevig. Oprindelig i den nuværende Ejers Tipoldefaders Besiddelse. Højde 6 Ctm.

TIN

Nr. 518. Kande med Laag og svær Bære-Kæde. Laag-Aabneren har Form af to Bukkehoveder. Laag-Knappen ligeledes formet som et Bukkehoved. Betegnet

EMIL HANNOVER

med to Mærker. I det ene et Profilhoved med Indskriften: ...ANTO ...CHA ...
og Aarstallet 1609. I det andet et kronet F.

Schweiz. 1609. Købt hos Böhler, München, 1911. Højde 33,5 Ctm.

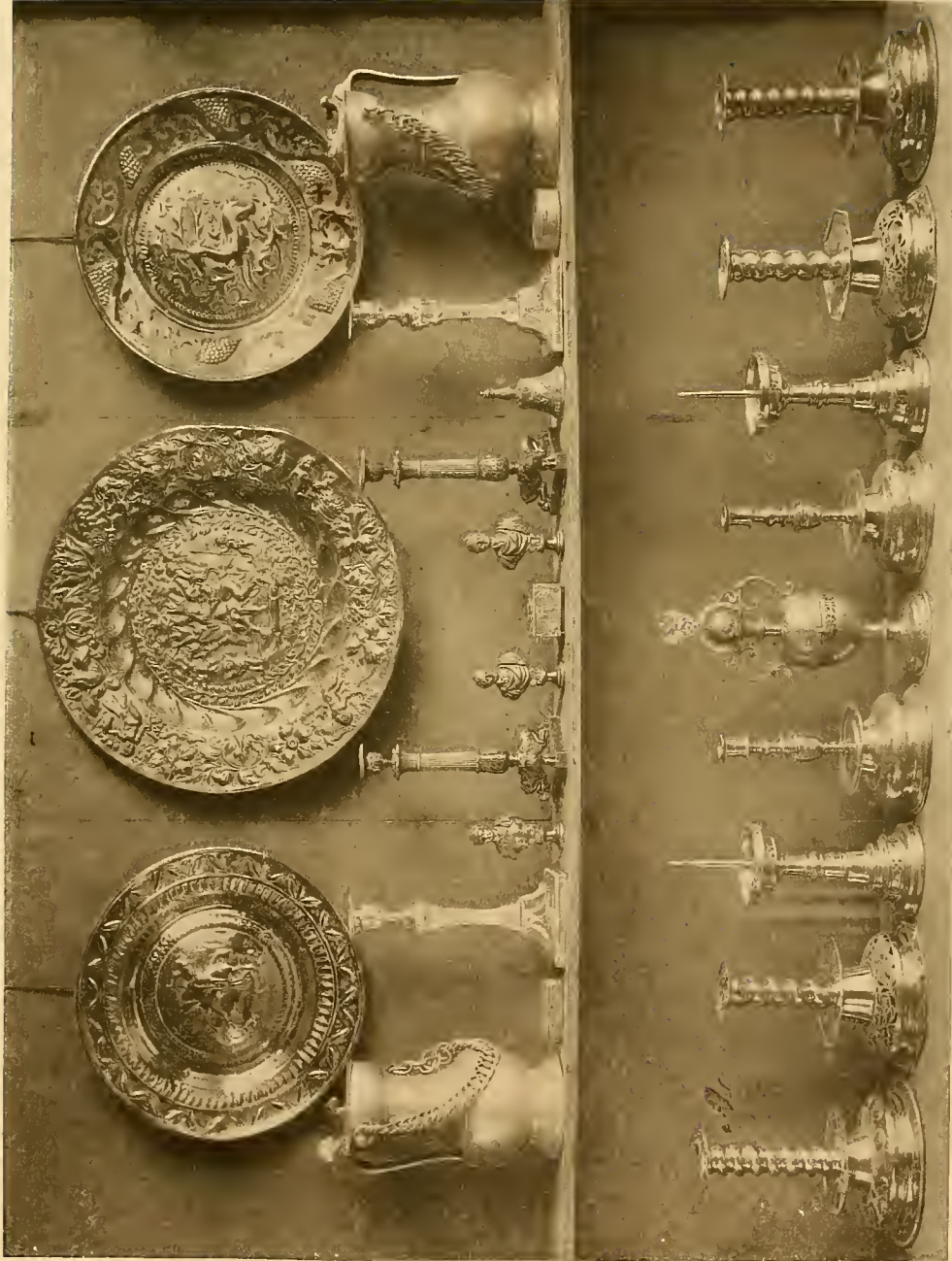
Nr. 519. Kande, i Lighed med foregaaende. Laag=Aabneren og Laag=Knappen
er i Forening formede som et Dyr med Hale. Betegnet to Gange med en lille
stemplet Rosette og tillige med et Vaabenskjold, hvori to Stjærner.

Schweiz. 17de Aarh.'s Beg. Købt hos Böhler, München, 1911. Højde 33 Ctm.

JÆRN

Nr. 520. Kaminplade, støbt. I en Baldakin-formet Ramme med Ornamenter
en Fremstilling af Justitia i Relief. Underneden Aarstallet 1653.

Nederlandene. 1653. Købt hos van Herck, Antwerpen. Højde 1 M. 15.

508	401	514	510
503	506	515	509
	475	484	478
	483	482	507
	512	505	
		486	
		477	
		490	

500
433
778

474
270

501
470
779

500
433
778

3 9999 06507 915 2

